

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутність та класифікація доходів підприємства.....	7
1.2 Система моніторингу доходів; сутність та підходи до побудови	19
1.3 Характеристика показників, що визначають ефективність управління доходами	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТЕ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ НА ПРАТ «КИЇВ-ОДЯГ».....	35
2.1 Динаміка загального обсягу доходів ПРАТ «Київ-Одяг».....	35
2.2 Аналіз складу та структури доходів ПРАТ «Київ-Одяг».....	40
2.3 Оцінка ефективності управління доходами підприємства та фактори що її визначили	47
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА	50
3.1 Обґрунтування етапів впровадження системи моніторингу доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг».....	50
3.2 Інформаційне забезпечення моніторингу доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг»	58
3.3 Обґрунтування напрямів зростання та плану доходів ПРАТ «Київ-Одяг»	67
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Процес управління підприємством в цілому і його доходами починається з оцінки стану і динаміки господарської діяльності як системи, що базується на основних п'яти елементах – активах, капіталі, зобов'язаннях, доходах і витратах. Метою моніторингу та контролю доходів підприємства є оптимізація доходів, зменшення витрат, збільшення прибутку в умовах впровадження МСФЗ. Відповідно потребується особливий науковий апарат моніторингу для забезпечення визначеної мети. Саме тому важливим є правильний вибір методів, за допомогою яких буде здійснюватися такий моніторинг, що і зумовлює **актуальність** представленого дослідження.

Методологічні основи моніторингу доходів підприємств досліджено в працях зарубіжних та вітчизняних вчених О. Бойко, Ф. Бутинця, Н. Внукової, С. Голова, М. Костюченко, М. Огійчук, Я. Соколова, В. Сопко, Е. Хендріксена, Р. Хом'яка та ін. Віддаючи належне науковим напрацюванням цих вчених, варто зауважити, що питання організації сучасної системи моніторингу доходів підприємства в умовах впровадження міжнародних стандартів обліку, звітності та внутрішнього аудиту залишаються дискусійними. Для об'єктивного дослідження методологічних підходів до побудови системи моніторингу доходів підприємствах та визначення подальших напрямків його удосконалення доцільно здійснити критичний аналіз базових положень сучасної економічної думки.

Відповідно, **метою** даної роботи є дослідження теоретико-методологічних основ формування сучасної системи моніторингу доходів підприємства. Для досягнення поставленої мети, в роботі сформульовано та вирішено наступні **завдання**:

- розкрити економічну сутність доходів підприємства та підходи до їх класифікації;
- вивчити сутність моніторингу доходів та системи його реалізації;

- навести характеристику показників, що визначають ефективність системи управління доходами на підприємстві;
- вивчити прикладні особливості моніторингу доходів, проаналізувавши їх обсяг, динаміку та структуру;
- висвітлити практичні алгоритми оцінки ефективності управління доходами;
- проаналізувати процедури та етапи впровадження системи моніторингу доходів підприємства;
- презентувати інформаційні джерела моніторингу доходів підприємства;
- виявити особливості планування доходів.

Об'єктом проведеного дослідження є процес моніторингу доходів на ПРАТ «Київ-Одяг».

Предметом представленого дослідження виступають теоретико-методологічні та практичні аспекти моніторингу доходів підприємства.

Методи дослідження. При вирішенні поставлених завдань було використано як загальнонаукові методи дослідження: аналізу, синтезу, порівняння, індукції, дедукції, математичного та статистичного аналізу, так і спеціальні: аналізу фактологічної та емпіричної інформації – для визначення особливостей господарської діяльності досліджуваного підприємства та прикладних аспектів моніторингу доходів підприємства (пп. 2.1, 2.2); порівняльно-ретроспективного аналізу та абстрагування – для дослідження еволюції наукової думки та стану нормативного регулювання моніторингу доходів підприємства (пп 1.1, 1.2, 1.3); методи наукової абстракції та узагальнення, монографічний і порівняльний методи – при дослідженні методів та методичних прийомів моніторингу доходів підприємства (пп 2.3, 3.1, 3.2, 3.3).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з бухгалтерського обліку, нормативні акти і інструктивні документи Міністерства фінансів, Кабінету Міністрів, Верховної Ради України,

первинні документи, облікові реєстри та звітні матеріали ПРАТ «Київ-Одяг». Основою дослідження теоретичних основ моніторингу доходів підприємства слугували праці вітчизняних та закоронних вчених у формі монографій, статей у спеціалізованих виданнях, авторефератів дисертацій тощо. З метою вивчення прикладних проблем моніторингу доходів підприємства опрацьовано спеціалізовані видання у галузі економіки практичного спрямування та матеріали мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення процедур моніторингу доходів підприємства. Окремі результати дослідження можуть бути впроваджені в практичну діяльність ПРАТ «Київ-Одяг» та інших підприємств України.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення дослідження висвітлено у статті «Методологічні підходи до моніторингу доходів підприємства», опублікованій у Збірнику наукових статей студентів КНТЕУ (2018). Результати дослідження прийнято до впровадження в господарську діяльність ПРАТ «Київ-Одяг».

Структура дослідження. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та класифікація доходів підприємства

Визначенню економічної сутності категорії «доходи», дослідженню джерел їх утворення та пошуку шляхів збільшення присвячено суттєву увагу вчених економістів різних часів. Меркантилісти багатство країни ототожнювали із золотом і сріблом, які отримувались у результаті здійснення зовнішньої торгівлі. Російський меркантиліст Ф. Прокопович вважав, що досягти високого рівня добробуту країни можливо лише за умови безперервного розвитку промисловості, сільського господарства, торгівлі, засобів і шляхів сполучення [1]. А. Сміт стверджував, що капітал людини – це частина її майна, використавши яку, вона розраховує мати дохід, а збільшуючи власні доходи, вона збільшує і дохід країни, що відповідно сприяє збільшенню суспільного доходу держави. Іншими джерелами доходів А. Сміт вважав земельну ренту й заробітну плату. Він розглядав прибуток, по-перше, як результат праці робітника, оскільки вартість, яку він додає до вартості матеріалів, розділяється на дві частини: оплату його праці та прибуток підприємця; по-друге – як результат функціонування капіталу. А. Сміт розділив всю працю на продуктивну і непродуктивну. Продуктивною він вважав працю, яку можна обміняти на капітал, а непродуктивною – працю, яка обмінюється на дохід, а тому всю сферу нематеріального виробництва визнавав непродуктивною, тобто за ту, яка не приносить прибутку ні людям, ні державі [1]. К. Маркс у своїх працях також приділяв значну увагу доходам та джерелам їх утворення (рис. 1.1).

Основне джерело утворення доходу Карл Маркс вбачав у капіталі під яким він розумів сукупність певних виробничих відносин з приводу привласнення засобів виробництва і результату праці; земля – земельна рента; праця – заробітна плата.

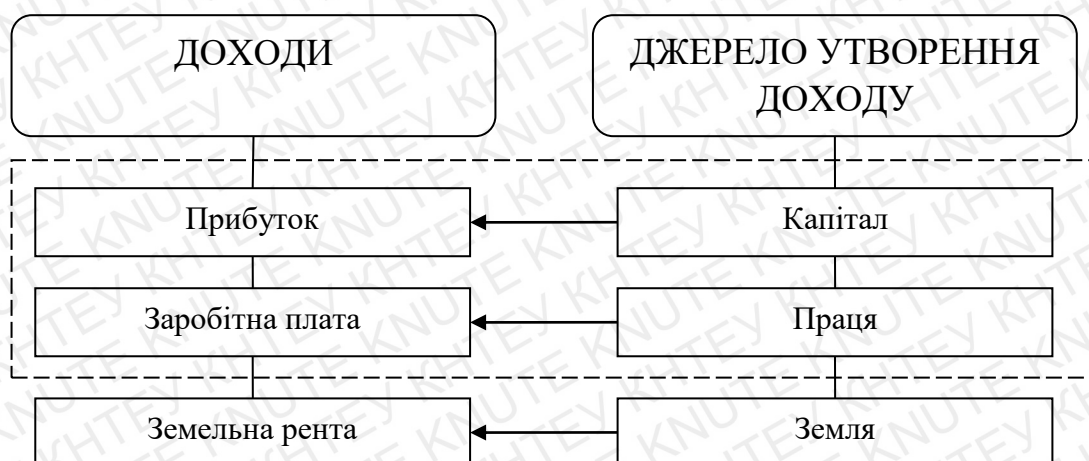

Рис. 1.1 Доходи та джерела їх утворення за К.Марксом [2]

Отже, він вважав, що тільки разом це все може приносити дохід. А розвиток капіталізму призведе до зменшення значення ренти як джерела доходу, і залишаться два великих джерела його утворення – прибуток і заробітна плата [1]. Тому, враховуючи економічну ситуацію сьогодення, формулу, запропоновану К. Марксом, можна вважати актуальною.

Тлумачення сутності доходів в сучасній науковій літературі базується на двох принципових підходах: економічному і бухгалтерському. Підґрунтям економічного підходу є два визначення – «грошові надходження» і «виручка».

Проте з бухгалтерської точки зору жодне з них не витримує критики з наступних міркувань. З одного боку, виручка (виторг) від реалізації – це хоча і вагома, але лише окрема складова доходів сучасного підприємства. Існують ще і відсотки та дивіденди одержані, доходи від участі у капіталі інших підприємств, отримані штрафи, пені неустойки, благодійні внески, спонсорська допомога тощо. З іншого боку, трактування сутності доходів як надходжень грошових коштів чи матеріальних цінностей не відповідає принципу нарахування, який застосовується в бухгалтерському обліку. Адже доходи визнаються не у в момент надходження грошових коштів від контрагентів, а в момент реалізації товарів, робіт, послуг, тобто відвантаження та передачі права власності на активи. До того ж не усяке

надходження грошових коштів чи матеріальних цінностей визнається в бухгалтерському обліку доходами.

Отже, категорія доходів є набагато складнішою та неоднозначною, і на нашу думку, найбільш повно їх сутність розкривається саме в бухгалтерському обліку.

Бухгалтерській підхід щодо визначення сутності доходів ґрунтується на економічній вигоді. МСБО 18 «Дохід» [3] наводить визначення доходів як «валове надходження економічних вигод протягом певного періоду, яке виникає в ході звичайної діяльності підприємства, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу». Зміна справедливої вартості біологічних активів, з прийняттям П(С)БО 30 «Біологічні активи», визнається доходом сільськогосподарського підприємства. В зв'язку з чим підґрунтям бухгалтерського підходу буде не тільки економічна вигода, а і зміна справедливої вартості. Найпоширеніші визначення сутності категорії «дохід» наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Найпоширеніші визначення сутності категорії «дохід»

Автор	Визначення доходу
1	2
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4]	Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період
МСФЗ 18 «Дохід» [3]	Дохід – це валове надходження економічних вигод протягом періоду, що виникає у ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу
Податковий кодекс України [5]	Доходи – це загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключно (морській) економічній зоні, так і за їх межами

Продовження табл. 1.1

1	2
Іфтемічук В.С. [6, с. 149]	Дохід – це: 1) виручка від реалізації продукції за вирахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат; 2) потік грошових та інших надходжень за одиницю часу
Бутинець Ф.Ф. [7, с.324]	Як економічна категорія дохід (виручка) є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, послуг
Мочерний В.С. [8,с.363]	Дохід -1) різниця між виторгом з реалізації продукції, товарів та послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво і збут цієї продукції. Доля матеріальних витрат у визначенні доходу зараховується вартість використаних в процесі виробництва матеріалів, виробів, конструкцій, палива та енергії, а також амортизаційних нарахувань, кошти на соціальне страхування та ін.. виплати. Доходи від прибутку відрізняються на суму заробітної плати працівників: дохід дорівнює сумі прибутку і заробітної плати; грошові або матеріальні цінності, отримані від виробничої, посередницької та іншої діяльності.
Грузінов В.П. [9, с.340]	Дохід підприємства складається з виручки від реалізації продукції, основних засобів й іншого майна підприємства, а також доходів від позареалізаційних операцій
Примак Т.О. [10, с. 104]	Дохід – це виторг підприємства від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору
Продіус Ю.І. [11, с. 95]	Дохід – це виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) за вирахуванням матеріальних витрат. Він є грошовою формою чистої продукції підприємства, тобто охоплює оплату праці та прибуток
Подолянчук О.А. [12]	Дохід від сільськогосподарської діяльності визначає як надходження економічних вигод в результаті ефективного управління біологічними перетвореннями. Узагальнює поняття доходу сільськогосподарського підприємства через взаємозв'язок трьох складових: форми прояву, змісту та сутності.

Ми можемо бачити цілий калейдоскоп підходів до розуміння сутності доходів. Але вважати той чи інший підхід неправильним, на наш погляд, було б необачно. Всі перелічені автори розглядають одну і ту ж проблему під різними кутами. Сучасні економісти також по-різному трактують поняття доходів. Умовно їх погляди можна розділити на дві категорії:

1) науковці, які ототожнюють дохід із виручкою від реалізації продукції;

2) автори, які визнають дохід ширшою категорією та зазначають про його вплив на визначення результату діяльності суб'єкта господарювання і величину власного капіталу (рис. 1.2).

Рис. 1.2 Групування підходів науковців до визначення сутності категорії «дохід»

Джерело: [2]

Аналіз публікацій свідчить про відсутність єдиного підходу до трактування поняття «доходи». Зазначимо, що крім літературних джерел, термін «доходи» розкривається і у нормативно-законодавчих актах. Зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» трактує доходи як збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) [9]. Проте у поданому визначенні наголос робиться на збільшення економічних вигод лише в результаті надходження активів, не враховуючи при цьому можливість отримання доходу в результаті збільшення вартості вже наявного активу, наприклад внаслідок дооцінки (переоцінки). виправляє ситуацію П(С)БО 15 «Дохід», який говорить, що дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (крім внеску учасників) за умови, якщо оцінка доходу може бути достовірно визначена [12].

Дохід, як джерело подальшої діяльності підприємства, покриття витрат виробництва, забезпечення робітників і держави фінансовими ресурсами, необхідними для життя усіх сторін, займає важливе місце в загальній системі

обліково-аналітичного забезпечення підприємств. Дохід надзвичайно розповсюджене, широко застосовуване і одночасно багатозначне поняття, що використовується у різних значеннях. Дослідження свідчать, що в економічній літературі ототожнюються поняття «виручка» і «дохід», «дохід» і «прибуток». Виручка, дохід і прибуток тісно взаємопов'язані, однак їх економічна сутність різна (рис. 1.3).

Рис. 1.3 Схема взаємозв'язку між виручкою, доходом та прибутком
Джерело: [12]

З рисунку слідує, що категорії «дохід» і «прибуток» не взаємозамінні, а лише доповнюють одна одну. Вони мають власну вартісну структуру і різняться за функціями та роллю, що виконують в процесі відтворення. Поняття доходу набагато ширше, оскільки охоплює всю величину знову створеної вартості, тоді як прибуток характеризує лише його частину.

Прибуток є вартісною формою додаткового продукту, а дохід – частиною необхідного і додаткового продукту.

Підсумовуючи викладений матеріал, пропонуємо уточнене визначення у такій редакції: доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів і/або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності й отриманих конкурентних переваг у результаті прийняття ефективних управлінських рішень.

У сучасних умовах ринкової економіки для підприємств різних галузей важливим є процес контролювання доходів. Важливу роль при цьому відіграє їх класифікація. Доходи підприємства можна класифікувати за різними ознаками залежно від мети, для досягнення якої потрібна інформація про них. З метою визнання та визначення суми доходу виокремлюють дохід від:

- реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг;
- реалізації товарів, продукції, інших активів, придбаних з метою перепродажу (крім інвестицій у цінні папери);
- використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом яких є отримання процентів, дивідендів, роялті;
- звичайної діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної) [23].

Згідно зі статтею 135 ПКУ усі доходи, отримані підприємством, класифікують за двома групами: 1) операційні – доходи, отримані від реалізації товарів (робіт, послуг); 2) позареалізаційні. На підприємствах обробка та підготовка сировини до виготовлення з неї продукції здійснюється поетапно у різних виробничих підрозділах. Це означає, що кожен центр витрат (у нашому випадку цех) передає іншому продукцію-напівфабрикат, що дає можливість достовірно підрахувати витрати, а в деяких випадках (реалізації напівфабрикатів) і отримані доходи [5].

Враховуючи специфіку роботи підприємств, пропонуємо класифікацію доходів, яка надасть можливість контролювати величину отриманих доходів у розрізі операційних сегментів та визначати частку кожного структурного підрозділу і ступінь суттєвості певного виду доходу в загальній сумі доходів.

Позиція підприємства щодо суттєвості доходу, отриманого в результаті певного виду діяльності чи окремим структурним підрозділом, повинна регламентуватися документом про облікову політику. Крім того, на підприємствах, де не тільки виготовляється продукція, але й обробляється сировина, призначена для її виготовлення, доцільно розмежовувати витрати і доходи не тільки за місцем їх виникнення, але й за видами здійснених робіт (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація доходів підприємства за їх видами

Класифікаційні ознаки	Доходи	Примітки
1	2	3
За формою отримання доходів	Матеріальні	Виражена у грошовій, матеріальній формі
	Нематеріальні (немонетарні)	Виражена у певних економічних вигодах, які не обчислюються у грошовій формі, наприклад право на користування будь-чим
За визнанням	Планові	
	Отримані (фактичні)	
За періодичністю	Поточні	
	Майбутніх періодів	
За ступенем суттєвості	Суттєві	Дохід вважається суттєвим, якщо його частка в загальній сумі доходів становить не менше 5%. Проте така позиція повинна бути прописана у документі, який регламентує облікову політику підприємства
	Несуттєві	
За центрами доходів	Центр доходів «Основне виробництво»	На прикладі місць ймовірного отримання доходів у результаті реалізації напівфабрикатів або наданих послуг

Продовження табл. 1.2

1	2	3
	Центр доходів «Допоміжне виробництво»	
За географічним сегментом		Ця класифікаційна ознака характерна для підприємств, які мають у своєму складі дочірні підприємства або відокремлені підрозділи
З огляду на об'єкт реалізації	Реалізовані	Отримані в результаті перепродажу придбаного об'єкта
	Виготовлені	Отримані в результаті реалізації виготовленого об'єкта

Джерело: [2]

Соціально-економічний зміст доходів найповніше розкривається при вивченні їх класифікаційних ознак, впорядкування яких є визначальним напрямом вдосконалення обліку. Як правило, класифікація доходів підприємства будується за напрямками використання інформації про доходи: для обліку, контролю, планування, управління, оподаткування. Ми вважаємо за доцільним в основу класифікації доходів підприємства покласти бухгалтерський і управлінський підходи.

Класифікація на базі бухгалтерського підходу дозволяє коректно відобразити доходи згідно з вимогами бухгалтерського обліку у звітності, а управлінський – надає можливість систематизувати інформацію для ухвалення та реалізації рішень щодо управління доходами. Узагальнена класифікація доходів підприємства у ще одному розрізі представлена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація доходів підприємства для цілей обліку та управління

Напрямок використання	Ознака класифікації	Вид доходу
1	2	3
Бухгалтерський підхід		
Для обліку	За видами діяльності	Доходи операційної, фінансової, інвестиційної, надзвичайних подій
	За видами продукції	Виходячи з товарної групи
	За ринками збуту	За географічними сегментами

Продовження табл. 1.3

1	2	3
	За віднесенням до звітних періодів	Доходи минулих періодів, поточні доходи, доходи майбутніх періодів
	За валютою отримання доходу	Монетарні, немонетарні
	За формою розрахунку	Загальний дохід, чистий дохід
	За напрямами використанням активів	Відсотки, дивіденди, роялті
	Для оподаткування	Доходи, які враховуються для розрахунку оподаткованого прибутку і такі, які не враховуються
Управлінський підхід		
Для прогнозування і планування	За можливістю планування	Планові, позапланові
	За ступенем узагальнення	Доходи підприємства, центрів відповідальності
	За впливом інфляційних процесів	З високим, середнім та низьким ризиком знецінення вартості
	За можливістю передбачення	Звичайні, надзвичайні
Для прийняття управлінських рішень	За впливом управлінських рішень	Релевантні, не релевантні
	За регулярністю отримання	Систематичні, разові
	За можливістю вибору	Альтернативні, імперативні
	За ступенем регулювання	Контрольовані, неконтрольовані
	За ступенем ризику отримання	Із суттєвим ризиком, з низьким ризиком
Для контролю	За центрами відповідальності	За центрами прибутку, за центрами доходу

Джерело: [12]

Аналіз досліджень наукових підходів щодо класифікації доходів дає можливість відзначити, що доходи підприємств групуються лише за видами діяльності та їх обліковою класифікацією. Інформація, представлена на основі цієї класифікації, забезпечує потреби зовнішніх користувачів і є обмеженою для задоволення потреб управлінців (керівників, власників). Дохід, як об'єкт не лише обліку, а й контролю та управління лишається поза увагою. Визначена літературними джерелами класифікація не диференційована відповідно до рівня прийняття управлінських рішень (рис. 1.4).

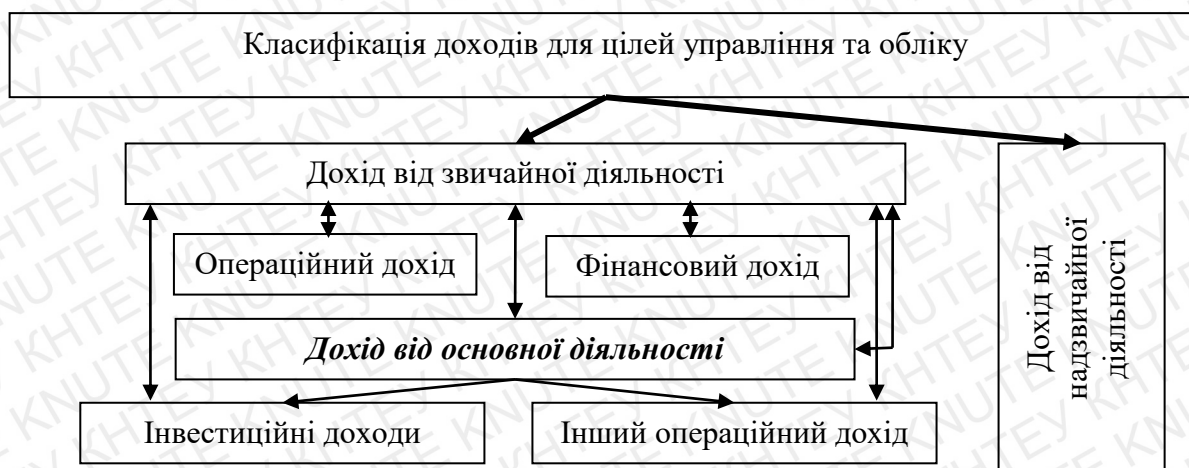

Рис. 1.4 Класифікація доходів для цілей управління та обліку

Джерело: [12]

На нашу думку, доходи для потреб управління доцільно досліджувати виходячи із їх економічної сутності, а саме, як категорію економічних вигод підприємства, які дають можливість достовірно їх оцінити та мати можливість отримати грошові кошти (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Класифікація доходів для потреб управління

№ п.п.	Ознаки класифікації	Класифікація
1	За можливістю отримання	Дійсні, можливі
2	За методом визнання	Нараховані, отримані (оплачені)
3	За можливістю управління	ідлягають управлінню, не підлягають управлінню
4	За способами отримання	Постійні, випадкові
5	За формою отримання	Грошові, не грошові
6	За сутністю	Суттєві, несуттєві
7	За джерелом отримання	Внутрішні, зовнішні
8	За типом господарських операцій	від реалізації, від фінансових операцій, від інвестиційної діяльності, інші доходи від надзвичайних операцій, від надзвичайних операцій
9	За господарськими сегментами	вид продукції (товарів, робіт, послуг), характер виробничого процесу, спосіб отримання доходу (розповсюдження продукції, товарів, робіт і послуг), категорія покупців, ризику, характерні для цієї діяльності
10	За біологічним складовими	Рослинництва, тваринництва

Джерело: [12]

Приведена класифікація доходів буде корисною для потреб управління підприємства та підвищить контрольну функцію обліку доходів, надасть можливість управлінському апарату та окремим управлінцям розглянути кожен конкретний випадок господарської діяльності підприємства. Буде сприяти прийняттю позитивних рішень, оскільки дасть можливість визначити, що визнавати доходом і коли, яка межа суттєвості для прийняття управлінських рішень, які найслабкіші місця у підприємницькій діяльності, на який вид діяльності потрібно більше звертати уваги. Поєднання аналізу джерел формування доходів, шляхів реалізації, умов оплати за продукцію (товари, роботи, послуги та інші активи) приведе до співпраці з найбільш вигідними покупцями, кредиторами та інвесторами. Дана інформація забезпечить оперативний систематичний контроль за дотриманням умов виконання договорів покупцями та надходженням платежів від них.

За приведеною класифікацією можна виділити основні критерії визнання доходу для потреб управління:

- 1 – Дохід виникає і відображається в обліку, якщо підприємство виконало умови договору і має право на отримання доходу.
- 2 – Дохід визнається для потреб управління, якщо він є дійсним і отриманим [24, с. 66].

Визначені критерії впливають із того, що в даний час для підприємств найбільш важливою є величина доходу, який залишається в його розпорядженні, оскільки саме від цього залежить економічний розвиток підприємства.

При формуванні інформаційної системи обліку доходів сільськогосподарських підприємств доцільно враховувати не лише вимоги правил та принципів бухгалтерського обліку, але й вимоги власників і менеджерів підприємства. Дискусійність багатьох позицій теоретичного та нормативного характеру викликають методологічні, методичні та практичні проблеми обліку доходів сільськогосподарських підприємств, і тому потребують подальших наукових досліджень.

Підсумовуючи викладений матеріал, запропоновано уточнене визначення доходів: доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів і/або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності й отриманих конкурентних переваг у результаті прийняття ефективних управлінських рішень. Внаслідок проведеного дослідження зроблено висновок, що використовувати на підприємствах стандартну класифікацію доходів недоцільно. Запропонована класифікація забезпечуватиме не тільки групування їх за підрозділами, ступенем суттєвості, формою отримання та географічним сегментом, але й дасть можливість приймати управлінські рішення з метою підвищення ефективності діяльності підприємств.

1.2 Система моніторингу доходів; сутність та підходи до побудови

Побудова системи моніторингу доходів підприємства дає змогу своєчасно виявити відхилення від заданих параметрів поведінки економічного об'єкта і встановити тенденції або закономірності позитивних та негативних змін; дає можливість напрацювати систему захисту та попередження у розгортанні скорочення доходів, що може призвести до кризи; передбачає тривале перманентне спостереження упродовж кількох місяців і навіть років і сприяє прийняттю управлінських рішень. Визначальними в будь-якій системі моніторингу є часовий вимір, чутливість до дії зовнішніх факторів, можливість формування оперативної вхідної інформації з погляду окремих господарських операцій виробництва, постачання, менеджменту тощо.

Система моніторингу доходів підприємства повинна включати, на нашу думку, такі елементи:

- обліково-аналітичне, інформаційне, нормативно-правове й організаційно-технологічне забезпечення (дозволяє застосовувати механізми та методологію обліку, права, інформаційних систем);

- портфельний аналіз (дозволяє впровадити або поліпшити стратегічні оцінки та діагностування на підприємстві, полягає в позиціонуванні стратегічних сфер діяльності підприємства в матриці по координатах або застосуванні сітьових графіків, що характеризують ринок і підприємство як учасника цього ринку, наприклад, матриця консультативної групи (БКГ) Бостона і матриця Мак-Кінсі.);

- життєвий цикл системи або моделі (розглядаються стадії життєвого циклу продукту і оцінюється співвідношення між швидкістю розробки моделі, шансами на отримання прибутку й інвестиціями, балансується програма розробки продуктів, їх виробництво і реалізація);

- SWOT-аналіз (використовується для моніторингу, діагностики господарської діяльності підприємницької структури при аналізі її стратегічної позиції шляхом виявлення критичних чинників успіху, інвестуючи в які можна розробити і здійснити стратегію, що дозволяє фірмі зайняти провідні позиції на ринку). Застосування SWOT-аналізу має сприяти: зусиллям щодо перетворення слабких сторін на сильні, виявленню можливості загроз; розвитку сильних позицій попри обмежені можливості. SWOT-аналіз передбачає виконання певної послідовності дій, а саме ідентифікацію та вивчення факторів зовнішнього оточення підприємства з метою виявлення ризиків та їхньому своєчасному запобіганню;

- GAP-аналіз або аналіз стратегічних «люків» (встановлює відхилення між бажаним розвитком підприємства і очікуваним; припускає кількісну оцінку показників діяльності фірми (прибуток, рентабельність, оборот). Відхилення цільової величини від очікуваного розвитку і називають стратегічним «люком». Якщо його вчасно не «закрити», наприклад, шляхом пошуку стратегій випуску продуктів і розвитку ринків, то підприємство не може гарантувати своє існування в довгостроковій перспективі). Метод GAP-

аналізу було розроблено у Стенфордському дослідному інституті у Каліфорнії. Він є спробою знайти методи розробки стратегії та методи управління, які дозволяють привести справи у відповідність до найбільш високого рівня вимог. Подібний аналіз може здійснюватися як для бізнес-одиниць окремого підприємства, так і для групи підприємств, а його результатом є розробка заходів для ліквідації розриву між бажаною і прогнозованою діяльністю;

- STEP-аналіз надає можливість надати комплексну характеристику зовнішній економічній ситуації, з оцінкою впливу чинників: суспільно-політичних, технологічно-економічних та правових. Аналіз проводиться відповідно до схеми «чинник - підприємство». Оформлення результатів аналізу подається у матричному вигляді, по горизонтальній вісі визначають чинники середовища, на вертикальній - силу їх впливу у бальній оцінці або інших одиницях вимірювання. Результати STEP-аналізу надають можливість здійснити оцінку зовнішньої економічної ситуації галузі виробничо-комерційної діяльності;

- SPACE-аналіз є похідним від SWOT-аналізу та застосовується для оцінки сильних і слабких сторін діяльності невеликих підприємств за такими групами критеріїв: фінансова сила підприємства (ФСП); конкурентоспроможність підприємства (КП); привабливість галузі (ПГ); стабільність галузі (СГ). За результатами дослідження основних критеріїв у складі кожної з груп формується матриця стратегічної спрямованості у системі координат SPACE, при цьому будується вектор позиції господарської одиниці, що зазнає оцінювання. Положення вектора визначає тип рекомендованої стратегії (консервативна, захисна, конкурентна, агресивна) для зміцнення конкурентних позицій;

- аналіз LOTS (зі шведської - «лоцман») - метою є розробка заходів для найбільш повного задоволення вимог покупців;

- PIMS-аналіз, або аналіз рівня впливу обраної стратегії на величину прибутковості. Даний метод має за основу використання емпіричної моделі,

яка охоплює широкий діапазон змінних стратегічного характеру (частка ринку, рівень якості продукції, рівень вертикальної інтеграції) та ситуаційних змінних (швидкість ринкового зростання, рівень розвитку галузі, інтенсивність капіталопотоків) з рівнем прибутковості і здатності накопичення грошових коштів. Метод PIMS-аналізу був розроблений у середині 60-х років у компанії «General Electric» і заснований на результатах аналізу діяльності більш ніж 150 великих і малих компаній. Метою такого аналізу є визначення стратегій, які слід обирати за конкретних ринкових умов;

- вивчення профілю об'єкта полягає в ідентифікації та кількісній оцінці (за єдиною відносною або бальною шкалою) характеристик, які визначають ступінь лояльності споживачів до підприємства. Профіль у даному контексті являє собою сукупність специфічних параметрів, які характеризують об'єкт аналізу і завдяки яким він відомий цільовій групі споживачів;

- системи аналізу конкурентоспроможності підприємств, на зразок 111-555, яка ґрунтується на експертному оцінюванні таких чинників: конкурентоспроможність, продукція, її якість і ціна. Шкала оцінювання була обрана від 0 до 5 балів, причому один бал означає низький рівень чинника, на думку експерта, а п'ять балів - високий рівень. Зрозуміло, що для ціни продукції один бал - це найкраща оцінка, а для конкурентоспроможності та якості продукції - найгірша. За результатами досліджень були отримані такі класичні результати: 551 - традиційна (висока конкурентоспроможність, висока якість, низька ціна). Це найкраще сполучення з погляду забезпечення та утримання конкурентоспроможності, характерне для багатьох товарів японських і американських фірм, деяких європейських фірм; 555 - європейське (усе високе); 511 - східно-азіатське (висока конкурентоспроможність при низькій якості та низькій ціні);

- кластерний аналіз (дозволяє масисви показників, що характеризують об'єкти, об'єднувати однорідні групи - кластери) використовує для визначення дистанції між показниками різні метрики: евклідову, евклідову в

квадраті, метрику міста, домінування. Розподіл об'єктів за кластерами здійснюється шляхом наступних методів: близький і дальній зв'язок, центр ваги, k-середніх;

- прогнозування (особливий вид розвитку підприємства, що дає найменш гарантовані результати, прогнозування одночасно передуює плануванню і є його складовою частиною);

- аналіз підприємницького потенціалу (вимагає визначення показників (критеріїв), необхідних підприємству для зміцнення своєї конкурентоспроможності на ринку, і їх оцінки за шкалою, визначеною на основі порівняння самої фірми і лідера ринку);

- конкурентний аналіз (проводиться в два етапи:

- 1) визначення головних конкурентних сил у галузі (можливість виникнення нових конкурентів; загроза з боку товарів-замінників; дії конкурентів, що закріпилися на галузевому ринку; вплив постачальників; вплив споживачів);

- 2) формулювання конкурентних стратегій (перевага у витратах; диференціація - створення продукту з унікальними властивостями; фокусування - зосередження уваги, інвестицій на особливій групі покупців, певній групі товарів, географічному секторі ринку тощо). Координуючи, інтегруючи і спрямовуючи діяльність усієї системи управління підприємницькою структурою на досягнення поставлених цілей, контролінг виконує функцію «управління управлінням»);

- застосування одиничних і інтегральних економічних показників [25].

Аналіз інструментарію новітніх моделей моніторингу доходів підприємства показує, що він не обмежується тільки використанням вищенаведених методик, здійсненням внутрішнього контролю діяльності підприємства і його господарських операцій, а є ефективними координуючими засобами моніторингу, діагностики і контролю. З іншого боку, структура такої системи включає: об'єкт і суб'єкт моніторингу; види, сфери, напрями моделі; систему економічних показників; систему кількісних

стандартів; алгоритми дій. На рис. 1.5 наведено загальні етапи моделі моніторингу доходів підприємства на кожній складовій.

Рис. 1.5 Загальні елементи системи моніторингу на підприємстві

Це механізм постійного спостереження за контрольованими показниками, визначення розмірів відхилень фактичних результатів від передбачених і виявлення причин цих відхилень. Побудова комплексної системи моніторингу доходів підприємств охоплює наступні основні види робіт.

1. Побудова системи інформативних звітних показників, заснована на даних різного виду обліку. Така система є первинною інформаційною базою спостереження, яка потрібна для подальшого розрахунку агрегованих показників підприємства, що характеризують доход його діяльності.

2. Розробка системи узагальнюючих аналітичних показників, що відображають фактичні результати досягнення раніше передбачених кількісних стандартів, яка забезпечує повну порівнянність встановлених стандартів і контрольованих аналітичних показників, використовує алгоритми їх розрахунку на основі первинної інформаційної бази і методів аналізу.

3. Визначення показників і структури форм звітів виконавців, що формують систему носіїв контрольних показників, які містять наступну інформацію:

- фактичне значення контрольованого показника;
- розмір відхилення показника від передбаченого;
- «розкладання» розміру відхилення відповідно до структури детермінуючих чинників;
- виявлення причин відхилень за інтегрованими й окремими показниками;
- виявлення осіб або структурних підрозділів, діяльність яких викликає відхилення аналізованих показників;
- встановлення відповідності між контрольним звітом і планом (бюджетом).

4. Визначення контрольних періодів по кожному виду моніторингу, діагностики і контролю, кожній групі показників.

5. Встановлення розмірів відхилень фактичних результатів контрольованих показників від встановлених стандартів в абсолютних і відносних величинах (позитивне відхилення, негативне «допустиме» відхилення, негативне «критичне» відхилення);

6. З'ясування основних причин прояву відхилень у фактичних контрольованих показниках від визначених меж здійснюється в цілому по фірмі і у розрізі окремих «центрів відповідальності». Формування системи алгоритмів дій є завершальним етапом побудови моделі, яка реалізує наступні основні алгоритми:

- «Нічого не робити» (використовується, коли величина відхилень є позитивною або значно менша від негативного «допустимого» відхилення);

- «Усунути відхилення» (передбачає процедури пошуку і реалізації резервів по забезпеченню виконання цільових, планових або нормативних показників, при цьому резерви розглядаються в розрізі різних аспектів діяльності підприємства і його окремих операцій);

- «Змінити систему показників» (реалізується тоді, коли можливості нормалізації окремих аспектів діяльності підприємства обмежені або взагалі відсутні; у цьому випадку за результатами моніторингу, діагностики вносяться пропозиції щодо коригування системи цільових стратегічних нормативів, показників) [25].

Моніторинг доходів підприємницької структури є основними інструментами управління підприємств, а саме засобами інформаційно-методичного забезпечення здійснення координації і сприяння системам планування, контролю реалізації економічної політики та її інформаційної прозорості. Оскільки основною умовою активізації діяльності підприємства є насамперед здійснення, а не тільки обґрунтування бізнес-планів, отримання інвестицій і кредитів, в економічну систему підприємства необхідно включати розрахунок очікуваної економічної ефективності. Відповідно до цілей організації систем моніторингу, діагностики й контролю, їх основними завданнями мають бути: регулярні спостереження за станом підприємницької структури і її підрозділів по розробленій кількості індикаторів, що представляють інтерес з позиції оцінки можливостей реалізації економічної політики підприємства; діагностування стану процесів, що реалізують відповідні функціональні стратегії; прогнозування тенденцій розвитку діяльності і розробка рекомендацій щодо вирішення проблем, які виникають при здійсненні різних проектів з оцінкою необхідних для цих цілей ресурсів.

До основних принципів побудови системи моніторингу доходів підприємства слід віднести: мету, комплексність, безперервність, періодичність отримання інформації, порівнянність індикаторів у часі,

розвиток методичного інструментарію і технічної бази у вигляді сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. При розробці системи індикаторів важливе місце займає питання про структуру показників, що відображають функціональні складові економічної політики підприємства.

Викладений інструментарій системи моніторингу доходів підприємницької діяльності слід розглядати як дієвий реалізаційний базис економічної політики підприємницьких структур, що функціонують у складних умовах українського ринку з його високою невизначеністю і підприємницьким ризиком.

Інформаційною основою моделей моніторингу, діагностики й контролю є дані звітності, що доповнюються матеріалами обстежень, які проводяться в організаціях для вирішення завдань управління, стратегічного планування, маркетингу інвестиційними програмами і проектами.

Оперативність будь-якої системи, що використовується, виступає як комплекс методичних засобів і прийомів, що забезпечують своєчасне виявлення на кожному ієрархічному рівні управління відхилення господарських процесів від заданих параметрів, та оперативного дослідження причинно-наслідкових зв'язків виявлених відхилень для забезпечення кількісної і якісної оцінки змін, що відбулися. Особливістю використання такої сукупності прийомів та інструментів у тому, щоб забезпечити швидкість отримання не тільки результативних показників, а й повної аналітичної інформації про алгоритм причинно-наслідкових зв'язків і їх зміни. Необхідна швидкість не обмежена часовим параметром, вона орієнтується насамперед на тривалість певного управлінського циклу в кожному центрі відповідальності, тобто часовий інтервал, що задається системою оперативного управління. Своєчасність є визначальним чинником специфічних рис моделі, насамперед щодо повноти вхідної інформації для системи, її якості і репрезентативності для обробки з використанням сучасних програмних продуктів та інформаційних систем і технологій, можливостей формування вихідної аналітичної інформації під заданий ключ.

1.3 Характеристика показників, що визначають ефективність управління доходами

Сучасне управління формуванням доходів діяльності будь-якого підприємства потребує застосування адекватних стратегічних методів і моделей та відповідних їм показників. Як свідчить вітчизняний і зарубіжний досвід, для стратегічного управління використовуються достатньо різноманітні методи і моделі. При цьому у вітчизняній економічній літературі під моделлю прийнято розуміти деяке формалізоване в термінах економіко-математичних методів відображення економічних процесів та явищ [26].

Для оцінювання позицій підприємств, функціонуючих у конкурентному середовищі, а також для прийняття раціональних управлінських рішень щодо формування доходів діяльності можуть використовуватися різноманітні методи, але особливий інтерес представляють якісні методи оцінки. Одним із головних інструментів якісного аналізу позиціонування підприємства в конкурентному середовищі є матричні методи. Проте матричні методи містять також і кількісні компоненти оцінки.

Зокрема, методи парних порівнянь і визначення відносних пріоритетів доцільно використовувати в дослідженнях ефективності господарювання підприємств. Сутність методу визначення відносних пріоритетів полягає в тому, що на основі їх парних якісних порівнянь між собою з урахуванням різних факторів, які впливають на ефективність, ми даємо їм кількісну оцінку, що потім можна використовувати для подальшого економічного аналізу.

Кінцевою метою використання таких методів є отримання пріоритетів певної сукупності показників-чинників. У контексті нашого дослідження – чинники, що сприяють підвищенню ефективності діяльності підприємств.

Відмітимо, що основні переваги методу попарних порівнянь полягають у тому, що:

- має місце порівняння кожної роботи з іншими за більшим числом факторів пріоритетності для підприємства, завдяки чому підвищується точність оцінки і відкривається можливість вивчати якість більшого числа сторін об'єкта дослідження, ніж при використанні інших методів;
- опускається вимірювання нерівномірно змінної важливості показників, що необхідне для розв'язання більшості практичних економічних задач.
- у процесі порівнянь увагу зосереджують не на всіх роботах відразу, а тільки на двох, порівнюваних у кожен даний момент, – це полегшує роботу і сприяє підвищенню її якості;
- метод дозволяє одержати не тільки середню оцінку роботи, але і дисперсію цієї оцінки, що дає можливість провести надалі більш глибокий економіко-математичний аналіз [27].

Як відомо, суть показника економічної ефективності розкривається через співвідношення між ресурсами та результатами виробництва, за якого отримують вартісні показники ефективності виробництва. Існує три варіанти такого співвідношення: ресурси і результати виражені у вартісній формі; ресурси виражені у вартісній, а результати – у натуральній формах; ресурси виражені у натуральній, а результати – у вартісній формах [28].

Ми вважаємо обґрунтованою точку зору науковців, які зазначають, що не можна абсолютизувати ні один з показників, які використовують для визначення ефективності управління доходами. Кожний з них має певне смислове навантаження, тому може бути використаний за відповідним цільовим призначенням. Так валова продукція характеризує ефективність з позиції створення споживної вартості, валовий дохід – оцінює ефективність в аспекті єдності двох сторін процесу виробництва споживання та накопичення, прибуток – ефективність виробництва з погляду інтересів підприємства, як виробника споживної вартості.

Доповненням до даної системи показників у комплексній оцінці ефективності управління прибутком підприємств є матричний аналіз, що базується на обчисленні та оцінці системи показників за групами:

1) прибуток від операційної діяльності на 1 грн. доходу (виручки) від реалізації продукції; прибуток від операційної діяльності на 1 грн. витрат; прибуток від операційної діяльності на 1 грн. на грн. власного капіталу; прибуток від операційної діяльності на 1 грн. вартості майна; прибуток від операційної діяльності на 1 працівника підприємства;

2) дохід (виручка) від реалізації продукції у розрахунку на 1 грн. витрат; дохід (виручка) від реалізації продукції на 1 грн. власного капіталу; дохід (виручка) від реалізації продукції на 1 грн. вартості майна; дохід (виручка) від реалізації продукції на 1 працівника підприємства;

3) витрати в розрахунку на 1 грн. власного капіталу; витрати на 1 грн. вартості майна; витрати на 1 працівника підприємства;

4) власний капітал в розрахунку на 1 грн. майна; власний капітал на 1 працівника підприємства;

5) вартість майна у розрахунку на 1 працівника [28].

Зазначимо, що ці фактори відображають стратегічну ефективність операційної діяльності – обсяг продажу, обсяг і частка витрат, продуктивність. А ефективність операційної діяльності відображає результати основної діяльності щодо збільшення продажів, зниження витрат або підвищення продуктивності.

Використовуючи звітність підприємства можливо виконати комплексний аналіз ефективності операційної діяльності, застосовуючи метод парних порівнянь за ітераціями [29, 30].

Перша ітерація передбачає обчислення індексів показників ефективності операційної діяльності підприємства за два досліджуваних періоди.

Друга ітерація – розрахунок індексу зміни (І) кожного показника. Подібна інформація дозволяє побудувати матрицю індексів ефективності

господарської діяльності підприємства. Матриці є інструментом опрацювання інформації, яку використовує керуюча система підприємства. Матричні методи можуть виступати як в ролі окремих повноцінних засобів опрацювання інформації з ціллю прийняття управлінських рішень, так і в ролі елемента інформаційної системи управління економічним розвитком підприємства.

Третя ітерація передбачає визначення суми індексів зміни показників (I_3) [29]:

$$I_3 = I_1 + I_2 + \dots + I_n, \quad (1.1)$$

Одержана сума характеризуватиме узагальнений індекс ефективності управління формуванням доходів з операційної діяльності підприємства.

Четверта ітерація – обчислення вагомості досліджуваних показників (ω_i). Відношення сукупного індексу відповідного показника до узагальненого індексу ефективності характеризує його вагомість. Число на перетині рядків і стовпчиків являє собою частку випадкової переваги одного показника над іншим [31].

Кінцева ітерація – обчислення рівня ефективності операційної діяльності. В процесі оцінки ефективності формування доходів з операційної діяльності підприємства ці доходи як результат цієї діяльності можуть бути співвіднесені як із певною сумою поточних витрат з цієї діяльності (повною собівартістю реалізованої продукції), так і з використаними окремими видами ресурсів.

Варто розглянути показники, яким має надаватись пріоритетне значення в процесі оцінки ефективності управління формуванням доходів з операційної діяльності підприємств.

В групі показників, що оцінюють доходи як результат операційної діяльності, головним показником ми пропонуємо обрати коефіцієнт валової доходності поточних витрат (*КВДпв*) [31]:

$$КВДпв = \frac{ВДрп}{ПСрп} \quad (1.2)$$

де *ВДрп* – сума валового доходу з реалізації основної товарної продукції підприємства у відповідному періоді, тис. грн.

ПСрп – сума повної собівартості реалізованої основної товарної продукції підприємства у відповідному періоді, тис. грн.

З одного боку цей показник найбільш комплексно охоплює сформований дохід підприємства, а з іншого – дає найбільш інтегровану оцінку витрат ресурсів (поточних витрат), що були задіяні для його формування.

В групі показників, що оцінюють дохід як фінансовий ресурс (фінансовий базис) формування інших фінансових результатів операційної діяльності, головним показником ми пропонуємо обрати коефіцієнт загальної прибутковості валового доходу підприємства (*КЗПвд*) [31]:

$$КЗПвд = \frac{ВПод}{ВДод} \quad (1.3)$$

де *ВПод* – сума валового прибутку (прибутку до оподаткування) з операційної діяльності підприємства; тис. грн.

ВДод – сума валового доходу з операційної діяльності підприємства; тис. грн.

З одного боку, отримання передбаченого прибутку є основною метою управління формуванням доходів з операційної діяльності підприємства, а з другого – валовий прибуток найбільш комплексно характеризує цей вид фінансового результату з операційної діяльності.

Для встановлення істинних причин зміни ефективності операційної діяльності підприємства слід детально вивчити силу впливу на її величину чинників. Як відомо, чинники впливу розмежовують на дві групи, що дає змогу виявляти тенденції розвитку ситуацій і відповідно ефективно реагувати на них:

1) зовнішні (незалежні): законодавчо-нормативні зміни; рівень інфляції в країні; кон'юнктура ринку; рівень цін на споживчі матеріально-сировинні і паливно-енергетичні ресурси; норми амортизаційних відрахувань; умови транспортування товарів; ціни, тарифи, ставки на матеріальні витрати і послуги інших підприємств;

2) внутрішні (залежні): обсяг діяльності і кількість реалізованих товарів; цінова політика; рівень цін закупівлі товарів і величини витрат; управлінський облік; рівень господарювання; компетентність керівництва і менеджерів, кваліфікація і продуктивність праці працівників; конкурентоспроможність продукції; стан і ефективність виробничого та фінансового планування [32].

На нашу думку, кожне управлінське рішення з формування прибутку впливає на його рівень. Тому необхідно мати повну інформаційну базу чинників як зовнішнього, так і внутрішнього змісту, що впливають на величину операційного прибутку та відповідно ефективність операційної діяльності підприємства, доповнювати їх фінансово-економічними розрахунками, використовувати методи і моделі економічного аналізу і планування прибутку, тобто ефективно організувати на підприємстві взаємозв'язок сукупних структурних підрозділів, що забезпечать розробку і прийняття управлінських рішень. Тому зазначені показники ефективності доцільно деталізувати за утворюючими чинниками та проводити факторний аналіз з врахуванням виявлених взаємозалежностей та взаємозв'язків між ними. Це дозволить, завдяки економіко-логічним методам, визначити вплив зміни факторних параметрів на ефективність операційної діяльності

підприємства та в подальшому корегувати та впроваджувати виявлені резерви у практичну діяльність.

Необхідно зазначити, що з погляду практичного застосування метод парних дає можливість використовувати переваги, пов'язані з допущенням нетранзитивності. Зазначене вище дозволяє зробити висновок про доцільність використання методів попарних порівнянь і визначення пріоритетів у розробленні методики визначення ефективності господарювання підприємств легкої промисловості. Вищезазначене вказує на визначення вагомості (переваг) показників як елементів системи управління формуванням доходів з операційної діяльності підприємства. Окремим напрямком в подальших дослідженнях є визначення операційного потенціалу підприємств в умовах ринкової економіки з урахуванням регіональних особливостей, а також визначення критеріїв безпеки операційної діяльності підприємств легкої промисловості.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ТЕ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ НА ПРАТ «КИЇВ-ОДЯГ»

2.1 Динаміка загального обсягу доходів ПРАТ «Київ-Одяг»

В процесі приватизації на підставі договору купівлі-продажу державного майна фірми "Одяг", Київське оптово-роздрібне підприємство "Київ-Одяг" було перетворено у Закрите акціонерне товариство "Київ-Одяг", у 2011 році Товариство змінило назву закрите на приватне відповідно до вимог чинного законодавства. Організаційна структура ПРАТ "Київ-Одяг" станом на 01.01.2018р. включає такі елементи: Наглядова рада, Правління, Відділ кадрів та правової роботи, фінансово-економічна служба, сектор складського господарства, митний відділ, Торговий центр одягу "Модельний ряд", служба головного інженера, адміністративно-господарчий відділ. Робота всіх структурних підрозділів спрямована на досягнення прибутку в цілому по Товариству, якісне обслуговування бізнес-партнерів (контрагентів) у сфері орендних і торговельних відносин. Станом на 31.12.2017 року організаційна структура ПРАТ "Київ-Одяг" залишилась незмінною. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу - 54 особи.

Основні положення облікової політики розроблені згідно МСБО 8, охоплюють конкретні принципи, основи, домовленості та правила, які застосовуються при складанні та поданні фінансової звітності. Облікова політика прийнята з 01.01.2010р. та застосовується послідовно. Товариство складає фінансову звітність за МСФЗ відповідно до законодавства України. Одиницею запасів у бухгалтерському обліку визнано найменування. Запаси зараховуються на баланс за первісною вартістю відповідно до МСБО 2 "Запаси". При вибутті всіх видів запасів Товариство використовує метод ідентифікованої собівартості. Амортизація основних засобів розраховується прямолінійним методом згідно зі строками користного використання об'єкта

основних засобів. Фінансові інвестиції оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю.

Товариство здійснює роздрібну торгівлю продовольчими товарами, надає в оренду власну нерухомість, надає складські та митні ліцензійні послуги; діяльність щодо реалізації товарів залежить від сезонних змін, щодо оренди та надання послуг – не залежить; основні ринки збуту розташовані у м. Києві, більш ніж 100 підприємств-орендарів; в частині що стосується роздрібною торгівлі – всі ризики характерні для роздрібною торгівлі, в частині, що стосується оренди ризики пов'язані з ротацією орендарів. Для зменшення ризиків Товариство проводить сприятливу цінову політику щодо орендної плати, а також надає орендарям додаткові послуги.

На діяльність Товариства впливають загальносупільні проблеми підвищення цін на енергоносії та супутнє їм підвищення цін на послуги, тарифи та матеріали, які Товариство використовує у своїй діяльності. Політичні та екологічні фактори не впливають на діяльність Товариства. На економічну діяльність Товариства частково (до 7% впливають законодавчі обмеження на торгіву націнку на деякі види ТНС (молоко, хліб, і т.ін.). Іншої залежності діяльності Товариства від законодавчих або екологічних обмежень немає.

Стратегією подальшої діяльності Товариства є розширення діяльності в напрямку підвищення фондівдачі власних будівель та споруд, фінансової ефективності надання митних ліцензійних послуг та послуг зі складського збереження товарів. Реконструкція приміщень не передбачена. Істотними факторами, які можуть вплинути на діяльність Товариства в майбутньому є зниження попиту на послуги, які надає Товариство.

Основні показники господарської діяльності ПРАТ «Київ-Одяг» та аналіз їх динаміки наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Основні показники господарської діяльності ПРАТ «Київ-Одяг» за
2015-2017рр. тис. грн.**

Показники	2015р.	2016р.	Відхилення		2017р.	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Основні засоби (залишкова вартість)	156662	1270	-155392	-99,19	716	-554	-43,62
Довгострокова дебіторська заборгованість	4559	4559	0	0,00	4559	0	0,00
Запаси	725	128	-597	-82,34	37	-91	-71,09
Поточна дебіторська заборгованість, в т.ч. векселі одержані	2063	14255	12192	590,98	10670	-3585	-25,15
Сукупна вартість активів	164125	20232	-143893	-87,67	15994	-4238	-20,95
Власний капітал	161448	17593	-143855	-89,10	13881	-3712	-21,10
Накопичений збиток	-501	-6976	-6475	1292,42	- 10688	-3712	53,21
Поточні зобов'язання	2677	2639	-38	-1,42	2113	-526	-19,93
Чистий дохід підприємства	15190	8805	-6385	-42,03	3565	-5240	-59,51
Собівартість продукції та послуг	615	697	82	13,33	156	-541	-77,62
Інші операційні доходи	979	17965	16986	1735,04	554	-17411	-96,92
Адміністративні витрати	10368	10693	325	3,13	5493	-5200	-48,63
Інші операційні витрати	2043	19409	17366	850,02	1765	-17644	-90,91
Збиток	700	6475	5775	825,00	3712	-2763	-42,67

Із даних таблиці видно, що протягом аналізованого періоду усі показники діяльності ПРАТ «Київ-Одяг» суттєво скоротилися. Підприємство є збитковим, а основним джерелом коштів, що використовуються для власного функціонування, згідно даних фінансової звітності [Додатки А-К], є залучення поворотної фінансової допомоги. Більш наочно продемонструвати скорочення діяльності підприємства можемо графічно (рис. 2.1).

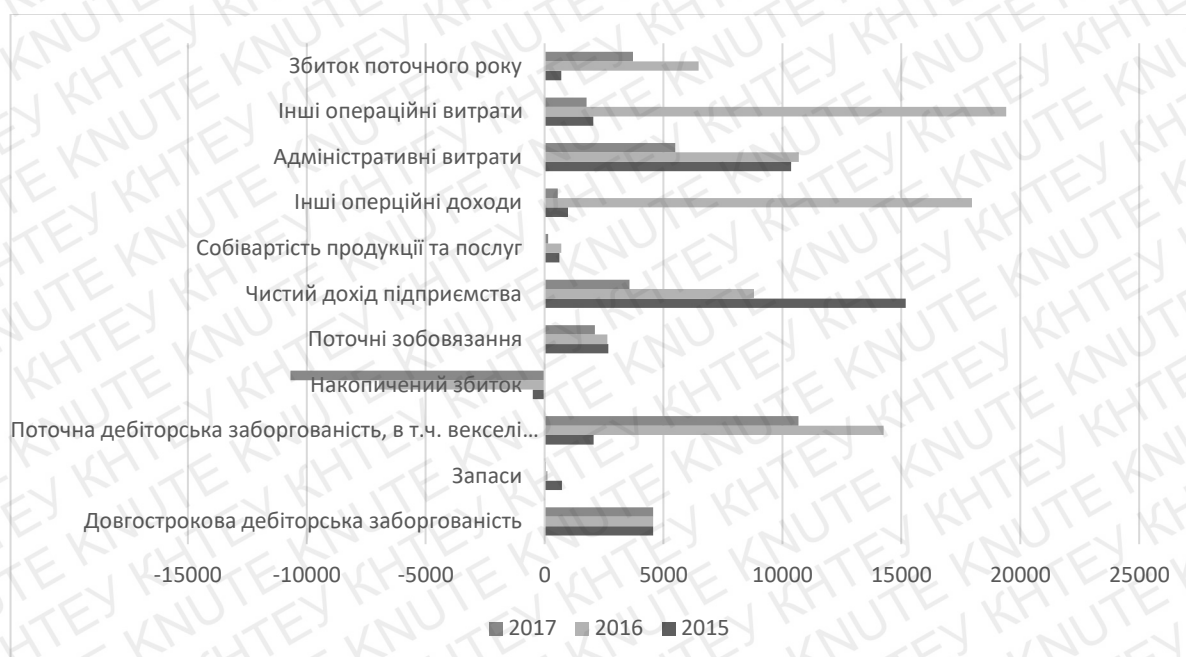

Рис. 2.1 Динаміка основних показників господарської діяльності ПРАТ «Київ-Одяг» за 2015-2017рр., тис. грн.

Незважаючи на збитковість, аналізоване підприємство продовжує діяльність та отримує доходи. Склад доходів ПРАТ «Київ-Одяг» згідно фінансової звітності відображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Доходи ПРАТ «Київ-Одяг» протягом 2015-2017рр., тис. грн.

Показники, тис. грн.	2015р.	2016р.	2017р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	15190	8805	3565
Інші операційні доходи	979	17965	554
Валовий прибуток	14575	8108	3409
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-431	-6475	-3712
Чистий фінансовий результат: збиток	-700	-6475	-3712

Із даних табл. 2.2 видно, що обсяг чистого доходу від реалізації продукції поступово зменшується. При цьому, збитки від діяльності у 2016 році суттєво перевищують збитки 2015 року при нижчій сумі виручки від реалізації продукції. Для аналізу причин такої ситуації проаналізуємо динаміку доходів за відносним та абсолютним відхиленням (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Доходи ПРАТ «Київ-Одяг» за 2015-2017рр.

Показники, тис. грн.	2015р	2016р.	Відхилення		2017р	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	15190	8805	-6385	-42,03	3565	-5240	-59,51
Інші операційні доходи	979	17965	16986	1735,04	554	-17411	-96,92
Валовий прибуток	14575	8108	-6467	-44,37	3409	-4699	-57,96
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-431	-6475	-6044	1402,32	-3712	-2763	-42,67
Чистий фінансовий результат: збиток	-700	-6475	-5775	825,00	-3712	-2763	-42,67

Із даних табл. 2.3 видно, що протягом аналізованого періоду чистий дохід від діяльності ПРАТ «Київ-Одяг» скоротився у 2016 році в порівнянні з 2015 роком на 42,03%, а у 2017 році в порівнянні із попереднім – на 59,51%. Суттєво скоротився також інший операційний дохід у 2017 році – на 96,92%, а от у 2016 році помітне його суттєве зростання. Відповідно, відновлення цієї статті доходів у майбутньому може стати резервом відновлення прибутковості діяльності. В результаті, ПРАТ «Київ-Одяг» усі три роки отримує суттєві збитки, сума яких у 2017 році є хоч і меншою ніж у 2016 році більш ніж вдвічі, але все ж становить 2 млн. 763 тис. грн.

Проілюструвати динаміку доходів ПРАТ «Київ-Одяг» можемо у формі відповідної діаграми (рис. 2.2).

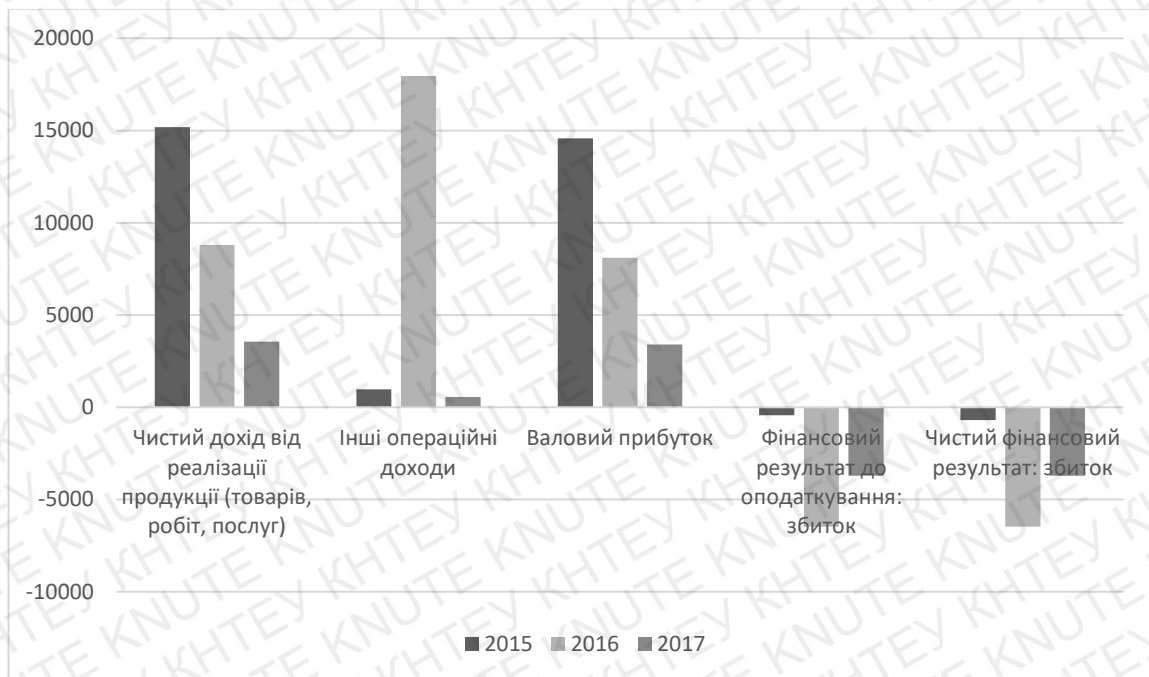

Рис. 2.2 Динаміка доходів ПРАТ «Київ-Одяг» у 2015-2017рр., тис.грн.

Отже, зважаючи на збитковість діяльності підприємства ПРАТ «Київ-Одяг» на тлі значного обсягу доходів, можна зробити висновок про недостатню ефективність управління ними.

2.2 Аналіз складу та структури доходів ПРАТ «Київ-Одяг»

Структуру доходів підприємства формують такі її складові:

1. Доходи від основної (операційної) діяльності – це виручка від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг), яка розраховується на основі обсягу реалізованої продукції, виходячи з діючих цін (без ПДВ, акцизів, торговельних та збутових знижок). ПДВ, акцизний збір, мито та інші податки включаються до ціни, але вони перераховуються до бюджету і не належать підприємству.
2. Інші операційні доходи відображають суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід

від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо.

3. Дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи. Доход від участі в капіталі відображає надходження, отримані від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких здійснюється методом участі в капіталі. Інші фінансові доходи передбачають дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі).

4. Інші доходи включають дохід від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів; дохід від не операційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства. При цьому під звичайною діяльністю розуміється будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

У складі доходів ПРАТ «Київ-Одяг» варто виділити два основних компоненти: дохід від основної діяльності та інший операційний дохід. Підприємство не здійснює фінансової та інвестиційної діяльності. Аналіз структури доходів варто проводити у розрізі їх джерел за видами діяльності (табл. 2.4).

Із даних табл. 2.4 видно, що найсуттєвіше скорочення доходів спостерігається за статтями оренди та виробництва одягу. Причинами такого скорочення є зниження обсягу основних засобів, котрі здавалися в оренду у результаті відчуження цілісного майнового комплексу (що відображено в балансі підприємства), котрий раніше виступав об'єктом операційної оренди. Що стосується виручки від виробництва одягу, то її суттєвий обсяг у 2016 та 2015 році зумовлений наявністю державного замовлення на виготовлення військової форми та її окремих елементів у зв'язку з проведенням антитерористичної операції на Сході України. Відповідно, пошук нових напрямів залучення державних замовлень та підвищення тендерної

активності підприємства також може стати одним із напрямків подальшого нарощення доходності діяльності.

Таблиця 2.4

Динаміка доходів ПРАТ «Київ-Одяг» за видами діяльності у 2015-2017рр.

Показники, тис. грн.	2015р.	2016р.	Відхилення		2017р.	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	9850	17840	7990	81,12	2350	-15490	-86,83
Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування., напоями та тютюновими виробами	185	228	43	23,24	284	56	24,56
Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	124	85	-39	-31,45	51	-34	-40,00
Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	286	308	22	7,69	331	23	7,47
Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах	384	412	28	7,29	414	2	0,49
Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах	28	32	4	14,29	26	-6	-18,75
Виробництво іншого одягу й аксесуарів	5312	7866	2554	48,08	663	-7203	-91,57
Всього доходу	16169	26771	10602	65,57	4119	-22652	-84,61

Основним показником структури є частка того чи іншого виду доходів у їх загальній сумі, котру ми розрахуємо у відсотках. Структуру доходів ПРАТ «Київ-Одяг» у розрізі видів його економічної діяльності на протязі 2015-2017 рр. представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Структура доходів ПРАТ «Київ-Одяг» у 2015-2017рр.

Показники, тис. грн.	2015р.	Частка, %	2016р.	Частка, %	2017р.	Частка, %
Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	9850	60,92	17840	66,64	2350	57,05
Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування., напоями та тютюновими виробами	185	1,14	228	0,85	284	6,89
Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	124	0,77	85	0,32	51	1,24
Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	286	1,77	308	1,15	331	8,04
Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	384	2,37	412	1,54	414	10,05
Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах	28	0,17	32	0,12	26	0,63
Виробництво іншого одягу й аксесуарів	5312	32,85	7866	29,38	663	16,10
Всього доходу	16169	100,00	26771	100,00	4119	100,00

Оренда приміщень на сьогодні формує основну статтю доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг». У 2017 році частка доходів за цим видом діяльності склала 57,05%, що на 9,59пп менше, ніж у минулому періоді. Так само, знизилася частка ще однієї суттєвої статті доходів – виробництво

іншого одягу й аксесуарів – із показника в 29,38% у 2016 році до 16,10% у 2017 році. Суттєві структурні зрушення помітні за статтею інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах. Частка доходів за цим видом діяльності зросла в кілька разів – з 1,54% у 2016 році до 10,05% у 2017 році. Аналогічна ситуація спостерігається щодо частки роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами. Частка доходів за цим видом діяльності зросла в кілька разів – з 1,15% у 2016 році до 8,04% у 2017 році. Варто відмітити близькість результатів 2015 та 2016 років. Із даних таблиці видно, що найбільш значною часткою в структурі доходів ПРАТ «Київ-Одяг» є частка доходів від оренди та пошиття і продажу одягу. При цьому, їх частка при зміні обсягу лишається майже незмінною. Наочно це проілюструють діаграми складу доходів (рис. 2.3).

Варто відмітити, що із наведеного переліку джерел надходження доходів до основного профілю діяльності підприємства варто віднести виробництво одягу й аксесуарів, а також роздрібну торгівлю ними, котрі становлять основу операційної діяльності. Решта видів доходів – доходи від неопераційної діяльності. Проаналізуємо структуру доходів за цими двома блоками (табл. 2.6).

Із даних табл. 2.6 видно, що частка доходів від операційної діяльності майже вдвічі менша ніж від неопераційної та постійно знижується. Так, у 2015 році дана частка склала 35,23% операційних доходів та 64,77% неопераційних; у 2016 році – 30,92% та 69,08% відповідно; у 2017 році – 26,15% та 73,85% відповідно. Тобто, аналізоване підприємство поступово здійснює перепрофілювання своєї діяльності, в основному за рахунок оренди нерухомого майна та скорочує частку операційної діяльності – виробництво та продаж одягу. Зважаючи на високу собівартість виробництва та сукупну збитковість, таке перепрофілювання можна вважати виправданим.

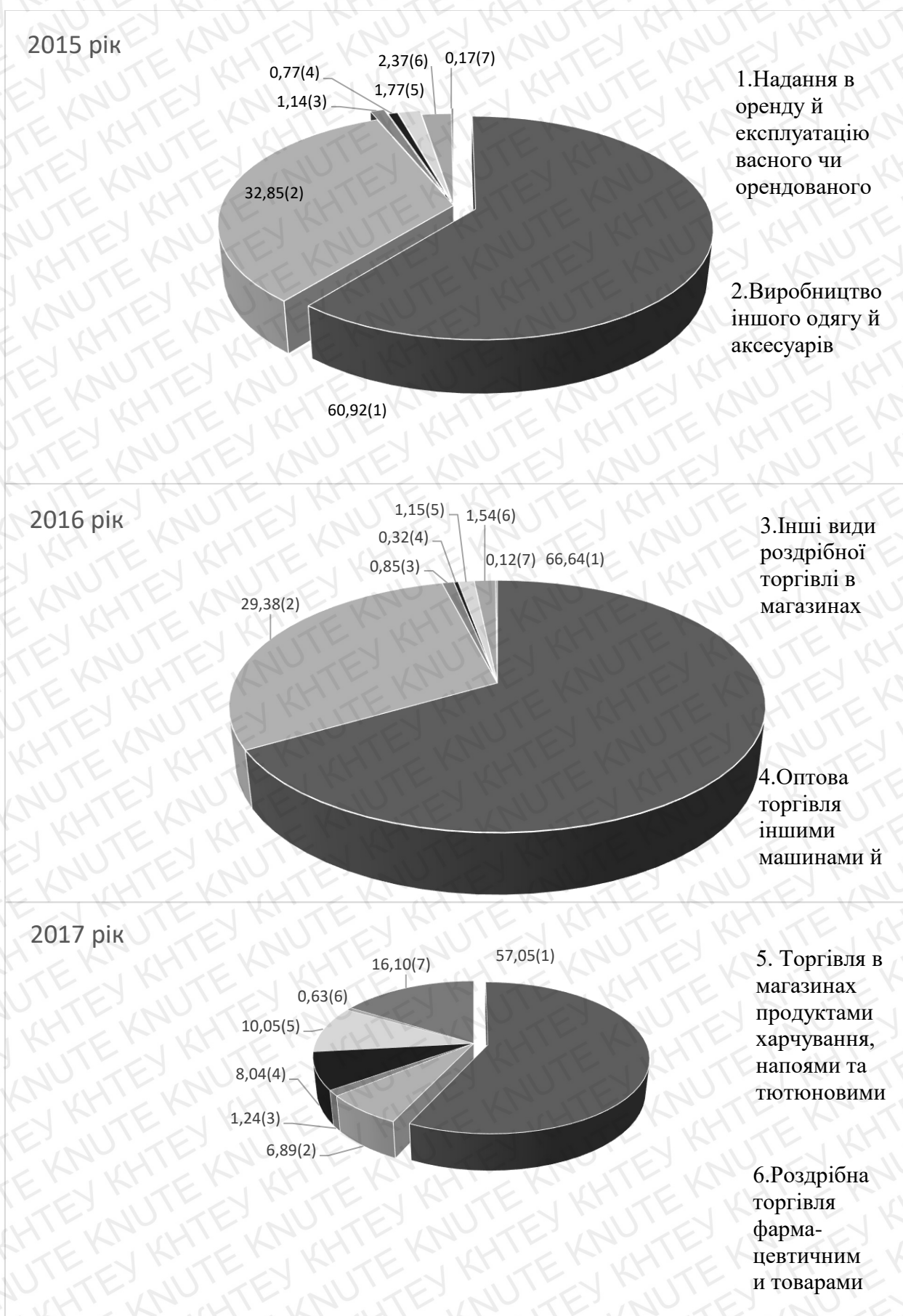

Рис. 2.3 Структура доходів ПРАТ «Київ-Одяг» у 2015-2017рр.

Таблиця 2.6

Аналіз структури доходів ПРАТ «Київ-Одяг» залежно від елементів діяльності за 2015-2017 рр.

Показники	2015р.	Частка, %	2016р.	Частка, %	2017р.	Частка, %
<i>Доходи від операційної діяльності</i>						
Виробництво іншого одягу й аксесуарів	5312	32,85	7866	29,38	663	16,10
Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах	384	2,37	412	1,54	414	10,05
Всього операційного доходу	5696	35,23	8278	30,92	1077	26,15
<i>Доходи від неопераційної діяльності</i>						
Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	9850	60,92	17840	66,64	2350	57,05
Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	185	1,14	228	0,85	284	6,89
Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	124	0,77	85	0,32	51	1,24
Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	286	1,77	308	1,15	331	8,04
Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах	28	0,17	32	0,12	26	0,63
Всього неопераційного доходу	10473	64,77	18493	69,08	3042	73,85
Всього доходу	16169	100,00	26771	100,00	4119	100,00

Отже, в результаті аналізу структури доходів ПРАТ «Київ-Одяг» встановлено, що протягом аналізованого звітного періоду вона залишалася близькою за своїм складом. Перспективними, на нашу думку, варто вважати ті напрямки діяльності, частка доходів за якими у загальній структурі зростає - роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами та інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах.

2.3 Оцінка ефективності управління доходами підприємства та фактори що її визначили

Одержання прибутку від реалізації продукції залежить від здійснення основної діяльності суб'єктів господарювання. Прибуток є складовою частиною виторгу від реалізації. Реальне формування прибутку на підприємстві відбувається за рахунок реалізації продукції.

На розмір прибутку від реалізації впливають два основних показники:

- обсяг реалізації продукції;
- собівартість продукції.

У свою чергу обсяг реалізації продукції залежить від зміни обсягів виробництва, залишків нереалізованої продукції, частини прибутку в ціні продукції (рентабельність продукції). Зміна обсягу виробництва, залишків нереалізованої продукції чинять також вплив на собівартість, тому що змінюються умовно-постійні витрати.

До основних факторів внутрішнього середовища підприємства, що обумовлюють обсяги, структуру та перспективи зростання роздрібного доходу від реалізації готової продукції належать:

1. Загальна стратегія діяльності підприємства на споживчому ринку, яка розробляється, виходячи із стадії життєвого циклу підприємства, зовнішнього середовища, конкурентних переваг підприємства на певному сегменті споживчого ринку.

Загальна стратегія діяльності підприємства визначає:

- орієнтацію на отримання прибутку;
- завоювання ринкової ніші;
- цільову питому вагу обороту підприємства на регіональному або товарному споживчому ринку;
- цільовий рівень задоволення потреб споживачів певного регіонального або товарного ринку.

2. Спеціалізація (товарний профіль) підприємства. Цей фактор, насамперед, обумовлює асортиментну структуру доходу від реалізації

готової продукції підприємства, тобто обсяги реалізації окремих груп товарів та співвідношення між ними. У той же час має місце і більш глибока залежність між спеціалізацією підприємства та обсягом його доходу від реалізації готової продукції.

Розвиток споживчого попиту та культури споживання, загальна макроекономічна ситуація обумовлюють зміни пріоритетів споживачів, які є основним фактором мотивації при здійсненні купівлі того чи іншого товару. Це, відповідно, обумовлює попит на певний товар та на можливі обсяги його реалізації.

Одними із загальних показників ефективності, будь-якого аспекту діяльності підприємства є його прибутковість і рентабельність. Отримання прибутку є необхідною умовою самозростання підприємства. Зростання рентабельності свідчить про те, що грошові кошти, які отримує підприємство у вигляді своїх доходів знаходять все більш ефективне застосування в різних аспектах: нарощуванні оборотних коштів, збільшенні і модернізації основних фондів, підвищенні матеріального стимулювання працівників з тим, щоб підвищити продуктивність праці і т.п.

Однак, з іншої сторони, ефективність використання доходів визначається і покращанням фінансового стану підприємства, коло отримані доходи так розподіляються між статтями активів, щоб забезпечувати нормальну ліквідність, платоспроможність та стійкість фінансового стану.

Дослідження динаміки та структури доходів дозволяє здійснити аналіз дохідності його діяльності. При цьому варто відмітити, що аналізувати рентабельність збиткового підприємства некоректно. Відповідно основою розрахунків ефективності управління приймемо суму сукупного доходу (чистого доходу від операційної діяльності та інші операційні доходи). За даними фінансової звітності та зважаючи на збитковість діяльності ПРАТ «Київ-Одяг» розрахуємо основні показники дохідності, котрі відобразатимуть скільки гривень сукупних доходів припадає на одиницю аналізованого об'єкту (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Показники дохідності ПРАТ «Київ-Одяг» у 2015-2017рр.

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Вихідні дані			
Сукупний дохід, тис. грн.	16169	26770	4119
Основні засоби (залишкова вартість) , тис. грн.	156662	1270	716
Сукупна вартість активів, тис. грн.	164125	20232	15994
Власний капітал, тис. грн.	161448	17593	13881
Поточні зобов'язання, тис. грн.	2677	2639	2113
Собівартість продукції та послуг, тис. грн.	615	697	156
Сукупні витрати, тис. грн.	15983	32570	7634
Результати розрахунку			
Дохідність основних засобів	0,10	21,08	5,75
Дохідність активів	0,10	1,32	0,26
Дохідність власного капіталу	0,10	1,52	0,30
Дохідність позикового капіталу	6,04	10,14	1,95
Дохідність основної діяльності	26,29	38,41	26,40
Дохідність діяльності	1,01	0,82	0,54

Із даних таблиці видно, що показники дохідності діяльності у 2017 році в порівнянні із 2016 роком суттєво знизилися. Зважаючи на збитковість підприємства, говорити про ефективність управління доходами недоречно. Проте варто відмітити дохідність основних засобів, що зумовлено основним видом діяльності – орендою нерухомого майна. Варто відмітити таку прогалину в управлінні доходами підприємства як використання позикового капіталу. Аналізоване підприємство не має довгострокових зобов'язань, відповідно його залучення може стати резервом досягнення прибутковості діяльності. Проте, зважаючи на те що обсяг нерозподіленого прибутку станом на 01.01.2018р. становить 10688 тис. грн., що складає (106888/15994) 66,82% валюти балансу, варто рекомендувати підприємству ліквідацію або комплексну реорганізацію із перепрофілюванням активів.

РОЗДІЛ 3 ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Обґрунтування етапів впровадження системи моніторингу доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг»

В умовах переходу підприємницької діяльності в Україні із епохи жорсткого адміністрування в епоху вільного ринкового “плавання” менеджмент підприємств, повинен з мінімальними втратами часу та ресурсів підтримувати позитивний фінансовий баланс та підвищувати добробут власників. Відповідно до цієї стратегічної мети управління необхідно зосередити зусилля на організації управління доходами підприємства, зокрема на якісному виконанні такої функції, як контроль.

Для вдосконалення організації системи управління доходами ПРАТ «Київ-Одяг» пропонується запровадити систему моніторингу прибутків діяльності у вигляді безперервного спостереження і відслідковування фактичних показників та їх порівняння з оціночними (плановими) і розробленням відповідних організаційних заходів, спрямованих на елімінування небажаних відхилень.

Організація системи моніторингу доходів ПРАТ «Київ-Одяг», який за своєю сутністю є ланцюжком зворотного зв'язку в інформаційному контурі управління, базується на побудові системи моніторингу фінансової діяльності підприємства. Система моніторингу прибутків діяльності – це розроблений на підприємстві механізм здійснення постійного спостереження за найважливішими поточними результатами цієї діяльності в умовах нестабільної кон'юнктури ринку з одночасним розробленням декількох альтернативних варіантів рекомендацій для прийняття остаточного управлінського рішення.

У процедурі моніторингу доходів діяльності підприємства виділяються такі три етапи:

1. Побудова системи стандартів діяльності підприємства. Як такі стандарти виступають розроблені під час формування стратегії підприємства критерії по окремих аспектах діяльності; цільові стратегічні нормативи; показники планів і бюджетів.

2. Діагностування стану основної діяльності, яке полягає в порівнянні досягнутих результатів діяльності з чинними стандартами. У процесі такого порівняння визначаються розміри відхилень і з'ясовуються причини, що викликають ці відхилення.

3. Підготовка необхідних рішень з поточного коригування діяльності. У процесі коригування проектуються заходи щодо її нормалізації та підвищення ефективності.

Характерною рисою системи моніторингу є реагування на так звані “слабкі” сигнали зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства [33], які є першими ознаками негативної зміни ситуації, з метою розробки превентивних заходів, які нівелюють дію можливих ускладнень.

Будують систему моніторингу доходів діяльності підприємства в послідовності, наведеній у блок-схемі на рис. 3.1 для ПРАТ «Київ-Одяг».

Вона базується на таких принципах, як: стратегічна спрямованість, орієнтація на кількісні стандарти (нормативи); адекватність; превентивність; синхронність; інтегрованість; точність; прозорість; простота та економічність.

Наведемо коротку характеристику цих принципів для ПРАТ «Київ-Одяг». Для того, щоб бути ефективним, внутрішній моніторинг повинен мати стратегічний характер, тобто відображати основні пріоритети діяльності підприємства та одночасно підтримувати нормальний рівень поточних операцій. Ефективність діагностики значно зростає, якщо як стандарти діяльності визначені конкретні кількісно виражені показники.

Рис. 3.1 Етапи алгоритму побудови і дії системи моніторингу доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг»

У методичному плані внутрішній моніторинг на ПРАТ «Київ-Одяг» повинен бути адекватним специфічним методам економічного планування (при формуванні системи стандартів контролю) і аналізу (при підготовці показників, що відображають фактичні результати фінансової діяльності, і виявленні причин відхилень від стандартів), які використовуються на підприємстві [34].

Головним принципом системи моніторингу є превентивність, тобто завчасне, випереджувального характеру реагування на найменші відхилення поточної діяльності від кількісних критеріїв, які характеризують негативні тенденції, що формуються на підприємстві.

Синхронність контролю полягає в кореляції періодів контрольних дій з періодом здійснення окремих видів операцій на ПРАТ «Київ-Одяг».

Внутрішній моніторинг доходів повинен легко інтегруватися з новими видами і формами діяльності підприємства ПРАТ «Київ-Одяг», фінансовими технологіями і методами, які є наслідком розвитку нових сегментів фінансового ринку і появою нових грошових і фондових інструментів. Повинен реалізовуватися принцип точності подання інформації та її прозорості щодо джерел походження звітних показників та їх місця в управлінському обліку.

Найпростіші форми і методи внутрішнього моніторингу доходів, побудовані відповідно до його цілей, вимагають менших зусиль фінансових менеджерів та затрат ресурсів. Надмірна складність контролю вимагає істотного збільшення інформації для його здійснення та відповідного зростання витрат на здійснення внутрішнього фінансового контролю.

Як приклад реалізації принципів побудови системи моніторингу розглянемо фрагмент стратегічного планування діяльності ПРАТ «Київ-Одяг», яке тісно взаємопов'язане із плануванням виробничо-операційної діяльності підприємства. Для розроблення перспективного плану обсягів реалізації продукції на основі прогнозного товарного асортименту складаються плани операційних доходів і витрат, які є складовою

інформаційного забезпечення балансового плану та руху грошових коштів у фінансовій діяльності. Як стратегічна мета вибирається підвищення ринкової вартості підприємства (або його акцій). Для досягнення цієї мети повинно бути реалізоване оптимальне співвідношення операційного та фінансового важелів, які відображають відповідно операційний та фінансовий ризики для власників капіталу - акціонерів.

В контексті ілюстрації принципів побудови системи моніторингу розглянемо специфіку цих фінансових показників як стратегічних нормативів фінансової діяльності ПРАТ «Київ-Одяг», які підлягають внутрішньому контролю за критичними відхиленнями і мають пріоритетне значення в сфері управління структурою активів і пасивів ПРАТ «Київ-Одяг», зорієнтованого на максимізацію прибутку.

Як відомо, в основу дії операційного важеля покладено поділ витрат на постійні та змінні, а їхні співвідношення в структурі витрат впливають на зміну операційного прибутку.

У практичній діяльності бізнесових структур механізм дії ефекту операційного важеля має свої особливі аспекти [34], які необхідно враховувати при встановленні нормативного значення цього показника.

1-й аспект. Позитивний вплив операційного важеля очікується тільки після перетину підприємством своєї точки беззбитковості під час операційної діяльності.

2-й аспект. Найбільший позитивний вплив операційного важеля спостерігається при максимальному наближенні до точки беззбитковості (при досягненні порогу рентабельності). Тому з подальшим нарощенням обсягів реалізації та відповідним віддаленням від точки беззбитковості ефект операційного важеля поступово знижується. Тобто кожен наступний відсоток приросту обсягу реалізації продукції буде призводити до уповільнення темпу приросту суми операційного прибутку, але абсолютні значення приросту суми прибутку завжди будуть більшими, ніж приріст обсягів реалізації продукції.

3-й аспект. Ефект операційного важеля діє тільки в короткотерміновому періоді. Це пояснюється природою постійних витрат підприємства, які при зміні релевантного періоду перетворюються у відносно змінні витрати. Отже, будь-яка зміна суми постійних витрат за рахунок “якісних зсувів” у виробництві (наприклад, впровадження автоматизації технологічних процесів), яка призводить до зміни величини операційного важеля, потребує адекватних новій виробничій структурі витрат аналітичних розрахунків та висновків щодо сили впливу цього важеля на прибутковість основної діяльності.

Наступним кроком при побудові системи моніторингу доходів ПРАТ «Київ-Одяг» є формування бази первісних звітних показників на основі принципів синхронності, інтегрованості, простоти та економічності, а головне – адекватності методам аналізу, оскільки саме ця інформаційна база використовується далі для визначення аналітичних даних. Так, з погляду синхронності не завжди на підприємстві існує чітко налагоджений облік та дисциплінованість щодо термінів подання внутрішньої звітності. Це стосується і контролю формування фінансових результатів підприємства, зокрема в частині інформації щодо витрат на виробництво та реалізацію продукції, який має бути інтегрований з Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Тому при складанні плану операційних витрат та наступному аналізі відхилень за цим показником, які наскрізно пов’язані із дією операційного важеля, пропонується розробити такі види кількісних стандартів, для яких встановлюються критерії «критичних відхилень» для ПРАТ «Київ-Одяг»:

а) відхилення по сукупних операційних витратах, які містять в собі відхилення по прямих витратах (матеріалах та відрядній заробітній платі) і відхилення по непрямих витратах;

б) відхилення виручки від реалізації;

в) відхилення витрат на збут, в яких теж виділяється постійна та змінна частина;

г) відхилення адміністративних витрат.

Крім цього, для кожного з перерахованих видів відхилень встановлюються нормативні для даного поточного періоду межі постійної та змінної частини цих показників. Однією із проблем є визначення бази поділу витрат на постійні та змінні, а також розподілу непрямих витрат між видами продукції. На наш погляд, діючі в Україні П(С)БО дають можливість частково розв'язати ці проблеми та вдосконалити процедуру обліку та контролю цих витрат з метою їх подальшої аналітичної обробки, оскільки методологія цих стандартів спрямована на поглиблення управлінського обліку і спрощення процедури інформаційного накопичення необхідного масиву первинних звітних показників. Крім того, вказаними нормативними актами запропоновані конкретні методики поділу витрат, які є обов'язковими для підприємства на фоні одночасного дерегулювання економіко-аналітичної роботи в галузі калькулювання собівартості продукції, яке стає прерогативою тільки менеджменту підприємств.

Кількісний вираз “критичних відхилень” повинен коливатися в дуже вузьких межах, оскільки в нинішніх ринкових умовах для більшості вітчизняних виробничих підприємств існує прогресуюча чутливість прибутку до змін таких факторів, як зростання змінних витрат за рахунок підвищення закупівельних цін на матеріальні та енергетичні ресурси; спаду обсягів продаж за рахунок превалювання нееластичного виду попиту споживачів; зростання сили впливу операційного важеля, яка сягає небезпечно високого для фінансової міцності підприємств значення.

Одночасно з контролем за співвідношенням структури витрат система моніторингу повинна відслідковувати силу впливу фінансового важеля, яка визначається структурою капіталу підприємства та значною мірою впливає на показник рентабельності власних коштів, що є особливо актуальним для ПРАТ «Київ-Одяг» з погляду прямої зацікавленості власників-акціонерів у зростанні показників прибутковості акцій, які опосередковано характеризують підвищення ринкової вартості підприємства.

Якщо стратегія фінансування полягає в залученні кредитних коштів, що в умовах економічно розвинутих країн сприяє покращанню структури капіталу та підвищенню ефективності використання власних коштів, то в Україні це призводить до значної втрати платоспроможності ПРАТ «Київ-Одяг» за рахунок високих кредитних ставок порівняно із рентабельністю активів та нестабільності умов кредитування. Одночасно плата за кредит збільшує постійні витрати ПРАТ «Київ-Одяг», що призводить до мультиплікаційного ефекту негативного зростання сили впливу спряженого важеля, який є добутком двох величин: операційного та фінансового важелів. Отже, компромісне рішення щодо високої рентабельності активів і власних коштів ПРАТ «Київ-Одяг» за умови досягнення нормального рівня ліквідності стає головним об'єктом стратегічного контролю системи моніторингу фінансової діяльності, яка повинна надати менеджерам повну і достовірну інформацію про тенденції, які намічаються в зміні показників, що відслідковуються.

Відповідно до цього перед управлінським персоналом ПРАТ «Київ-Одяг» постає можливість прийняти одне з трьох рішень:

- а) якщо відхилення не перейшли критичних границь, то підприємство функціонує нормально в напрямку досягнення поставлених цілей;
- б) якщо відхилення наблизилися до критичних значень або незначно перевищили їх, то необхідно задіяти існуючі резерви щодо нормалізації функціонування фінансової сфери підприємства; не виключається ситуація, коли перш ніж використовувати фінансові резерви, доцільніше критично оцінити встановлені нормативні значення меж відхилень, оскільки зміна зовнішніх або внутрішніх чинників могла спричинити їх застарілість. Це потребує застосування принципу інтегрованості та проведення відповідних переоцінок кількісних стандартів;
- в) останній варіант дій передбачає перегляд самих цільових показників, їх пріоритетності та формування нової бази об'єктів обліку для системи

моніторингу відповідно до принципів стратегічної орієнтації, адекватності та превентивності.

3.2 Інформаційне забезпечення моніторингу доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг»

Важливе місце в інформаційній базі моніторингу доходів займає бухгалтерський облік та фінансова звітність. Моніторинг на основі даних первинних документів та форм звітності забезпечує прийняття ефективних управлінських рішень. В економічній літературі існують різні підходи до визначення інформаційного забезпечення. Так, Савицька Г.В. визначає інформаційне забезпечення контролю господарської діяльності як систему даних і способи їх обробки, які дозволяють виявити реальну діяльність керівного об'єкта, дію факторів, що його визначають, а також можливості здійснення необхідних керівних дій [37].

Інформаційне забезпечення моніторингу містить у своєму складі інформаційну базу та процеси перетворення даних. Під інформаційною базою розуміється сукупність впорядкованих даних, які використовуються в процесі проведення аналізу. Якість інформаційної бази визначає об'єктивність та достовірність моніторингу доходів ПРАТ «Київ-Одяг». Основна вимога до інформації – корисність для користувачів, правдивість, неупередженість, достовірність, правдивість, неупередженість, достовірність, об'єктивність, зрозумілість та доречність.

Формування системи аналітичної інформації про розподіл та використання доходів полягає у зборі та обробці інформації, що поділяється на внутрішню і зовнішню. Зовнішня інформація використовується для оцінки та контролю дотримання чинного законодавства, стандартів бухгалтерського обліку та інших нормативних документів. Зовнішня інформація повинна бути зібрана у вигляді баз даних, які періодично оновлюються і переглядаються [38,с.164].

Методологічні основи обліку доходів і відображення їх у звітності визначаються МСФЗ 18 «Дохід» і П(С)БО 15 «Дохід» [39, 40]. Центральним моментом облікової інтерпретації доходів є визначення моменту визнання, тобто можливості констатації, що об'єкт обліку може бути ідентифікований і відображений в звітності компанії. Визнання доходів і витрат - це заява користувачам бухгалтерської інформації про те, що витрати були понесені, а доходи отримані. Економічна сутність доходу в контексті міжнародних стандартів полягає в надходженні економічних вигод протягом облікового періоду, яке виражається в збільшенні активів чи зменшенні зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу підприємства, за винятком внесків учасників власного капіталу [39].

Відповідно до цього стандарту для того, щоб правильно визнати дохід, необхідна наявність наступних п'яти ознак:

- 1) перехід від продавця до покупця значних ризиків і переваг володіння товарами, що зазвичай відбувається у зв'язку з передачею права власності або володіння;
- 2) продавець більше не бере участі в управлінні і не контролює проданий товар;
- 3) сума доходу може бути надійно оцінена;
- 4) існує досить висока ймовірність того, що економічні вигоди, пов'язані з операцією, надійдуть у компанію;
- 5) понесені або очікувані витрати, пов'язані з угодою, можуть бути надійно оцінені.

Критерії визнання доходу підприємства третіми сторонами як в П(С)БО, так і в МСФЗ. Однак варто зазначити, що міжнародний стандарт більший наголос робить на моменті передачі ризиків і вигод. Це має значення, коли момент переходу права власності та момент переходу ризиків і вигод не збігаються. Також МСФЗ 18 як критерій визнання доходу передбачає передачу покупцеві не всіх, а лише суттєвих ризиків і вигод, пов'язаних з правом власності на продукцію. У разі якщо ризики і вигоди

значні, визнання доходу не відбувається до того часу, доки не відбудеться перехід цих ризиків і вигод. Наприклад, якщо контрактом передбачається монтаж обладнання після його поставки або підприємство зберігає відповідальність, що не покривається стандартними гарантійними зобов'язаннями. Критерії визнання доходу, представлені в МСФЗ 18, зазвичай слід застосовувати до кожної операції підприємства окремо. Однак за певних обставин необхідно їх застосовувати до окремих елементів однієї угоди для того, щоб правильно відобразити джерела отримання доходу. Наприклад, якщо ціна продажу товару передбачає подальше обслуговування проданого товару, ціна якого може бути визначена, плата за обслуговування не визнається в момент визнання доходу, а враховується протягом строку, протягом якого виконується обслуговування проданого товару.

У той же час, навпаки, критерії визнання можуть застосовуватися одночасно до двох або більше операцій, коли вони пов'язані так, що їх комерційний ефект не може бути визначений без розгляду серії операцій як єдиного цілого. Стандарт наводить приклад, коли підприємство може продати товари й одночасно укласти додатковий договір на викуп цих товарів у майбутньому, тим самим, нівелюючи операцію, а значить і отримання доходу. У таких випадках обидві операції розглядаються разом і можуть трактуватися як угода фінансування.

Слід особливо відзначити, що МСФЗ 18 не повинен застосовуватися для обліку та відображення доходів за багатьма договорами і операціями, виконання яких приносить виручку або інший дохід, і які регулюються іншими стандартами а саме:

- за договорами оренди (МСФЗ 17 «Оренда»);
- від приросту вартості інвестицій і дивідендів, які обліковуються за методом пайової участі (МСФЗ 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства»);
- за договорами страхування (МСФЗ 4 «Договори страхування»);

- від змін справедливої вартості фінансових активів та фінансових зобов'язань або їх вибуття (МСФЗ 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»);
- від зміни вартості інших оборотних активів;
- при первісному визнанні та зміні справедливої вартості біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю (МСФЗ 41 «Сільське господарство»);
- при первісному визнанні сільськогосподарської продукції (МСФЗ 41); і в результаті видобутку мінеральних ресурсів.

Згідно МСФЗ 18, доходи повинні вимірюватися в бухгалтерському обліку за справедливою вартістю, яка отримана або підлягає отриманню. Величина доходу визначається договором між організацією та покупцем або користувачем активу. Вона вимірюється за справедливою вартістю відшкодування, яка отримана або підлягає отриманню, при цьому необхідно врахувати суми всіх наданих торгових або оптових знижок, що надаються організацією. Відшкодування зазвичай виражається у формі грошових коштів або їх еквівалентів, а сумою доходу є отримана або яка підлягає отриманню сума коштів або їх еквівалентів. При цьому Стандарт підкреслює, якщо передбачено відстрочення надходження грошових коштів (чи їх еквівалентів), справедлива вартість відшкодування повинна бути меншою за номінальну суму грошових коштів, яка підлягає фактичному отриманню [39].

Відповідно до МСФЗ 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» різниця між справедливою вартістю (дисконтованою вартістю) і номінальною сумою компенсації визнається як фінансовий (процентний) дохід. У тих випадках, коли в якості відшкодування виплачуються не грошові кошти, а відбувається обмін на товари або послуги, подібні за характером і вартістю, дохід не виникає.

Чимало зарубіжних досліджень присвячено вибору способу відображення доходів і витрат. Бембер Л.С. та інші автори в статті «Comprehensive income: who's afraid of performance reporting?» Дослідили

зв'язок між системою винагороди менеджерів, заснованої на частці в капіталі (equity-based compensation), наприклад, надання опціонів на покупку акцій, і формою подання звітності. В ході дослідження авторами було виявлено, що менеджери з даною системою винагороди, швидше за все, не стануть розкривати інформацію про сукупні прибутки в окремому звіті, так як в цьому випадку збільшується значимість найчастіше мінливого іншого сукупного доходу, в результаті чого інвестори будуть розглядати дохід фірми як більш нестабільний, і ціни на акції компанії знизяться [38].

Гончаров І. та Ходжсон А., проводячи дослідження «Measuring and reporting income in Europe», виявили, що значення величини чистого прибутку для європейських компаній є більш значущим, ніж величина сукупного прибутку.

Також цікавим є дослідження Терктас Б. та інших авторів «Reporting Comprehensive Income: Reasons for Reporting Choices and Investor Reactions», мета якого - встановити чи є важливим для інвесторів спосіб відображення сукупного прибутку в звітності або інвестори здійснюють свій вибір тільки на основі прибутковості акцій. У своєму дослідженні автори ґрунтувалися на тому положенні, що інший сукупний дохід більш нестійкий, ніж чистий прибуток. А оскільки інвестори звертають увагу в першу чергу на підсумкові рядки в звітності, дохід, представлений в звіті про сукупний дохід, буде здаватися більш нестійким, ніж дохід, відображений у двох окремих звітах. Оскільки інвестори розглядають більш нестабільні фірми як більш ризиковані, очікується, що фірми, що розкривають інформацію про сукупний прибуток в одному звіті, зіткнуться з негативною реакцією інвесторів [41].

Головна відмінність між МСФЗ і П(С)БО полягає у тому, що національний стандарт є набагато меншим за обсягом, ніж міжнародний. Тобто у ньому не розкрито ряд важливих аспектів щодо обліку доходів, відсутні приклади. Основними причинами наявності таких розбіжностей у методологічних засадах регламентування підходів до визнання доходу П(С)БО та МСФЗ, погоджуючись з думкою Р.Є. Федіва, вважаємо: надмірне

державне регламентування цього процесу, невідповідність рівня розвитку економічних зв'язків між суб'єктами господарювання, відсутність механізму здійснення гарантій щодо виконання зобов'язань сторін взаємодії .

Порівнявши основні аспекти міжнародних і національних положень з обліку доходів і відображення їх у звітності можна зробити висновок, що міжнародний стандарт більш деталізує ряд положень, проте національний стандарт передбачає моменти, які зумовлені особливостями бухгалтерського обліку в Україні.

В процесі переходу до МСФЗ підприємства зіштовхнуться з певними проблемами, а саме [40].

- Необхідність вивчення працівниками (бухгалтерами, управлінцями та аудиторами) підприємства МСФЗ
- Необхідність підтвердження кваліфікації бухгалтера та аудитора шляхом здачі іспитів та отримання відповідного сертифікату
- Необхідність додаткових консультацій з професійними організаціями, іншими підприємствами
- Необхідність залучення фахівців для складання фінансової звітності
- Необхідність заміни автоматизованих програм обміну або їх вдосконалення.

Крім обліково-фінансової інформації, яка міститься у фінансовій звітності, велике значення для моніторингу доходів ПРАТ «Київ-Одяг» має використання нефінансової інформації і нефінансових показників.

Моніторинг доходів - це частина економічної стратегії кожного підприємства. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг є основним джерелом відшкодування засобів на виробництво і реалізацію продукції, утворення доходів і формування фінансових ресурсів. Її величина впливає не тільки на виробниче відшкодування витрат і формування прибутку, але і на своєчасне і повне виконання фінансових зобов'язань.

Практика організації аналітичної роботи моніторингу доходів розрізняє централізовану та децентралізовану форми. При централізованій формі

організації вся робота з моніторингу концентрується у спеціальному структурному підрозділі (відділи, бюро) в системі управління виробництвом. При такій організаційній системі досягається єдність методологічного забезпечення моніторингу, чіткий розподіл праці аналітиків, можливість застосування потужної обчислювальної техніки тощо. Між тим для підприємства ПРАТ «Київ-Одяг», як показує практика, більше підходить децентралізована форма, яка передбачає, що економічним моніторингу займаються всі структурні підрозділи з питань, які входять до їх компетенції, виходячи з розмежування прав та обов'язків між ними, передбачених відповідними нормативними документами – внутрішніми чи галузевими. За такої організації аналітичний процес максимально наближений до управлінського, є його окремим етапом, значно зменшується обсяг обробки економічної інформації. При даній системі значно підвищується оперативність виконання аналітичних робіт. Недолік системи полягає у складності забезпечення єдиного методичного підходу до управління аналітичним процесом. Цей недолік суттєво впливає на якість аналітичної і взагалі обліково-аналітичної інформації, яку формують не тільки аналітики, а й обліковці, на що вказується у статті Голубничої Г.П.: «...формування обліково-аналітичної інформації в умовах впровадження МСФЗ суттєво ускладнює зміст облікових функцій і розширює масштаби функціональних обов'язків бухгалтерів» [35, с. 88].

Володіння такими методами економічного аналізу являє собою комплексне системне вивчення, вимірювання і узагальнення впливу факторів на результати діяльності підприємства, виявлення і мобілізацію резервів з метою підвищення ефективності виробництва. Методичне забезпечення аналізу доходів підприємства переробної промисловості формується під впливом якісних характеристик методів економічного аналізу, а саме: використання системи показників, які всебічно характеризують господарську діяльність; комплексне використання джерел інформації; вивчення і кількісне вимірювання впливу факторів на зміну того або іншого показника; виявлення

резервів підвищення ефективності господарювання; розробка необхідних заходів із усунення виявлених у процесі аналізу недоліків; контроль за усуненням встановлених у процесі аналізу недоліків [36].

Основні завдання моніторингу доходів підприємства полягають в наступному: контроль за виконанням планів отримання доходів від реалізації продукції; виявлення факторів формування доходів від реалізації та розрахунки їхнього впливу; розрахунок прогнозних значень доходів від реалізації; розроблення заходів для ефективнішого управління підприємством на основі проведеного аналізу.

Методичне забезпечення моніторингу доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг» визначається також особливістю інформаційної бази, основним джерелом якої є Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).

В процесі моніторингу доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг» використання таких методів, як економіко-логічні методи, а саме групування, порівняння, розрахунок відносних і середніх показників, деталізація, елімінування, методи детермінованого факторного аналізу, а також економікоматематичні методи: кореляційно-регресійний аналіз, моделювання фінансових показників.

Фактично отриманий у звітному періоді дохід від реалізації продукції може відрізнитися від доходу за минулий період або від прогнозного у зв'язку з впливом низки зовнішніх і внутрішніх чинників. Тому під час моніторингу важливо дати не лише загальну оцінку динаміки і виконання прогнозу доходу від реалізації продукції, а й всебічно вивчити чинники, що на нього впливають, визначити ступінь впливу кожного з них. Для цього проводиться факторний аналіз.

Система показників аналізу доходів відображає рівень розвитку суб'єкта господарювання, його місце на ринку, дозволяє порівняти досягнуті результати з результатами конкурентів, прослідкувати тенденцію зміни основних параметрів діяльності. Між тим, аналіз доходів підприємства необхідно проводити в контексті інвестиційних проектів, що пов'язані з

активізацією чинників зростання всіх складових доходів підприємства. Заміна використання кам'яного вугілля на торф дозволить зменшити витрати на екологічний податок та природокористування завдяки екологічно чистому паливу або отримати податкові пільги. Це сприяє підвищенню ефективності виробництва та прийняття правильних управлінських рішень.

Зміст аналізу доходів, як і всього комплексу аналітичного моделювання облікової інформації в умовах впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності буде все далі ускладнюватися з метою посилення корисності аналітичної інформації. Як зазначає Голубнича Г.П. «Якість обліково-аналітичної інформації має реальне практичне значення у тому випадку, якщо користувачі отримують від її розкриття та подальшого використання економічні, соціальні, екологічні вигоди.» [35].

Таким чином, розглянувши особливості інформаційної бази моніторингу доходів підприємства, було визначено, що для контролю доходів підприємства використовується: горизонтальний, вертикальний і трендовий аналіз, які дають змогу виявити роль складових елементів на об'єкт моніторингу в досягненні кінцевого результату, зміну їх частки, оцінку розвитку доходів підприємства, спрогнозувати його можливий рівень в найближчому майбутньому. Отже, система показників моніторингу доходів від реалізації продукції відображає рівень розвитку суб'єкта господарювання, його місце на ринку, дозволяє порівняти досягнуті результати з результатами конкурентів, прослідкувати тенденцію зміни основних параметрів діяльності. Все це сприяє підвищенню ефективності виробництва та прийняття правильних управлінських рішень.

3.3 Обґрунтування напрямів зростання та плану доходів ПРАТ «Київ-Одяг»

В результаті аналізу стану та структури доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг», впровадження системи їх постійного моніторингу та факторного аналізу змін величини прибутку стає можливою розробка перспективного плану доходів підприємства, котрий враховуватиме позитивні наслідки впровадження перспективних шляхів зростання доходів.

На практиці використовують різні методи обґрунтування планової величини доходів від здійснення господарської діяльності. Серед них - метод техніко-економічних розрахунків; встановлення планової суми і рівня доходів, виходячи із необхідної величини прибутку; дослідно-статистичний метод.

Метод техніко-економічних розрахунків передбачає реалізацію розробленої цінової політики підприємства. Підприємства використовують різні методи визначення торгових надбавок. Відповідно до цього підприємство визначає середній розмір торгової надбавки за основними товарними групами, виходячи з їх рівня у попередньому періоді й коригування цього рівня з урахуванням розробленої цінової політики на майбутній період. За рештою товарних груп, крім основних, розрахунки доходів виконуються, виходячи з середнього рівня торгових надбавок, який склався за передплановий період і очікуваного обсягу продажів у плановому періоді.

Середній рівень торгової надбавки необхідно визначити також за сукупністю груп товарів із різною цільовою орієнтацією цінової політики й питомою вагою цих груп товарів у плановому обсязі товарообігу. Окремо розраховують рівень або середній рівень торгової надбавки.

Для побудови плану доходів ПРАТ «Київ-Одяг» застосування даного методу не може бути коректним, оскільки перелік джерел їх отримання є дуже широким, окремі елементи не містять торгової надбавки взагалі. Зокрема, вартість оренди майна зумовлюється ринковою ситуацією, а

враховуючи не достатньо вдале розташування підприємства та широкий спектр ринкової пропозиції аналогічних приміщень, управлінський персонал підприємства не здатен маневрувати ціною оренди власних приміщень. Що стосується основного виду діяльності – виробництва одягу, то така діяльність здійснюється переважно в рамках державних замовлень за результатами тендерних процедур. Відповідно, формування торгової надбавки також не відбувається.

Метод встановлення планової суми і рівня доходів виходячи із необхідної величини прибутку дозволяє пов'язати планову суму доходів із завданнями розвитку підприємства на майбутній період. Так, підприємство розраховує величину прибутку від реалізації товарів і послуг у такій послідовності: спочатку визначають потребу в чистому прибутку, виходячи з напрямів її використання, враховують податок на прибуток і таким чином визначають валовий прибуток. Далі розраховують вплив тих чинників, що характеризують відмінності між прибутком від реалізації і балансовим прибутком. Прибуток від реалізації можна також встановити, виходячи з його величини за поточний період у відсотках до товарообігу, до витрат обігу і врахувати тенденції його змін за 3-5 попередніх роки. Враховуючи всі планові показники, доходи розраховують як суму витрат обігу плюс прибутки від реалізації та плюс ПДВ.

Обґрунтованість цих розрахунків планових доходів підприємства можуть перевірити, вивчивши їх розподіл за напрямками використання. А саме, яка частина доходів використовується на відшкодування витрат обігу, ПДВ, і яка частина припадає на формування прибутку.

Для ПРАТ «Київ-Одяг» застосування даного методу не буде репрезентативним, оскільки підприємство отримує достатній рівень виручки та має відповідний, невисокий рівень собівартості продукції. Основною причиною збитковості діяльності є високий рівень адміністративних, збутових та інших витрат, котрі не мають відношення до виробничих процесів та становлять основу умовно-постійних витрат. Відповідно, при

плануванні суми доходів за даним методом обсяг планового доходу суттєво перевищить реальну виручку підприємства у звітному році при маржинальному доході на рівні точки беззбитковості. Відповідно, виходячи із сутності самого методу, він може бути застосований при плануванні діяльності прибуткового, або хоча б беззбиткового підприємства, в структурі доходів якого переважає основний вид діяльності, а не супутні, як у ПРАТ «Київ-Одяг»

Дослідно-статистичний метод планування доходів від господарської діяльності використовується з метою обґрунтування середнього рівня доходів у відсотках до товарообігу на плановий період, враховують досягнуту величину цього показника за поточний період і коригують його з урахуванням майбутніх змін структури товарообороту, рівня торгових надбавок, ставок податкових платежів, що включаються в ціну товару та інших чинників.

Після визначення планового рівня доходів визначається їх сума множенням його рівня на плановий товарообіг і діленням на 100.

При обґрунтуванні доходів діяльності потрібно здійснити такі заходи, які будуть сприяти зниженню ризику за рахунок обґрунтування обсягів поставок товарів, чіткого визначення джерел їх надходження, величини ринкових і закупівельних цін на товари. Ці показники є основними чинниками, в розрізі яких ведеться пошук резервів збільшення доходів від торгової діяльності, і на основі їх аналізу визначаються можливості досягнення їх планових величин.

Виходячи із проведеного в другому розділі аналізу структури та динаміки доходів ПРАТ «Київ-Одяг» можемо запропонувати перспективний план його доходів (табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Перспективний план доходів для ПРАТ «Київ-Одяг», тис. грн.

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	9850	17840	2350	2820	3384
Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування., напоями та тютюновими виробами	185	228	284	312,4	374,88
Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	124	85	51	56,1	67,32
Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	286	308	331	397,2	476,64
Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	384	412	414	455,4	546,48
Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах	28	32	26	28,6	34,32
Виробництво іншого одягу й аксесуарів	5312	7866	663	795,6	954,72
Всього доходу	16169	26771	4119	4865,3	5838,36

При розрахунку планових показників доходів діяльності враховано поточне зростання споживчих цін на рівні 10% за усіма видами діяльності крім надання майна в оренду, роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах та виробництва іншого одягу. За цими видами діяльності для ПРАТ «Київ-Одяг», враховуючи суттєвість їх частки в структурі доходів передбачено нарощення показників на рівні 20%. Планові показники доходів не здатні забезпечити прибутковості діяльності самі по собі. Додаткових управлінських зусиль потребуватиме склад і структура витрат.

Досягнення планового зростання доходів ПРАТ «Київ-Одяг» може бути досягнуто шляхом впровадження комплексу спеціалізованих заходів. Обсяг доходів підприємства від реалізації продукції залежить від кількості реалізованих виробів, ціни їх закупівлі та ціни реалізації. В цьому контексті основними резервами зростання доходів є:

- зниження ціни закупівлі виробів;
- підвищення ціни реалізації виробів;
- зростання обсягів реалізації виробів.

Основні шляхи мобілізації кожної групи резервів можна досягти таким чином:

1) зниження ціни закупівлі шляхом:

- скорочення кількості посередників при закупівлі виробів;
  - використання системи цінових знижок у процесі закупівлі партій виробів;
  - закупівлі окремих виробів за кордоном при сприятливому співвідношенні курсів національної та іноземної валют;
  - здійснення прямих товарообмінних (бартерних) операцій при сприятливому співвідношенні рівня цін на обмінювані товари;
  - закупівлі партій товарів на сезонних розпродажах;
- а розвиток власного виробництва.

2) підвищення ціни реалізації через:

- здійснення ефективної цінової політики підприємства на споживчому ринку;
- використання сприятливої торгової кон'юнктури в окремі періоди року;
- скорочення частки виробів, які реалізуються за регульованими цінами у рамках окремих асортиментних груп;
- експорту конкурентоспроможних виробів з урахуванням співвідношення курсів національної та іноземної валют;
- розширення продажу продукції у попередній період, початок сезону (ціни найвищі);
- реалізація окремих груп виробів на товарних біржах та аукціонах.

3) зростання обсягів реалізації продукції шляхом:

- здійснення ефективної маркетингової політики в галузі її збуту;

- диверсифікації асортименту, внесенням до переліку взаємодоповнюючих та взаємозамінних виробів;
- регіональної диверсифікації діяльності (розширення регіону збуту);
- надання споживчого кредиту при реалізації виробів тривалого користування;
- розширення системи додаткових торгових послуг, пов'язаних із реалізацією продукції;
- використання ефективних рекламних заходів.
- сучасних умовах господарювання значним резервом доходів підприємства є розвиток інших видів діяльності (посередницької, кредитної, інвестиційної), які забезпечують отримання позареалізаційних доходів від їх здійснення.

Основними резервами отримання доходів від позареалізаційних операцій є:

- проведення попередньої експертизи проектів та вибір для пайової участі в спільній діяльності підприємств тих галузей та сфер економіки, які мають найбільш високі перспективи зростання та потенційно високу рентабельність капіталу;
- вкладання вільних фінансових ресурсів у ризикові (венчурні) підприємства, наукові дослідження, пов'язані з розробкою якісно нових видів продукції;
- цілеспрямований вибір цінних паперів, які купуються підприємствам, оцінка рейтингу їх емітенту та інвестиційної привабливості;
- продаж вільних грошових коштів на фінансовому ринку за придбання інвестиційних сертифікатів, відкриття депозитних рахунків;
- надання комерційного кредиту насамперед тим підприємствам, які є партнерами з господарських зв'язків;
- ефективне здійснення операцій з іноземною валютою з метою отримання доходів за рахунок курсової різниці;

– задача в оренду основних фондів, які активно не використовуються у цей час, визначення /на обґрунтування умов оренди та розміру орендної плати;

– врахування в розмірі штрафних санкцій, які використовуються контрагентами підприємства, суми втрат від інфляції та неoderжаного прибутку.

Отже, виявлення резервів зростання доходів підприємств та їх використання слід розглядати як один із найважливіших напрямів результативної і ефективної їх діяльності та забезпечення конкурентної переваги.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Аналіз публікацій свідчить про відсутність єдиного підходу до трактування поняття «доходи». Зазначимо, що крім літературних джерел, термін «доходи» розкривається і у нормативно-законодавчих актах. Узагальнити підходи науковців можна у дві групи: 1) науковці, які ототожнюють дохід із виручкою від реалізації продукції; 2) автори, які визнають дохід ширшою категорією та зазначають про його вплив на визначення результату діяльності суб'єкта господарювання і величину власного капіталу. В роботі запропоновано уточнене визначення у такій редакції: доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів і/або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності й отриманих конкурентних переваг у результаті прийняття ефективних управлінських рішень.

У сучасних умовах ринкової економіки для підприємств різних галузей важливим є процес контролювання доходів. Важливу роль при цьому відіграє їх класифікація. Доходи підприємства можна класифікувати за різними ознаками залежно від мети, для досягнення якої потрібна інформація про них. Аналіз досліджень наукових підходів щодо класифікації доходів дає можливість відзначити, що доходи підприємств групуються лише за видами діяльності та їх обліковою класифікацією. Інформація, представлена на основі цієї класифікації, забезпечує потреби зовнішніх користувачів і є обмеженою для задоволення потреб управлінців (керівників, власників). Дохід, як об'єкт не лише обліку, а й контролю та управління лишається поза увагою. Визначена літературними джерелами класифікація не диференційована відповідно до рівня прийняття управлінських рішень.

Оперативність будь-якої системи, що використовується, виступає як комплекс методичних засобів і прийомів, що забезпечують своєчасне виявлення на кожному ієрархічному рівні управління відхилення

господарських процесів від заданих параметрів, та оперативного дослідження причинно-наслідкових зв'язків виявлених відхилень для забезпечення кількісної і якісної оцінки змін, що відбулися. Особливістю використання такої сукупності прийомів та інструментів у тому, щоб забезпечити швидкість отримання не тільки результативних показників, а й повної аналітичної інформації про алгоритм причинно-наслідкових зв'язків і їх зміни. Необхідна швидкість не обмежена часовим параметром, вона орієнтується насамперед на тривалість певного управлінського циклу в кожному центрі відповідальності, тобто часовий інтервал, що задається системою оперативного управління. Своєчасність є визначальним чинником специфічних рис моделі, насамперед щодо повноти вхідної інформації для системи, її якості і репрезентативності для обробки з використанням сучасних програмних продуктів та інформаційних систем і технологій, можливостей формування вихідної аналітичної інформації під заданий ключ.

Кожне управлінське рішення з формування прибутку впливає на його рівень. Тому необхідно мати повну інформаційну базу чинників як зовнішнього, так і внутрішнього змісту, що впливають на величину операційного прибутку та відповідно ефективність операційної діяльності підприємства, доповнювати їх фінансово-економічними розрахунками, використовувати методи і моделі економічного аналізу і планування прибутку, тобто ефективно організувати на підприємстві взаємозв'язок сукупних структурних підрозділів, що забезпечать розробку і прийняття управлінських рішень. Тому зазначені показники ефективності доцільно деталізувати за утворюючими чинниками та проводити факторний аналіз з врахуванням виявлених взаємозалежностей та взаємозв'язків між ними. Це дозволить, завдяки економіко-логічним методам, визначити вплив зміни факторних параметрів на ефективність операційної діяльності підприємства та в подальшому корегувати та впроваджувати виявлені резерви у практичну діяльність.

ПРАТ «Київ-Одяг» здійснює роздрібну торгівлю продовольчими товарами, надає в оренду власну нерухомість, надає складські та митні ліцензійні послуги; діяльність щодо реалізації товарів залежить від сезонних змін, щодо оренди та надання послуг – не залежить; основні ринки збуту розташовані у м. Києві, більш ніж 100 підприємств-орендарів; в частині що стосується роздрібною торгівлі – всі ризики характерні для роздрібною торгівлі, в частині, що стосується оренди ризики пов'язані з ротацією орендарів. Для зменшення ризиків Товариство проводить сприятливу цінову політику щодо орендної плати, а також надає орендарям додаткові послуги.

Протягом аналізованого періоду чистий дохід від діяльності ПРАТ «Київ-Одяг» скоротився у 2016 році в порівнянні з 2015 роком на 42,03%, а у 2017 році в порівнянні із попереднім – на 59,51%. Суттєво скоротився також інший операційний дохід у 2017 році – на 96,92%, а от у 2016 році помітне його суттєве зростання. Відповідно, відновлення цієї статті доходів у майбутньому може стати резервом відновлення прибутковості діяльності. В результаті, ПРАТ «Київ-Одяг» усі три роки отримує суттєві збитки, сума яких у 2017 році є хоч і меншою ніж у 2016 році більш ніж вдвічі, але все ж становить 2 млн. 763 тис. грн.. Зважаючи на збитковість діяльності підприємства ПРАТ «Київ-Одяг» на тлі значного обсягу доходів, можна зробити висновок про недостатню ефективність управління ними.

Оренда приміщень на сьогодні формує основну статтю доходів підприємства ПРАТ «Київ-Одяг». У 2017 році частка доходів за цим видом діяльності склала 57,05%, що на 9,59пп менше, ніж у минулому періоді. Так само, знизилася частка ще однієї суттєвої статті доходів – виробництво іншого одягу й аксесуарів – із показника в 29,38% у 2016 році до 16,10% у 2017 році. Суттєві структурні зрушення помітні за статтею інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах. Частка доходів за цим видом діяльності зросла в кілька разів – з 1,54% у 2016 році до 10,05% у 2017 році. Аналогічна ситуація спостерігається щодо частки роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та

тютюновими виробами. Частка доходів за цим видом діяльності зросла в кілька разів – з 1,15% у 2016 році до 8,04% у 2017 році. Варто відмітити близькість результатів 2015 та 2016 років. Із даних таблиці видно, що найбільш значною часткою в структурі доходів ПРАТ «Київ-Одяг» є частка доходів від оренди та пошиття і продажу одягу.

В результаті аналізу структури доходів ПРАТ «Київ-Одяг» встановлено, що протягом аналізованого звітного періоду вона залишалася близькою за своїм складом. Перспективними, на нашу думку, варто вважати ті напрямки діяльності, частка доходів за якими у загальній структурі зросла - роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами та інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах.

Показники дохідності діяльності у 2017 році в порівнянні із 2016 роком суттєво знизилися. Зважаючи на збитковість підприємства, говорити про ефективність управління доходами недоречно. Проте варто відмітити дохідність основних засобів, що зумовлено основним видом діяльності – орендою нерухомого майна. Варто відмітити таку прогалину в управлінні доходами підприємства як використання позикового капіталу. Аналізоване підприємство не має довгострокових зобов'язань, відповідно його залучення може стати резервом досягнення прибутковості діяльності. Проте, зважаючи на те що обсяг нерозподіленого прибутку станом на 01.01.2018р. становить 10688 тис. грн., що складає $(106888/15994)$ 66,82% валюти балансу, варто рекомендувати підприємству ліквідацію або комплексну реорганізацію із перепрофілюванням активів.

У процедурі моніторингу доходів діяльності підприємства виділяються такі три етапи: 1. Побудова системи стандартів діяльності підприємства. Як такі стандарти виступають розроблені під час формування стратегії підприємства критерії по окремих аспектах діяльності; цільові стратегічні нормативи; показники планів і бюджетів. 2. Діагностування стану основної діяльності, яке полягає в порівнянні досягнутих результатів

діяльності з чинними стандартами. У процесі такого порівняння визначаються розміри відхилень і з'ясовуються причини, що викликають ці відхилення. 3. Підготовка необхідних рішень з поточного коригування діяльності. У процесі коригування проектується заходи щодо її нормалізації та підвищення ефективності.

Розглянувши особливості інформаційної бази моніторингу доходів підприємства, було визначено, що для контролю доходів підприємства використовується: горизонтальний, вертикальний і трендовий аналіз, які дають змогу виявити роль складових елементів на об'єкт моніторингу в досягненні кінцевого результату, зміну їх частки, оцінку розвитку доходів підприємства, спрогнозувати його можливий рівень в найближчому майбутньому. Отже, система показників моніторингу доходів від реалізації продукції відображає рівень розвитку суб'єкта господарювання, його місце на ринку, дозволяє порівняти досягнуті результати з результатами конкурентів, прослідкувати тенденцію зміни основних параметрів діяльності. Все це сприяє підвищенню ефективності виробництва та прийняття правильних управлінських рішень.

При обґрунтуванні доходів діяльності потрібно здійснити такі заходи, які будуть сприяти зниженню ризику за рахунок обґрунтування обсягів поставок товарів, чіткого визначення джерел їх надходження, величини ринкових і закупівельних цін на товари. Ці показники є основними чинниками, в розрізі яких ведеться пошук резервів збільшення доходів від торгової діяльності, і на основі їх аналізу визначаються можливості досягнення їх планових величин.

При розрахунку планових показників доходів діяльності враховано поточне зростання споживчих цін на рівні 10% за усіма видами діяльності крім надання майна в оренду, роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах та виробництва іншого одягу. За цими видами діяльності для ПРАТ «Київ-Одяг», враховуючи суттєвість їх частки в структурі доходів передбачено нарощення показників на рівні 20%. Планові показники доходів

не здатні забезпечити прибутковості діяльності самі по собі. Додаткових управлінських зусиль потребуватиме склад і структура витрат.

Досягнення планового зростання доходів ПРАТ «Київ-Одяг» може бути досягнуто шляхом впровадження комплексу спеціалізованих заходів. Обсяг доходів підприємства від реалізації продукції залежить від кількості реалізованих виробів, ціни їх закупівлі та ціни реалізації.

Основними резервами отримання доходів від позареалізаційних операцій є: проведення попередньої експертизи проектів та вибір для пайової участі в спільній діяльності підприємств тих галузей та сфер економіки, які мають найбільш високі перспективи зростання та потенційно високу рентабельність капіталу; вкладання вільних фінансових ресурсів у ризикові (венчурні) підприємства, наукові дослідження, пов'язані з розробкою якісно нових видів продукції; цілеспрямований вибір цінних паперів, які купуються підприємствам, оцінка рейтингу їх емітенту та інвестиційної привабливості; продаж вільних грошових коштів на фінансовому ринку за придбання інвестиційних сертифікатів, відкриття депозитних рахунків; надання комерційного кредиту насамперед тим підприємствам, які є партнерами з господарських зв'язків; ефективне здійснення операцій з іноземною валютою з метою отримання доходів за рахунок курсової різниці; здача в оренду основних фондів, які активно не використовуються у цей час, визначення /на обґрунтування умов оренди та розміру орендної плати; врахування в розмірі штрафних санкцій, які використовуються контрагентами підприємства, суми втрат від інфляції та неодержаного прибутку.

Отже, виявлення резервів зростання доходів підприємств та їх використання слід розглядати як один із найважливіших напрямів результативної і ефективної їх діяльності та забезпечення конкурентної переваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Климко Г.Н. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: підручник / Г.Н. Климко, В.П. Нестеренко, Л.О. Канищенко та ін.; за ред. Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., Знання, 1997. – 743 с.
2. Гуріна Н.В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення /Н.В. Гуріна// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки.- 2015.–№12. Ч. 1. – С.203-205.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 18 «Дохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Мінфіна України від 07.02.2013р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
5. Податковий кодекс України: від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Іфтемічук В.С. Генеза ринкової економіки (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність) : терміни, поняття, персоналії / В.С. Іфтемічук, В.А. Григорьев,М.І. Маниліч, Г.Д. Шутак. – [за наук. ред. Г.І. Башнянина і В.С. Іфтемічука]. –К. : Магнолія плюс, 2004. – 688 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник/ [Ф.Ф.Бутинець, А.М. Герасимович, Г.Г. Кірейцев та інш.] – Житомир: ПП „Рута”, 2007.- 726с.
8. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т.1 / [редкол. В.С. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. –К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.

9. Грузинов В. П. Экономика предприятия (предпринимательская): учебник/ Грузинов В. П.–[2-е изд.]– М.: ЮНИТИ-ДАНА,2002.– 795с.
10. Примак Т.О. Економіка підприємства: навч. посіб./ Т.О. Примак. –К. : Вікар, 2001. –178 с.
11. Продиус Ю.И. Экономика предприятия: учебное пособие/ Продиус Ю. И. – Х. : Одиссей, 2004. – 416 с.
12. Подолянчук О.А. Облік доходів сільськогосподарських підприємств: Автореф.дис.канд.екон. наук:/ О.А. Подолянчук - Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» УААН, К., 2009. – 21с.
13. Біла О.Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.Г. Біла. – Львів: Магнолія-2006, 2008 – 383 с.
14. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчик. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К.: Атіка, 2006 – 528 с.
15. Сідун В.А. Економіка підприємства: навч. посіб. / В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003 – 436 с.
16. Сухарський В.С. Менеджмент: теорія, методологія, практика: моногр. / В.С. Сухарський. – Тернопіль: Астон, 2002 – 416 с.
17. Блонська В.І. Стратегія управління доходами торговельного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин / В.І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – 2008 – Вип. 18.6. – С. 117–123.
18. Зубілевич С.Я. Облік і звітність доходів і видатків: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / С.Я Зубілевич; Український державний універ-т водного господ та природокористування. – К., 2004 – 29 с.
19. Камінська Т.Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку [Електронний ресурс] / Т.Г. Камінська // Науковий вісник НУБіП України: зб.наук. праць. – 2010 – Вип. 154, ч.3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnau/2010_154_3/10ktg.pdf.

20. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / В.В. Сопко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000 – 578 с.
21. Шмиголь Н.М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством / Н.М. Шмиголь // Держава та регіон. Сер. «Економіка та підприємництво». – Запоріжжя: Вид-во Класичного приватного університету. – 2009 – № 7 – С. 221–225.
22. Савенко О.Л. Економічний механізм державного регулювання доходів населення в ринкових умовах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.02.03 / О.Л. Савенко; Н.-д. екон. ін-т М-ва економіки та з питань європ. інтегр. України. – К., 2002 – 16 с.
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів від 31 березня 1999 р. № 87 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://invaconsult.com.ua/index.php/2011-07-12-10-47-18/1672--15-qq>.
24. Подолянчук О.А. Облік доходів сільськогосподарських підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / Подолянчук Олена Анатоліївна. – К., 2009. – 286 с.
25. Жадько К.С. Практичні основи побудови і інструментарій моделей моніторингу, діагностики і контролю діяльності підприємств // Ефективна економіка. 2014. №2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3072>
26. Мельник Т. С. Використання матричних моделей в стратегічному плануванні та управлінні пасажирським залізничним комплексом / Т. С. Мельник, О. В. Христофор, П. О. Яновський // Залізничний транспорт України. Науково-практичний журнал. – 2009. – №6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.nbuiv.gov.ua](http://www.nbuiv.gov.ua)
27. Баканов М. И. Теория экономического анализа / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 625 с.
28. Ніколаєва В.П. Оцінка ефективності управління формуванням доходів з операційної діяльності підприємства/В.П. Ніколаєва // Ефективна

економіка. 2014. №7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3207>

29. Третяк В. П. Методи парних порівнянь і визначення відносних пріоритетів в дослідженнях ефективності господарювання підприємств АПК / В. П. Третяк, К. Л. Положенцева // Економічні науки. Математичні методи в економіці. 2015р. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.

30. Ванькович Л. Я. Теоретико-концептуальні засади застосування матричних методів в управлінні інформацією підприємств / Л. Я. Ванькович. // Видавництво національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 691. – С. 35–40.

31. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування / А. М. Єріна. –К. : КНЕУ, 2001. – 170 с.

32. Костишина О. Я. Фактори формування операційного прибутку підприємств / О. Я. Костишина // Економіка будівництва і міського господарства. – 2006. – № 3. – Т. 2. – С. 167–174.

33. Устінова І.Г., Катаєв А.В., Коношенкова Т.Б. Принципи побудови системи моніторингу фінансової діяльності підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/8875/1/33.pdf>

34. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. /И.А. Бланк. –Т.1. – К., 1999. – С.119-130.

35. Golubnicha G. Disclosing the registration information and maintenance of a transparency of activity in the conditions / G. Golubnicha // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2010. - № 118. – С. 912.

36. Сопко В.Г Бухгалтерський облік – Навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2010. - 578 с.

37. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. - К., 2012.- 647 с.

38. Bamber, L. S., Jiang, J., Petroni, K. R., & Wang, I. Y. (2010). Comprehensive income: who's afraid of performance reporting? *The Accounting*

Review, 85(1), 97–126. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.930699>

39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» від 29.11.1999р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua/>

40. Міжнародний стандарт фінансової звітності 18 «Дохід» від 1 січня 2012 року»: за даними Міністерства фінансів України.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.minfin.gov.ua/document/92429/МСБО_18.pdf.

41. Goncharov, I., & Hodgson, A. (2011). Measuring and reporting income in Europe. *Journal of International Accounting Research*, 10(1), 27–59. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.2308/jiar.2011>

42. Кириченко С. О. Сучасний фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку / С.О. Кириченко, І.М. Лінник // Сучасні проблеми економіки і підприємництва . – 2015. – № 16. – С. 261-266.

43. Скибенко С. Т. Формування стратегії управління прибутком підприємства / С. Т. Скибенко, М. В. Чемерис // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 6 (51), Ч. 2. – 2015. – С. 152-160.

44. Управління та регулювання як чинники розвитку підприємств національного господарства: монографія / П. В. Круш, О. П. Кавтиш, Т. П. Ткаченко та ін. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 404 с.

45. Теплюк М. А. Сутнісна характеристика та таксономія ресурсів підприємства / М. А. Теплюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. –2015. –№_13. –С. 80-84.

46. Швиданенко Г.О. Напрямок підвищення ефективності діяльності забезпечення ресурсами підприємства за рахунок ресурсозбереження / Г.О. Швиданенко, М. А. Теплюк // Економіка та підприємництво: Зб. наук. праць. – К.: КНЕУ, 2014. – № 32. – С. 143 - 149.

47. Юр'єва О.І. Сучасні проблеми державного управління податковим боргом – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2013-3/doc/2/15.pdf>

48. Яловий Г.К., Бабій Д.А. Реформування податкової системи України – важливий та необхідний крок переходу до постіндустріального суспільства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/uk/node/231>.

49. Ситник Г.В. Стратегічне фінансове планування в системі управління підприємством торгівлі / Г.В. Ситник // Бізнес-інформ. - 2014 - №9. – С.359-370.

Додатки

ДОДАТОК А

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КИЇВ-ОДЯГ"	за ЄДРПОУ	01554255
Територія		за КОАТУУ	8038000000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності		за КВЕД	68,20
Середня кількість працівників	10		
Одиниця виміру:	тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	04073 м.Київ, вул.Куренівська, 2-Б		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)		V	
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000			
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	1270	716	
первісна вартість	1011	2736	1875	
Знос	1012	1466	1159	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			

Знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4559	4559	
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	5829	5275	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	128	37	
Виробничі запаси	1101	108	37	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103			
Товари	1104	20		
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховування	1115			
Векселі одержані	1120	11845	8324	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2410	2346	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130			
з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155			
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	20	12	
Готівка	1166	2		
Рахунки в банках	1167	18	12	
Витрати майбутніх періодів	1170			

Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	14403	10719	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	20232	15994	

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	269	269	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	13602	13602	
Додатковий капітал	1410	10656	10656	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	42	42	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-6976	-10688	
Неоплачений капітал	1425	( )	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )	( )
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	17593	13881	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			

Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	2406	1881	
за розрахунками з бюджетом	1620	125	213	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625	9	1	
за розрахунками з оплати праці	1630	63		
за одержаними авансами	1635	36	18	
за розрахунками з учасниками	1640			
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660			
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690			
Усього за розділом III	1695	2639	2113	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	20232	15994	

Примітки Фінансова звітність товариства підготовлена згідно з вимогами Положень стандартів бухгалтерського обліку (надалі - П(С)БО). Річна фінансова звітність складена на підставі даних бухгалтерського обліку товариства за станом на кінець останнього дня звітного року.

Керівник Коваль В. Л.

Головний бухгалтер Вержбицька О. Г.

ДОДАТОК Б

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КИЇВ-ОДЯГ" (найменування)	КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)
		2018 01 01
	за ЄДРПОУ	01554255

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3565	8805
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(156)	(697)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	3409	8108
Валовий: збиток	2095	( )	( )
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових	2110		

резервів			
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	554	17965
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(5493)	(10693)
Витрати на збут	2150	(376)	(2468)
Інші операційні витрати	2180	(1765)	(19409)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(3671)	(6497)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	( )	( )
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(41)	(-22)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(3712)	(6475)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(3712)	(6475)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період
--------	-----------	-------------------	-----------------------

			попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		-137380
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		-137380
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		-137380
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-3712	-143855

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	2852	4737
Витрати на оплату праці	2505	1113	2075
Відрахування на соціальні заходи	2510	226	450
Амортизація	2515	138	909
Інші операційні витрати	2520	3305	24399
Разом	2550	7634	32570

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	1791412	1791412
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1791412	1791412
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-2.07211	-3.61447
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-2.07211	-3.61447
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки

Фінансова звітність товариства підготовлена згідно з вимогами Положень стандартів бухгалтерського обліку (надалі - П(С)БО). Річна фінансова звітність складена на підставі даних бухгалтерського обліку товариства за станом на кінець останнього дня звітного року. Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання фінансової звітності за 2017 рік відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999р. № 996-XIV та П(С)БО; за внутрішній контроль, який управлінський персонал визначає потрібним для того, щоб забезпечити складання фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень унаслідок шахрайства або помилки.

Керівник Коваль В. Л.

Головний бухгалтер Вержицька О. Г.

ДОДАТОК В

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КИЇВ-ОДЯГ" (найменування)	Дата(рік, місяць, число)	КОДИ
		за ЄДРПОУ	2018 01 01
			01554255

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	4600	18981
Повернення податків і зборів	3005		1
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011		
Надходження авансів від покупців і замовників	3015		37
Надходження від повернення авансів	3020		9
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025		
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		
Надходження від операційної оренди	3040		
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045		
Надходження від страхових премій	3050		
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055		
Інші надходження	3095	4047	2970
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(349)	(9351)

Праці	3105	(936)	(1663)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(242)	(509)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(1484)	(5928)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	( )	(21)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(28)	(3628)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(1456)	(2279)
Витрачання на оплату авансів	3135	( )	(19)
Витрачання на оплату повернення авансів/td>	3140	(5534)	(3809)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	( )	( )
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	( )	( )
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	( )	( )
Інші витрачання	3190	(110)	(555)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-8	164
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих: відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	( )	( )
необоротних активів	3260	( )	( )
Виплати за деривативами	3270	( )	( )
Витрачання на надання позик	3275	( )	( )
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	( )	( )
Інші платежі	3290	( )	( )
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310		
Інші надходження	3340		
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	( )	( )
Погашення позик	3350		250
Сплату дивідендів	3355	( )	( )
Витрачання на сплату відсотків	3360	( )	( )
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	( )	( )
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	( )	( )
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	( )	( )
Інші платежі	3390	( )	( )
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		-250
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-8	-86
Залишок коштів на початок року	3405	20	106
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415	12	20

Фінансова звітність товариства підготовлена згідно з вимогами Положень стандартів бухгалтерського обліку (надалі - П(С)БО). Річна фінансова звітність складена на підставі даних бухгалтерського обліку товариства за станом на кінець останнього дня звітного року. Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання фінансової звітності за 2017 рік відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999р. № 996-XIV та П(С)БО; за внутрішній контроль, який управлінський персонал визначає потрібним для того, щоб забезпечити складання фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень унаслідок шахрайства або помилки.

Примітки

Керівник Коваль В. Л.

Головний бухгалтер Вержбицька О. Г.

ДОДАТОК Е

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ
			2017 01 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КИЇВ-ОДЯГ"	за ЄДРПОУ	01554255
Територія		за КОАТУУ	8038000000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	за КВЕД	47.19
Середня кількість працівників	51		
Одиниця виміру:	тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	04073 м.Київ, Куренівська, 2-Б		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000			
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	156662	1270	
первісна вартість	1011	169395	2736	
знос	1012	12733	1466	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			

накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4559	4559	
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	161221	5829	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	735	128	
Виробничі запаси	1101	687	108	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103			
Товари	1104	48	20	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120		11845	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2063	2410	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130			
з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155			
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	106	20	
Готівка	1166	5	2	
Рахунки в банках	1167	101	18	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в:				

резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	2904	14403	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	164125	20232	
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	269	269	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	150982	13602	
Додатковий капітал	1410	10656	10656	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	42	42	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-501	-6976	
Неоплачений капітал	1425	( )	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )	( )
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	161448	17593	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			

резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	1645	2406	
за розрахунками з бюджетом	1620	215	125	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	21		
за розрахунками зі страхування	1625	69	9	
за розрахунками з оплати праці	1630	141	63	
за одержаними авансами	1635	381	36	
за розрахунками з учасниками	1640	19		
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	127		
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	80		
Усього за розділом III	1695	2677	2639	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	164125	20232	

Примітки Дані зазначені у Примітках до фінансової звітності за 2016 рік
Керівник Коваль Віталій Леонідович
Головний Вержбицька Ольга Григорівна

ДОДАТОК Ж

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КИЇВ-ОДЯГ" (найменування)	Дата(рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ
			2017 01 01
			01554255

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8805	15190
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(697)	(615)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	8108	14575
Валовий: збиток	2095	( )	( )
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	17965	979
Дохід від зміни вартості активів, які	2121		

оцінюються за справедливою вартістю			
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(10693)	(10368)
Витрати на збут	2150	(2468)	(3573)
Інші операційні витрати	2180	(19409)	(2043)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(6497)	(430)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	( )	( )
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(-22)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(6475)	(431)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		-269
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(6475)	(700)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-137380	
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		

Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-137380	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-137380	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-143855	-700

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	4737	4033
Витрати на оплату праці	2505	2075	2606
Відрахування на соціальні заходи	2510	450	903
Амортизація	2515	909	2626
Інші операційні витрати	2520	24399	5815
Разом	2550	32570	15983

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	1791412	1791412
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1791412	1791412
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-3.61447	-0.39075
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-3.61447	-0.39075
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки Дані зазначені у Примітках до фінансової звітності за 2016 рік ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "КИЇВ-ОДЯГ"

Керівник Коваль Віталій Леонідович

Головний бухгалтер Вержбицька Ольга Григорівна

ДОДАТОК И

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Київ-Одяг"	за ЄДРПОУ	2016 01 01 01554255
Територія		за КОАТУУ	8038000000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Інші види роздрібно́ї торгівлі в неспеціалізованих магазинах	за КВЕД	47.19
Середня кількість працівників	62		
Одиниця виміру:	тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	04073 м.Київ, Куренівська, 2-Б		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)			
за міжнародними стандартами фінансової звітності V			

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000			
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	157787	156662	
первісна вартість	1011	168436	169395	
знос	1012	10649	12733	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			

Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4559	4559	
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	162346	161221	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	186	735	
Виробничі запаси	1101	120	687	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103			
Товари	1104	66	48	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховування	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2866	2063	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130			
з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155			
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	138	106	
Готівка	1166	21	5	
Рахунки в банках	1167	117	101	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			

у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	3190	2904	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	165536	164125	
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	269	269	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	150982	150982	
Додатковий капітал	1410	10656	10656	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	42	42	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	382	-501	
Неоплачений капітал	1425	( )	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )	( )
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	162331	161448	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			

резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	2141	1645	
за розрахунками з бюджетом	1620	258	215	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	25	21	
за розрахунками зі страхування	1625	77	69	
за розрахунками з оплати праці	1630	121	141	
за одержаними авансами	1635	329	381	
за розрахунками з учасниками	1640	19	19	
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	260	127	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690		80	
Усього за розділом III	1695	3205	2677	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	165536	164125	

Примітки

Інформація розкрита у Примітках відповідно з вимогами МСФЗ

Керівник

Крапивин Дмитро Володимирович

Головний бухгалтер

Вержицька Ольга Григорівна

ДОДАТОК К

Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Київ-Одяг" (найменування)	Дата(рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ
			2016 01 01
			01554255

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2015 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15190	13442
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(615)	(809)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	14575	12633
Валовий: збиток	2095	( )	( )
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	979	54
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		

Адміністративні витрати	2130	(10368)	(7702)
Витрати на збут	2150	(3573)	(3140)
Інші операційні витрати	2180	(2043)	(1668)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		177
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(430)	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	( )	( )
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(1)	(14)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		163
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(431)	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-269	-161
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		2
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(700)	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-700	2

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	4033	4170
Витрати на оплату праці	2505	2606	2443
Відрахування на соціальні заходи	2510	903	844
Амортизація	2515	2626	1001
Інші операційні витрати	2520	5815	4052
Разом	2550	15983	12510

ІV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	1791412	1791412
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1791412	1791412
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.39075	0.00112
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.39075	0.00112
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Примітки Інформація розкрита у Примітках відповідно з вимогами МСФЗ

Керівник Крапивин Дмитро Володимирович

Головний бухгалтер Вержбицька Ольга Григорівна

ДОДАТОК Л

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням загальних зборів акціонерів
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«КИЇВ-ОДЯГ»

Протокол № 32
від 26 квітня 2018 року

СТАТУТ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«КИЇВ-ОДЯГ»

нова редакція

ідентифікаційний код 01554255

м. Київ, 2018 рік

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Цей Статут є установчим документом ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КИЇВ-ОДЯГ» далі за текстом – Товариство.

1.2. ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВ-ОДЯГ» є правонаступником державного підприємства «Київське оптово-роздрібне підприємство фірми «Одяг», яке в процесі приватизації було перетворене у ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВ-ОДЯГ» за рішенням Установчих зборів від 27.04.1995 р.

За рішенням Загальних зборів акціонерів від 18.02.2011 р. найменування Товариства змінено з ВІДКРИТОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КИЇВ-ОДЯГ» на ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВ-ОДЯГ».

За рішенням Загальних зборів акціонерів від 08.06.2016 р. найменування Товариства змінено з ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КИЇВ-ОДЯГ» на ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВ-ОДЯГ».

1.3. Організаційно-правова форма Товариства – акціонерне товариство. Тип акціонерного товариства – приватне.

1.4. Товариство здійснює свою діяльність на підставі Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Законів України «Про акціонерні товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок», інших нормативних актів, чинних на території України, а також цього Статуту, який визначає загальні правові, соціально-економічні та організаційні засади діяльності Товариства, а також права та обов'язки акціонерів.

1.5. Повне найменування Товариства українською мовою: ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВ-ОДЯГ».

1.6. Скорочене найменування Товариства українською мовою: ПрАТ «КИЇВ-ОДЯГ».

1.7. Товариство створене на невизначений строк.

РОЗДІЛ 2. МЕТА ТА ПРЕДМЕТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА

2.1. Товариство здійснює господарську діяльність з метою задоволення суспільних потреб у продукції, роботах та послугах, а також отримання прибутку і реалізації на основі одержаного прибутку соціальних та економічних інтересів акціонерів та членів трудового колективу Товариства.

2.2. Предметом діяльності Товариства є:

- 2.2.1. Виробництво іншого одягу й аксесуарів;
- 2.2.2. Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого та рухомого майна;
- 2.2.3. Купівля та продаж власного нерухомого майна;
- 2.2.4. Операції з нерухомим майном за винагороду або на основі контракту;
- 2.2.5. Комплексне обслуговування об'єктів; діяльність із прибирання;
- 2.2.6. Надання інших допоміжних комерційних послуг;
- 2.2.7. Збирання відходів;
- 2.2.8. Оброблення та видалення відходів;
- 2.2.9. Відновлення матеріалів; інша діяльність щодо поводження з відходами;
- 2.2.10. Оптова торгівля за винагороду чи на основі контракту;
- 2.2.11. Оптова торгівля товарами господарського призначення;
- 2.2.12. Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням;
- 2.2.13. Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням;
- 2.2.14. Інші види спеціалізованої оптової торгівлі; неспеціалізована оптова торгівля;
- 2.2.15. Діяльність посередників у торгівлі;
- 2.2.16. Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
- 2.2.17. Інші види роздрібно торгівлі в неспеціалізованих магазинах
- 2.2.18. Роздрібна торгівля пальним;

- 2.2.19. Роздрібна торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням у спеціалізованих магазинах;
- 2.2.20. Роздрібна торгівля іншими товарами господарського призначення в спеціалізованих магазинах;
- 2.2.21. Роздрібна торгівля іншими товарами в спеціалізованих магазинах;
- 2.2.22. Роздрібна торгівля поза магазинами;
- 2.2.23. Вантажний автомобільний транспорт, надання послуг перевезення речей;
- 2.2.24. Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення;
- 2.2.25. Вантажний залізничний транспорт;
- 2.2.26. Інший пасажирський наземний транспорт;
- 2.2.27. Надання послуг перевезення речей; транспортне оброблення вантажів;
- 2.2.28. Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту;
- 2.2.29. Допоміжне обслуговування наземного транспорту;
- 2.2.30. Надання інформаційних послуг;
- 2.2.31. Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки;
- 2.2.32. Консультування з питань інформатизації;
- 2.2.33. Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем;
- 2.2.34. Інша професійна, наукова та технічна діяльність;
- 2.2.35. Діяльність у сфері права;
- 2.2.36. Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування;
- 2.2.37. Діяльність головних управлінь (хед-офісів);
- 2.2.38. Консультування з питань комерційної діяльності й керування;
- 2.2.39. Адміністративна та допоміжна офісна діяльність, інші допоміжні комерційні послуги;
- 2.2.40. Надання в оренду автотранспортних засобів;
- 2.2.41. Надання в оренду інших машин, вагонів, устаткування та товарів;
- 2.2.42. Прокат побутових виробів і предметів особистого вжитку;
- 2.2.43. Лізинг інтелектуальної власності та подібних продуктів, крім творів, захищених авторськими правами;
- 2.2.44. Установлення та монтаж машин і устаткування;
- 2.2.45. Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;
- 2.2.46. Заготівля, переробка, металургійна переробка металобрухту кольорових і чорних металів;
- 2.2.47. Збирання, первинна обробка відходів і брухту дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення, напівдорогоцінного каміння;
- 2.2.48. Виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами;
- 2.2.49. Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщення;
- 2.2.50. Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг; тиражування звуко-, відеозаписів і програмного забезпечення;
- 2.2.51. Видання книг, періодичних видань та інша видавнича діяльність;
- 2.2.52. Видання програмного забезпечення;

- 2.2.53. Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність;
- 2.2.54. Діяльність митного брокера;
- 2.2.55. Рекламна діяльність; дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки;
- 2.2.56. Технічні випробування та дослідження;
- 2.2.57. Обслуговування систем безпеки; проведення розслідувань;
- 2.2.58. Діяльність приватних охоронних служб;
- 2.2.59. Пошук (розвідка) родовищ корисних копалин;
- 2.2.60. Добування корисних копалин і розроблення кар'єрів; розроблення кар'єрів з покладів граніту, лабрадориту та інших корисних копалин; розробка та експлуатація родовищ глини, каоліну; видобування піску та глини;
- 2.2.61. Надання допоміжних послуг у сфері добування корисних копалин і розроблення кар'єрів;
- 2.2.62. Будівельна діяльність, організація будівництва будівель;
- 2.2.63. Будівництво житлових і нежитлових будівель; будівництво споруд; будівництво комунікацій;
- 2.2.64. Будівельно-монтажні роботи; інші спеціалізовані будівельні роботи; електромонтажні та водопровідні роботи; штукатурні роботи; установлення столярних виробів; покриття підлоги й облицювання стін; малярні роботи та скління; покрівельні роботи; монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування, інші спеціалізовані будівельні роботи, роботи із завершення будівництва;
- 2.2.65. Діяльність у сфері архітектури; діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах;
- 2.2.66. Культивування рослин, включених до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (відпуск), ввезення, вивезення використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;
- 2.2.67. Інші види діяльності, які не суперечать меті Товариства.

2.3. Ліцензування окремих видів діяльності Товариства здійснюється в порядку, встановленому чинним законодавством.

РОЗДІЛ 3. ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА МАЙНО ТОВАРИСТВА

3.1. Товариство є юридичною особою, має право від свого імені вчиняти будь-які правочини, набувати майнових та особистих немайнових прав, вступати в зобов'язання, виступати в суді від свого імені. Товариство наділене власними основними і оборотними засобами, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки в банках, здійснює свою діяльність на принципах повного господарського розрахунку та самоокупності. Товариство має круглу та інші печатки, штампи і бланки зі своїм найменуванням.

3.2. Товариство самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями усім належним йому майном, на яке може бути накладено стягнення відповідно до чинного законодавства.

3.3. Товариство не відповідає за зобов'язаннями держави. Держава не відповідає за зобов'язаннями Товариства.

3.4. Товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. Звернення стягнення на майно Товариства по власних зобов'язаннях акціонерів не допускається. До Товариства та його органів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення акціонерами протиправних дій, крім випадків, визначених чинним законодавством.

3.5. Акціонери не відповідають за зобов'язаннями Товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю Товариства, тільки в межах належних їм акцій. До акціонерів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення протиправних дій Товариством або іншими акціонерами.

3.6. Товариство має право засновувати дочірні підприємства, інші юридичні особи, брати участь у діючих юридичних особах у відповідності до чинного законодавства.

3.7. Товариство має право створювати структурні та/або відокремлені підрозділи як на території України, так і за її межами, які не є юридичними особами. Структурні та/або відокремлені підрозділи діють на підставі положень, затверджених Наглядовою радою Товариства.

3.8. Товариство має право приймати участь у створенні і діяльності об'єднань підприємств як на території України, так і за її межами.

3.9. Майно Товариства складається з основних фондів, оборотних засобів, коштів, товарів, нематеріальних активів, а також інших цінностей, вартість яких відображена в самостійному балансі Товариства.

3.10. Товариство є власником:

- майна, переданого йому засновниками та акціонерами у власність;
- одержаних доходів;
- продукції, що вироблена Товариством в результаті господарської діяльності;
- іншого майна, набутого на підставах, не заборонених чинним законодавством.

Ризик випадкової загибелі або пошкодження майна, що є власністю Товариства, несе Товариство.

3.11. Джерелами формування майна Товариства є:

- майно, передане засновниками Товариства у власність Товариства;
- грошові та майнові внески акціонерів;
- доходи, одержані від реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг, а також інших видів господарської діяльності;
- доходи від цінних паперів;
- кредити банків та інших фінансово-кредитних установ;
- майно та майнові права, придбані Товариством;
- надходження від продажу майна, що належить Товариству;
- відрахування від прибутків підприємств, організацій та об'єднань, створених за участю Товариства;

- безоплатні або благодійні внески, пожертвування організацій і громадян;
- інші джерела, не заборонені чинним законодавством.

3.12. Товариство здійснює володіння, користування і розпорядження майном, що знаходиться у його власності, відповідно до мети своєї діяльності, призначення майна і норм чинного законодавства. Товариство має право здійснювати щодо свого майна будь-які дії та вчиняти правочини, які не суперечать чинному законодавству.

3.13. Товариство вчиняє значні правочини, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є його предметом, перевищує 10 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності Товариства, виключно за рішенням Наглядової ради Товариства або Загальних зборів акціонерів відповідно до їх компетенції, встановленої Статутом та законом.

3.14. Товариство має право приймати на баланс, продавати, набувати, передавати безкоштовно, обмінювати, передавати в оренду, здавати в найом юридичним і фізичним особам рухоме і нерухоме майно, що належить Товариству, засоби виробництва та інші матеріальні цінності, використовувати і відчужувати його іншими способами, а також вчиняти інші дії, якщо це не суперечить чинному законодавству та Статуту.

3.15. Реалізація продукції, виконання робіт і надання послуг здійснюється за цінами і тарифами, що встановлюються Товариством самостійно відповідно до чинного законодавства.

3.16. З метою залучення додаткових коштів Товариство має право випускати і розміщувати облигації та інші цінні папери відповідно до вимог чинного законодавства.

РОЗДІЛ 4. АКЦІОНЕРИ

4.1. Акціонерами Товариства визнаються фізичні і юридичні особи, а також держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, або територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, які набули право власності на акції Товариства в порядку, передбаченому чинним законодавством та Статутом.

4.2. Особа (особи, що діють спільно), яка має намір придбати акції, що з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, за наслідками такого придбання становитимуть 10 і більше відсотків голосуючих акцій Товариства (значний пакет акцій), зобов'язана не пізніше ніж за 30 днів до дати придбання відповідного пакета акцій подати Товариству письмове повідомлення про свій намір та оприлюднити його. Оприлюднення

повідомлення здійснюється шляхом надання його Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, кожній фондовій біржі, на якій цінні папери Товариства допущені до торгів, та розміщення повідомлення в загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів або через особу, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників фондового ринку.

4.3. Акціонери мають право:

4.3.1. брати участь в управлінні справами Товариства в порядку, передбаченому чинним законодавством, Статутом, рішеннями Загальних зборів акціонерів;

4.3.2. брати участь у Загальних зборах акціонерів безпосередньо або через свого представника;

4.3.3. обирати та бути обраними до органів Товариства;

4.3.4. отримувати у вигляді дивідендів частину прибутку від діяльності Товариства;

4.3.5. отримувати інформацію про господарську діяльність Товариства в порядку, встановленому Статутом;

4.3.6. отримувати від органів Товариства необхідні інформацію та документи з усіх питань, включених до порядку денного Загальних зборів акціонерів;

4.3.7. продавати, передавати, дарувати, іншим чином відчужувати акції Товариства, що їм належать, в порядку, передбаченому чинним законодавством та Статутом;

4.3.8. у випадку ліквідації Товариства отримати частину майна Товариства або його вартості пропорційно частці належних їм простих акцій у загальній кількості простих акцій.

4.4. Акціонери - власники простих акцій мають переважне право на придбання акцій в процесі приватного розміщення акцій Товариства пропорційно частці належних їм простих акцій у загальній кількості простих акцій, крім випадку прийняття Загальними зборами акціонерів рішення про невикористання такого права.

4.5. Акціонери можуть мати також інші права, передбачені чинним законодавством, Статутом, рішеннями Загальних зборів акціонерів.

4.6. Акціонери зобов'язані:

4.6.1. дотримуватися вимог Статуту, інших внутрішніх документів Товариства;

4.6.2. виконувати рішення Загальних зборів акціонерів та інших органів Товариства, що прийняті в межах чинного законодавства та належних повноважень;

4.6.3. виконувати свої зобов'язання перед Товариством, у тому числі пов'язані з майновою участю;

4.6.4. сплачувати вартість придбаних ними акцій у порядку, розмірі і в терміни, що передбачені чинним законодавством, Статутом, рішеннями Загальних зборів акціонерів;

4.6.5. не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність Товариства;

4.6.6. утримуватися від дій, що можуть завдати збитки Товариству та його акціонерам;

4.6.7. нести відповідальність за зобов'язаннями Товариства в межах, встановлених чинним законодавством та Статутом.

4.7. Акціонери несуть також інші обов'язки, передбачені чинним законодавством, Статутом, рішеннями Загальних зборів акціонерів.

4.8. Товариство забезпечує кожному акціонеру доступ до документів, визначених законом.

4.9. Протягом 10 робочих днів з дня надходження письмової вимоги акціонера корпоративний секретар, а в разі його відсутності – Директор, зобов'язаний надати цьому акціонеру завірені підписом уповноваженої особи Товариства копії відповідних документів, визначених законом. За надання копій документів Товариство може стягувати плату, розмір якої не може перевищувати вартості витрат на виготовлення копій документів та витрат, пов'язаних з пересиланням документів поштою, до моменту надання таких документів.

4.10. Будь-який акціонер, за умови повідомлення Директора не пізніше ніж за 5 робочих днів, має право на ознайомлення з документами, передбаченими законом, у приміщенні Товариства за його місцезнаходженням у робочий час. Директор має право обмежувати строк ознайомлення з документами Товариства, але в будь-якому разі такий строк не може бути меншим 10 робочих днів з дати отримання Товариством повідомлення про намір ознайомитися з документами.

4.11. Акціонери не володіють відокремленими правами на майно Товариства.

РОЗДІЛ 5. АКЦІЇ ТОВАРИСТВА

5.1. Товариство є емітентом акцій.

Тип акцій – прості іменні.

Номінальна вартість однієї акції – 0,15 (нуль гривень п'ятнадцять копійок) гривень.

Загальна кількість простих іменних акцій – 1 791 412 (один мільйон сімсот дев'яносто одна тисяча чотириста дванадцять) штук.

Загальна номінальна вартість простих іменних акцій – 268 711,80 (двісті шістдесят вісім тисяч сімсот одинадцять гривень вісімдесят копійок) гривень.

5.2. Товариство може здійснювати емісію акцій або інших цінних паперів, які можуть бути конвертовані в акції, тільки за рішенням Загальних зборів акціонерів.

Акція Товариства є цінним папером, який посвідчує корпоративні права акціонера щодо Товариства.

5.3. Кожною простою акцією Товариства її власнику - акціонеру надається однакова сукупність прав.

5.4. Акція Товариства неподільна. У разі, коли одна і та ж акція належить кільком особам, усі вони визнаються одним власником акції - акціонером і реалізують свої права через одного з них або через спільного представника.

5.5. Акції Товариства можуть купуватися та продаватися на фондовій біржі.

5.6. Акціонери Товариства можуть відчувувати належні їм акції без згоди інших акціонерів Товариства.

5.7. Порядок відчуження акцій у разі виникнення права звернення стягнення на акції у зв'язку з їх заставою або іншим обтяженням.

5.7.1. У разі виникнення права звернення стягнення на акції будь-якого акціонера у зв'язку з їх заставою або іншим обтяженням відчуження таких акцій здійснюється з дотриманням переважного права акціонерів на придбання таких акцій пропорційно кількості акцій, що належать кожному з них у загальній кількості простих акцій.

5.7.2. Акціонер, на акції якого виникло право стягнення у зв'язку з заставою або іншим обтяженням, зобов'язаний письмово повідомити про це акціонерів. Повідомлення повинно містити інформацію про кількість акцій, на які виникло право стягнення у зв'язку з заставою або іншим обтяженням, містити реквізити заставодержателя (обтяжувача) – найменування юридичної особи (або прізвище, ім'я, по-батькові фізичної особи), її місцезнаходження (місце проживання), код ЄДРПОУ (ідентифікаційний код фізичної особи), визначати суму заборгованості та інші умови звернення стягнення на акції. Повідомлення акціонерів здійснюється через Товариство. Товариство за свій рахунок зобов'язане протягом 5 робочих днів направити копії повідомлення всім іншим акціонерам. Повідомлення направляється акціонерам поштою рекомендованими листами або вручається особисто під розписку.

5.7.3. Акціонери мають переважне право на придбання акцій, що відчужуються, за ціною та на умовах, встановлених процедурою звернення стягнення на акції. Переважне право акціонерів на придбання акцій діє протягом 30 днів з дня отримання Товариством повідомлення акціонера про виникнення права стягнення у зв'язку з заставою або іншим обтяженням. Строк переважного права припиняється достроково у разі, якщо до його спливу від усіх акціонерів отримані письмові заяви про використання або про відмову від використання переважного права на купівлю акцій.

5.7.4. Якщо акціонери не скористаються переважним правом на придбання акцій, що відчужуються в результаті звернення стягнення на них у зв'язку з заставою або іншим обтяженням, акції можуть бути відчужені третім особам за ціною та на умовах, встановлених процедурою звернення стягнення на акції.

5.8. Вимоги статті 65 Закону України «Про акціонері товариства» стосовно придбання акцій приватного акціонерного товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій не поширюються на Товариство.

Вимоги статей 65-2 і 65-3 Закону України «Про акціонері товариства» стосовно обов'язкового продажу простих акцій акціонерами на вимогу особи (осіб, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій, та обов'язкового придбання особою (особами, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій акціонерного товариства, акцій на вимогу акціонерів, не поширюються на Товариство.

5.9. Порядок викупу Товариством розміщених акцій.

5.9.1. Викуп власних акцій Товариством здійснюється за рішенням Загальних зборів акціонерів за згодою власників цих акцій. Загальні збори акціонерів можуть прийняти рішення про

пропорційний викуп акцій або про викуп Товариством визначеної кількості акцій в окремих акціонерів за їх згодою.

Загальні збори акціонерів не мають права приймати рішення про викуп акцій у випадках, встановлених законом.

5.9.2. Рішенням Загальних зборів акціонерів встановлюються: порядок викупу, що включає максимальну кількість, тип акцій, що викупувуться; строк викупу (строк приймання письмових пропозицій акціонерів про продаж акцій та строк сплати їх вартості); ціна викупу або порядок її визначення; дії Товариства щодо викуплених акцій (їх анулювання або продаж). У разі прийняття Загальними зборами акціонерів рішення про викуп визначеної кількості акцій в окремих акціонерів, таке рішення має містити прізвища (найменування) акціонерів, у яких викупувуться акції, та кількість акцій, які викупувуться у цих акціонерів.

5.9.3. У разі прийняття рішення про викуп акцій Товариство надсилає кожному акціонеру (у разі пропорційного викупу акцій) або окремим акціонерам (у разі викупу акцій в окремих акціонерів) письмове повідомлення про кількість акцій, що викупувуться, їх ціну та строк викупу. Повідомлення направляється акціонерам поштою рекомендованими листами або вручається особисто під розписку.

5.9.4. Строк викупу акцій, протягом якого здійснюється приймання письмових пропозицій акціонерів про продаж акцій та строк сплати їх вартості, не може перевищувати одного року. Письмова пропозиція акціонера про продаж акцій є безвідкличною.

5.9.5. Товариство зобов'язане придбавати акції у кожного акціонера, який приймає (акцептує) пропозицію (оферту) про викуп акцій, за ціною, вказаною в рішенні Загальних зборів акціонерів.

5.9.6. Ціна викупу акцій не може бути меншою за їх ринкову вартість, яка визначається станом на останній робочий день, що передує дню розміщення в установленому порядку повідомлення про скликання Загальних зборів акціонерів, на яких прийнято рішення про викуп в акціонерів акцій за їхньою згодою. Оплата акцій, що викупувуться, здійснюється у грошовій формі.

5.10. Порядок обов'язкового викупу акцій Товариством на вимогу акціонерів.

5.10.1. Товариство зобов'язане здійснити обов'язковий викуп акцій на вимогу акціонерів у випадках та в порядку, встановлених законом. Умови договору про викуп акцій (крім кількості і загальної вартості акцій) повинні бути єдиними для всіх акціонерів.

5.10.2. Товариство протягом не більш як 5 робочих днів після прийняття Загальними зборами акціонерів рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій, у порядку, встановленому Наглядовою радою, повідомляє акціонерів, які мають право вимагати обов'язкового викупу акцій, про право вимоги обов'язкового викупу акцій із зазначенням відомостей, передбачених законом.

5.10.3. Протягом 30 днів після прийняття Загальними зборами рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій, акціонер, який має намір реалізувати зазначене право, подає Товариству письмову вимогу, в якій мають бути зазначені його прізвище (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість, тип та/або клас акцій, обов'язкового викупу яких він вимагає. До письмової вимоги акціонером мають бути додані копії документів, що підтверджують його право власності на акції станом на дату подання вимоги.

5.10.4. Ціна викупу акцій не може бути меншою за ринкову вартість, яка визначається станом на останній робочий день, що передує дню розміщення в установленому порядку повідомлення про скликання Загальних зборів, на яких було прийнято рішення, яке стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій. Протягом 30 днів після отримання вимоги акціонера про обов'язковий викуп акцій Товариство здійснює оплату вартості акцій за ціною викупу, зазначеною в повідомленні про право вимоги обов'язкового викупу акцій, що належать акціонеру, а акціонер повинен вчинити усі дії, необхідні для набуття Товариством права власності на акції, обов'язкового викупу яких він вимагає.

5.10.5. Договір між Товариством та акціонером про обов'язковий викуп акцій укладається в письмовій формі. Оплата акцій здійснюється у грошовій формі, якщо сторони договору не дійшли згоди щодо іншої форми оплати.

5.10.6. У разі невиконання Товариством зобов'язань з обов'язкового викупу акцій акціонер має право оскаржити рішення Загальних зборів акціонерів, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій, або зобов'язати Товариство здійснити обов'язковий викуп акцій в судовому порядку.

5.11. Товариство має право в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, анулювати викуплені ним акції та зменшити статутний капітал або підвищити номінальну вартість решти акцій, залишивши без зміни статутний капітал.

5.12. Товариство здійснює розміщення або продаж кожної акції, яку воно викупило, за ціною, не нижчою за її ринкову вартість, що затверджується Наглядовою радою, крім випадків, передбачених законом. Товариство не має права розміщувати акції за ціною, нижчою за їх номінальну вартість.

5.13. Ринкова вартість акцій визначається в порядку, встановленому законом, та затверджується Наглядовою радою Товариства.

5.14. Товариство має право здійснити консолідацію всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого дві або більше акцій конвертуються в одну нову акцію того самого типу. Обов'язковою умовою консолідації є обмін акцій старої номінальної вартості на цілу кількість акцій нової номінальної вартості для кожного з акціонерів.

5.15. Товариство має право здійснити дроблення всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого одна акція конвертується у дві або більше акцій того самого типу.

5.16. Консолідація та дроблення акцій не повинні призводити до зміни розміру статутного капіталу Товариства. У разі консолідації або дроблення акцій до Статуту вносяться відповідні зміни в частині номінальної вартості та кількості розміщених акцій.

5.17. Товариство не має права приймати в заставу власні цінні папери. Товариство не може придбавати власні акції, що розміщуються.

РОЗДІЛ 6. СТАТУТНИЙ КАПІТАЛ ТОВАРИСТВА

6.1. Статутний капітал Товариства становить 268 711,80 (двісті шістьдесят вісім тисяч сімсот одинадцять гривень вісімдесят копійок) гривень та формується відповідно до вимог чинного законодавства та Статуту.

6.2. Емісія акцій Товариства або інших цінних паперів, які можуть бути конвертовані в акції, здійснюється шляхом приватного розміщення.

6.3. У разі розміщення акцій Товариством їх оплата здійснюється грошовими коштами або за згодою між Товариством та інвестором майном (майновими правами, немайновими правами, що мають грошову вартість, цінними паперами (крім боргових емісійних цінних паперів, емітентом яких є Товариство, та векселів), іншим майном).

Грошова оцінка майна, яким здійснюється оплата акцій, повинна дорівнювати його ринковій вартості. Ринкова вартість майна визначається суб'єктом оціночної діяльності і підлягає затвердженню Наглядовою радою Товариства.

6.4. Товариство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного капіталу за рішенням Загальних зборів акціонерів. Товариство має право збільшувати статутний капітал після реєстрації звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій.

6.5. Статутний капітал Товариства збільшується шляхом підвищення номінальної вартості акцій або розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості у порядку, встановленому чинним законодавством. Збільшення статутного капіталу із залученням додаткових внесків здійснюється шляхом розміщення додаткових акцій. Збільшення статутного капіталу Товариства без залучення додаткових внесків здійснюється шляхом підвищення номінальної вартості акцій.

6.6. Збільшення статутного капіталу Товариства у разі наявності викуплених Товариством акцій не допускається. Збільшення статутного капіталу Товариства для покриття збитків не допускається, крім випадків, встановлених чинним законодавством.

6.7. Переважним правом акціонерів визнається право акціонера - власника простих акцій придбавати розміщені Товариством прості акції пропорційно частці належних йому простих акцій у загальній кількості простих акцій. Переважне право обов'язково надається акціонеру - власнику простих акцій у процесі емісії Товариством простих акцій у порядку, встановленому чинним законодавством, крім випадку прийняття Загальними зборами акціонерів рішення про невикористання такого права.

6.8. Не пізніше ніж за 30 днів до початку розміщення акцій з наданням акціонерам переважного права Товариство повідомляє кожного акціонера, який має таке право, про можливість його реалізації та розміщує повідомлення про це на власному веб-сайті та у загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів або через особу, яка провадить діяльність із оприлюднення регульованої інформації від імені учасників фондового ринку. Повідомлення має містити дані,

визначені законом. Повідомлення направляється акціонерам поштою рекомендованими листами або вручається особисто під розписку.

6.9. Акціонер, який має намір реалізувати своє переважне право, подає Товариству в установлений строк письмову заяву про придбання акцій та перераховує на відповідний рахунок кошти в сумі, яка дорівнює вартості цінних паперів, що ним придбаваються. У заяві акціонера зазначаються відомості, передбачені законом. Заява та перераховані кошти приймаються Товариством не пізніше дня, що передує дню початку розміщення цінних паперів. Товариство видає акціонеру письмове зобов'язання про продаж відповідної кількості цінних паперів.

6.10. У разі відмови акціонера від використання свого переважного права на придбання акцій, що додатково розміщуються, акціонер надає Товариству письмове підтвердження про відмову від використання свого переважного права на придбання акцій, якщо це передбачено умовами розміщення акцій.

6.11. У разі включення до порядку денного Загальних зборів акціонерів питання про невикористання переважного права акціонерів на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх емісії Наглядова рада повинна представити на таких Загальних зборах акціонерів письмовий звіт, що містить пояснення причин невикористання зазначеного права.

6.12. Кожний випуск акцій Товариства підлягає реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку в порядку, встановленому чинним законодавством.

6.13. До моменту затвердження результатів розміщення акцій розміщені акції мають бути повністю оплачені.

6.14. Статутний капітал Товариства зменшується в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, шляхом зменшення номінальної вартості акцій або шляхом анулювання раніше викуплених Товариством акцій та зменшення їх загальної кількості.

6.15. Після прийняття рішення про зменшення статутного капіталу Директор протягом 30 днів має письмово повідомити кожного кредитора, вимоги якого до Товариства не забезпечені заставою, гарантією чи порукою, про таке рішення. Кредитор, вимоги якого до Товариства не забезпечені договорами застави чи поруки, протягом 30 днів після надходження йому повідомлення може звернутися до Товариства з письмовою вимогою про здійснення протягом 45 днів одного з таких заходів на вибір Товариства: забезпечення виконання зобов'язань шляхом укладення договору застави чи поруки, дострокового припинення або виконання зобов'язань перед кредитором, якщо інше не передбачено договором між Товариством та кредитором. У разі, якщо кредитор не звернувся у встановлений строк до Товариства з письмовою вимогою, вважається, що він не вимагає від Товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язань перед ним.

6.16. Товариство здійснює повідомлення про збільшення або зменшення статутного капіталу та розкриття особливої інформації на фондовому ринку в порядку, встановленому чинним законодавством.

РОЗДІЛ 7. ПРАВА ТА ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА

7.1. Для виконання завдань та досягнення цілей, передбачених Статутом, в межах, встановлених чинним законодавством, Товариство має право:

7.1.1. Укладати будь-які правочини та інші юридичні акти з юридичними і фізичними особами для здійснення своєї господарської діяльності;

7.1.2. Самостійно встановлювати ціни на продукцію, яка виробляється, тарифи на роботи, які виконуються, та на послуги, які надаються, з урахуванням необхідності забезпечення самофінансування і самоокупності;

7.1.3. Будувати, набувати у власність, в тому числі у дарунок, відчужувати, в тому числі шляхом дарування, обмінювати, брати та надавати в оренду (лізинг) юридичним і фізичним особам рухоме та нерухоме майно, в т.ч. земельні ділянки, інші матеріальні та нематеріальні цінності, а також списувати їх з балансу, якщо інше не встановлено чинним законодавством і Загальними зборами акціонерів;

7.1.4. Своїми коштами та майном брати участь в інших юридичних особах та їх об'єднаннях;

7.1.5. Об'єднувати повністю або частково своє майно з підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, а також фізичними особами з метою створення інших юридичних осіб та їх об'єднань;

7.1.6. Користуватися в установленому порядку кредитами в національній або іноземній валюті на договірній основі та надавати банку на договірній основі право використовувати свої вільні кошти і встановлювати проценти за їх використання;

7.1.7. Надавати за рахунок своїх коштів іншим фізичним і юридичним особам позики на умовах, які визначені угодою сторін;

7.1.8. Здійснювати купівлю-продаж цінних паперів на фондовій біржі та на позабіржовому ринку;

7.1.9. Здійснювати випуск облігацій Товариства. Облігації можуть випускатися іменними і на пред'явника, процентними і безпроцентними (цільовими), що вільно обертаються або з обмеженим колом обігу;

7.1.10. Страхувати власне майно;

7.1.11. На підставі доручень вчиняти дії в інтересах юридичних та фізичних осіб;

7.1.12. Стягувати у встановленому порядку неустойки, штрафи та застосовувати інші санкції до контрагентів за невиконання договірних та інших зобов'язань;

7.1.13. Здійснювати пошук і попередній відбір на конкурсній основі замовлень, які надходять, організувати і проводити конкурси, огляди, ярмарки, аукціони, виставки;

7.1.14. Здійснювати інші права, які надаються Товариству чинним законодавством.

7.2. Товариство є самостійним учасником зовнішньоекономічної діяльності у відповідності до чинного законодавства, при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності користується повним обсягом прав та обов'язків суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності та несе обов'язки відповідно до цього правового положення.

7.3. Товариство здійснює будь-які, не заборонені чинним законодавством, зовнішньоекономічні угоди. Порядок використання виручки Товариства в іноземній валюті визначається чинним законодавством.

7.4. Товариство може створювати за межами України у встановленому порядку свої дочірні підприємства, структурні та/або відокремлені підрозділи, утримання яких здійснюється за кошти Товариства.

7.5. Товариство відкриває поточні та інші рахунки в будь-яких українських або іноземних банках та фінансово-кредитних установах та здійснює через них всі касові та кредитно-розрахункові операції в національній валюті України та в іноземній валюті.

7.6. Товариство за діючими нормами здійснює бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, веде статистичну звітність, несе відповідальність за їх достовірність та подає державним органам згідно з установленими формами та строками.

7.7. Господарсько-фінансовий рік Товариства співпадає з календарним роком.

7.8. Результати фінансово-господарської діяльності, встановлені на основі бухгалтерського обліку, відображаються у самостійному балансі Товариства та подаються на розгляд Загальних зборів акціонерів.

РОЗДІЛ 8. ПОРЯДОК РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ І ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ

8.1. Узагальнюючим показником фінансових результатів діяльності Товариства є прибуток, що утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат, сплати відсотків по кредитах банків та по облігаціях, а також передбачених чинним законодавством податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджету. За результатами роботи Товариства за рік чистий прибуток залишається в повному розпорядженні Товариства.

8.2. Порядок розподілу прибутку та напрямки його використання визначаються Загальними зборами акціонерів у відповідності до чинного законодавства та Статуту.

8.3. Товариство створює резервний капітал у розмірі 15 відсотків від розміру статутного капіталу. Резервний капітал формується за рахунок щорічних відрахувань від чистого прибутку Товариства або нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може бути меншим ніж 5 відсотків суми чистого прибутку Товариства за рік.

8.4. Резервний капітал Товариства використовується для покриття витрат, пов'язаних з відшкодуванням збитків і позапланових витрат, в тому числі для викупу акцій Товариства. Рішення про використання коштів резервного капіталу приймається Наглядовою радою.

8.5. Товариство може формувати інші фонди, необхідні для його функціонування та розвитку, які створюються за рахунок чистого прибутку Товариства, за рішенням Наглядової ради.

Порядок та напрямки використання фондів визначаються Наглядовою радою.

8.6. Товариство здійснює виплату дивідендів акціонерам з розрахунку на одну належну акціонеру акцію. Рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається Загальними зборами акціонерів. За акціями одного типу нараховується однаковий розмір дивідендів. Виплата дивідендів власникам акцій одного типу та класу має відбуватися пропорційно до кількості належних їм цінних паперів, а умови виплати дивідендів (зокрема щодо строків, способу та суми дивідендів) мають бути однакові для всіх власників акцій одного типу та класу. Товариство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами.

8.7. Товариство не має право приймати рішення про виплату дивідендів та здійснювати виплату дивідендів за простими акціями у випадках, передбачених законом.

8.8. Виплата дивідендів здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку в обсязі, встановленому рішенням Загальних зборів акціонерів, у строк, що не перевищує шість місяців з дня прийняття Загальними зборами рішення про виплату дивідендів, відповідно до закону.

8.9. У разі прийняття Загальними зборами акціонерів рішення щодо виплати дивідендів у строк, менший ніж передбачений пунктом 8.8 Статуту, виплата дивідендів здійснюється у строк, визначений Загальними зборами.

8.10. У разі невиплати дивідендів у строк, визначений пунктом 8.8 Статуту, або у строк, установлений Загальними зборами акціонерів відповідно до пункту 8.9 Статуту, в акціонера виникає право звернення до нотаріуса щодо вчинення виконавчого напису нотаріуса на документах, за якими стягнення заборгованості здійснюється у безспірному порядку згідно з переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України.

8.11. Для кожної виплати дивідендів Наглядова рада встановлює дату складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, порядок та строк їх виплати. Дата складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів за простими акціями, визначається рішенням Наглядової ради, але не раніше ніж через 10 робочих днів після дня прийняття такого рішення Наглядовою радою. Перелік осіб, які мають право на отримання дивідендів, складається у порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України.

8.12. Товариство в порядку, встановленому Наглядовою радою, повідомляє осіб, які мають право на отримання дивідендів, про дату, розмір, порядок та строк їх виплати. Протягом 10 днів з дня прийняття рішення про виплату дивідендів за простими акціями Товариство повідомляє про дату, розмір, порядок та строк виплати дивідендів за простими акціями фондової біржі (біржі), на якій (яких) акції допущені до торгів.

8.13. У разі відчуження акціонером належних йому акцій після дати складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, але раніше дати виплати дивідендів, право на отримання дивідендів залишається в особи, зазначеної у такому переліку.

8.14. Товариство в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, здійснює виплату дивідендів через депозитарну систему України або безпосередньо акціонерам. Спосіб виплати дивідендів визначається відповідним рішенням Загальних зборів акціонерів.

РОЗДІЛ 9. ОРГАНИ ТОВАРИСТВА

9.1. Органами управління Товариства є:

- Загальні збори акціонерів (далі – Загальні збори);
- Наглядова рада Товариства (далі – Наглядова рада);
- Директор Товариства (далі – Директор).

9.2. Товариство може обирати Ревізійну комісію Товариства (далі – Ревізійна комісія).

РОЗДІЛ 10. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

10.1. Загальні збори є вищим органом Товариства. Загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності Товариства, крім тих, що віднесені до виключної компетенції Наглядової ради законом або Статутом.

Наглядова рада має право включити до порядку денного Загальних зборів будь-яке питання, що віднесено до її виключної компетенції законом або Статутом, для його вирішення Загальними зборами.

10.2. До виключної компетенції Загальних зборів належить:

- 10.2.1. визначення основних напрямів діяльності Товариства;

- 10.2.2. внесення змін до Статуту Товариства;
- 10.2.3. прийняття рішення про анулювання викуплених акцій;
- 10.2.4. прийняття рішення про зміну типу Товариства;
- 10.2.5. прийняття рішення про розміщення акцій;
- 10.2.6. прийняття рішення про розміщення цінних паперів, які можуть бути конвертовані в акції;
- 10.2.7. прийняття рішення про збільшення статутного капіталу Товариства;
- 10.2.8. прийняття рішення про зменшення статутного капіталу Товариства;
- 10.2.9. прийняття рішення про дроблення або консолідацію акцій;
- 10.2.10. затвердження положень про Загальні збори акціонерів, Наглядову раду, Директора та Ревізійну комісію (у випадку її обрання) Товариства, а також внесення змін до них;
- 10.2.11. затвердження положення про винагороду членів Наглядової ради;
- 10.2.12. затвердження звіту про винагороду членів Наглядової ради;
- 10.2.13. затвердження річного звіту Товариства;
- 10.2.14. розгляд звіту Наглядової ради та затвердження заходів за результатами його розгляду;
- 10.2.15. розгляд звіту Директора та затвердження заходів за результатами його розгляду, крім випадку віднесення Статутом питання про призначення та звільнення Директора до виключної компетенції Наглядової ради;
- 10.2.16. розгляд висновків зовнішнього аудиту та затвердження заходів за результатами його розгляду;
- 10.2.17. розподіл прибутку і збитків Товариства з урахуванням вимог, передбачених законом;
- 10.2.18. прийняття рішення про викуп Товариством розміщених ним акцій, крім випадків обов'язкового викупу акцій, визначених законом;
- 10.2.19. прийняття рішення про невикористання переважного права акціонерами на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення;
- 10.2.20. затвердження розміру річних дивідендів з урахуванням вимог, передбачених законом;
- 10.2.21. прийняття рішень з питань порядку проведення Загальних зборів акціонерів;
- 10.2.22. обрання членів Наглядової ради, затвердження умов цивільно-правових договорів, трудових договорів (контрактів), що укладатимуться з ними, встановлення розміру їх винагороди, обрання особи, яка уповноважується на підписання договорів (контрактів) з членами Наглядової ради;
- 10.2.23. прийняття рішення про припинення повноважень членів Наглядової ради, за винятком випадків, встановлених законом;
- 10.2.24. обрання членів Ревізійної комісії, прийняття рішення про дострокове припинення його повноважень;
- 10.2.25. затвердження звіту та висновків Ревізійної комісії (у випадку її обрання);
- 10.2.26. обрання членів лічильної комісії, прийняття рішення про припинення їх повноважень;
- 10.2.27. прийняття рішення про надання згоди на вчинення значного правочину або про попереднє надання згоди на вчинення такого правочину у випадках, передбачених законом, та про вчинення правочинів із заінтересованістю у випадках, передбачених законом;
- 10.2.28. прийняття рішення про виділ та припинення Товариства, крім випадку, передбаченого законом, про ліквідацію товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку та строків ліквідації, порядку розподілу між акціонерами майна, що залишається після задоволення вимог кредиторів, і затвердження ліквідаційного балансу;
- 10.2.29. прийняття рішення за наслідками розгляду звіту Наглядової ради, звіту Директора, звіту Ревізійної комісії (у випадку її обрання);
- 10.2.30. затвердження принципів (кодексу) корпоративного управління Товариства;
- 10.2.31. обрання комісії з припинення Товариства;
- 10.2.32. прийняття рішення про розміщення цінних паперів на суму, що перевищує 25 відсотків вартості активів Товариства;
- 10.2.33. вирішення інших питань, що належать до виключної компетенції Загальних зборів акціонерів згідно із Статутом.

Повноваження, що належать до виключної компетенції Загальних зборів, не можуть бути

передані іншим органам Товариства.

10.3. Товариство зобов'язане щороку не пізніше 30 квітня наступного за звітним року скликати річні Загальні збори. Усі інші Загальні збори, крім річних, вважаються позачерговими.

10.4. Річні Загальні збори скликаються Наглядовою радою. Позачергові Загальні збори скликаються Наглядовою радою:

10.4.1. з власної ініціативи;

10.4.2. на вимогу Директора – в разі порушення провадження про визнання Товариства банкрутом або в разі необхідності вчинення значного правочину;

10.4.3. на вимогу Ревізійної комісії (у випадку її обрання);

10.4.4. на вимогу акціонерів, які на день подання вимоги сукупно є власниками 10 і більше відсотків голосуючих акцій Товариства;

10.4.5. в інших випадках, встановлених чинним законодавством.

10.5. Вимога про скликання позачергових Загальних зборів подається в письмовій формі Директору із зазначенням органу або прізвищ (найменувань) акціонерів, які вимагають скликання Загальних зборів, підстав для скликання та порядку денного. У разі скликання Загальних зборів з ініціативи акціонерів вимога повинна також містити інформацію про кількість, тип належних акціонерам акцій та бути підписаною всіма акціонерами, які її подають.

Якщо порядком денним позачергових Загальних зборів передбачено питання дострокового припинення повноважень Директора, одночасно обов'язково подається пропозиція щодо кандидатури для обрання Директором або для призначення особи, яка тимчасово здійснюватиме його повноваження.

10.6. Наглядова рада приймає рішення про скликання позачергових Загальних зборів або про відмову в такому скликанні протягом 10 днів з моменту отримання вимоги про їх скликання. Рішення про відмову у скликанні Загальних зборів може бути прийнято тільки у випадках, передбачених законом. Наглядова рада не має права вносити зміни до порядку денного Загальних зборів, що міститься у вимозі про скликання, крім включення до порядку денного нових питань або проектів рішень.

10.7. Позачергові Загальні збори, які скликаються Наглядовою радою, мають бути проведені протягом 45 днів з дати отримання Товариством вимоги про їх скликання.

У разі неприйняття Наглядовою радою рішення про скликання позачергових Загальних зборів на вимогу акціонерів (акціонера), які на день подання вимоги сукупно є власниками 10 і більше відсотків простих акцій Товариства, протягом 10 днів з моменту отримання такої вимоги або прийняття рішення про відмову у такому скликанні позачергові Загальні збори можуть бути проведені акціонерами (акціонером), які подавали таку вимогу відповідно до закону, протягом 90 днів з дати надсилання такими акціонерами (акціонером) Товариству вимоги про їх скликання.

Рішення Наглядової ради про відмову у скликанні позачергових Загальних зборів акціонерів може бути оскаржено акціонерами до суду.

10.8. Загальні збори проводяться за рахунок коштів Товариства. У разі якщо Загальні збори проводяться з ініціативи акціонерів, ці акціонери оплачують витрати на організацію, підготовку та проведення таких Загальних зборів.

10.9. Повідомлення про проведення Загальних зборів має містити відомості, передбачені законом. Повідомлення про проведення Загальних зборів затверджується Наглядовою радою, а в разі скликання Загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених законом, – акціонерами, які цього вимагають.

Повідомлення про проведення Загальних зборів та проект порядку денного надсилається кожному акціонеру, зазначеному в переліку акціонерів, складеному в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України, на дату, визначену Наглядовою радою, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених законом – акціонерами, які цього вимагають. Встановлена дата не може передувати дню прийняття рішення про проведення Загальних зборів і не може бути встановленою раніше, ніж за 60 днів до дати проведення Загальних зборів.

10.10. Повідомлення про проведення Загальних зборів та проект порядку денного надсилається акціонерам персонально особою, яка скликає Загальні збори, у спосіб, передбачений Наглядовою радою, у строк не пізніше ніж за 30 днів до дати їх проведення. Повідомлення розсилає особа, яка скликає Загальні збори, або особа, яка веде облік прав власності на акції Товариства у разі скликання Загальних зборів акціонерами.

Товариство додатково надсилає повідомлення про проведення Загальних зборів та проект

порядку денного фондовій біржі, на якій цінні папери Товариства допущені до торгів.

10.11. Товариство не пізніше ніж за 30 днів до дати проведення Загальних зборів розміщує повідомлення про проведення Загальних зборів у загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів або через особу, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників фондового ринку.

Товариство не пізніше ніж за 30 днів до дати проведення Загальних зборів розміщує на власному веб-сайті інформацію, передбачену законом.

Не пізніше ніж за 30 днів (для позачергових Загальних зборів, що скликаються відповідно до пункту 10.13 Статуту – не пізніше ніж за 15 днів) до дати проведення Загальних зборів Товариство має розмістити і до дня проведення Загальних зборів включно забезпечувати наявність на власному веб-сайті інформації, передбаченої законом.

Проекти рішень з питань, включених до порядку денного Загальних зборів, запропоновані акціонерами, які володіють більш як 5 відсотками акцій Товариства, мають розміщуватися на власному веб-сайті Товариства протягом 2 робочих днів після їх отримання Товариством.

Не пізніше 24 години останнього робочого дня, що передує дню проведення Загальних зборів, Товариство має розмістити на власному веб-сайті інформацію про загальну кількість акцій та голосуючих акцій станом на дату складання переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах.

10.12. Акціонери, які скликають позачергові Загальні збори у випадках, передбачених законом, не пізніше ніж за 30 днів до дати проведення позачергових Загальних зборів розміщують повідомлення про проведення позачергових Загальних зборів у загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів або через особу, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників фондового ринку. Акціонери, які скликають позачергові Загальні збори, додатково надсилають повідомлення про проведення позачергових Загальних зборів та проект порядку денного фондовій біржі (біржам), на якій акції Товариства допущені до торгів.

У разі скликання Загальних зборів акціонерами повідомлення про це та інші матеріали розсилаються всім акціонерам особою, яка здійснює облік прав власності на акції Товариства, що належать акціонерам, які скликають Загальні збори, або Центральним депозитарієм цінних паперів.

10.13. Якщо цього вимагають інтереси Товариства, Наглядова рада при прийнятті рішення про скликання позачергових Загальних зборів може встановити, що повідомлення про скликання позачергових Загальних зборів здійснюватиметься не пізніше ніж за 15 днів до дати їх проведення, за виключенням випадків, коли порядок денний позачергових Загальних зборів включає питання про обрання членів Наглядової ради. У такому разі Наглядова рада затверджує порядок денний.

10.14. Загальні збори проводяться на території України, в межах населеного пункту за місцезнаходженням Товариства, крім випадків, коли на день скликання Загальних зборів 100 відсотками акцій Товариства володіють іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також міжнародні організації.

10.15. Від дати надіслання повідомлення про проведення Загальних зборів до дати проведення Загальних зборів Товариство повинно надати акціонерам можливість ознайомитися з документами, необхідними для прийняття рішень з питань порядку денного, з проектами рішень з питань порядку денного, а також з формою бюлетеня для голосування за місцезнаходженням Товариства у робочі дні, робочий час та в доступному місці, а в день проведення Загальних зборів – також у місці їх проведення. Документи можуть надаватися в електронній або в паперовій формі.

У разі якщо порядок денний Загальних зборів передбачає голосування з питань злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ, зміну типу Товариства, надання згоди на вчинення товариством значних правочинів, надання згоди на вчинення Товариством правочину, щодо якого є заінтересованість, зміну розміру статутного капіталу, відмову від використання переважного права акціонера на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення, Товариство повинно надати акціонерам можливість ознайомитися з проектом договору про викуп Товариством акцій відповідно до порядку обов'язкового викупу акцій, передбаченого законом та Статутом.

Товариство до початку Загальних зборів у встановленому ним порядку зобов'язане надавати письмові відповіді на письмові запитання акціонерів щодо питань, включених до проекту порядку денного Загальних зборів та порядку денного Загальних зборів до дати проведення Загальних

зборів. Товариство може надати одну загальну відповідь на всі запитання однакового змісту.

10.16. Після надіслання акціонерам повідомлення про проведення Загальних зборів Товариство не має права вносити зміни до документів, наданих акціонерам або з якими вони мали можливість ознайомитися, крім змін до зазначених документів у зв'язку із змінами в порядку денному чи у зв'язку з виправленням помилок. У такому разі зміни вносяться не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення Загальних зборів, а щодо кандидатів до складу органів Товариства – не пізніше ніж за 4 дні до дати проведення Загальних зборів.

10.17. Проект порядку денного Загальних зборів та порядок денний Загальних зборів затверджуються Наглядовою радою, а в разі скликання позачергових Загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених законом, – акціонерами, які цього вимагають.

До порядку денного річних Загальних зборів обов'язково вносяться питання, передбачені пунктами 10.2.13, 10.2.17, 10.2.29 Статуту.

Не рідше ніж раз на три роки до порядку денного річних Загальних зборів також обов'язково вносяться питання, передбачені пунктами 10.2.22, 10.2.23 Статуту.

10.18. Кожний акціонер має право внести пропозиції щодо питань, включених до проекту порядку денного Загальних зборів, а також щодо нових кандидатів до складу органів Товариства, кількість яких не може перевищувати кількісного складу кожного з органів.

Пропозиції вносяться не пізніше ніж за 20 днів до дати проведення Загальних зборів, а щодо кандидатів до складу органів Товариства – не пізніше ніж за 7 днів до дати проведення Загальних зборів.

10.19. Пропозиції до проекту порядку денного Загальних зборів подаються в письмовій формі та повинні містити відомості, передбачені законом.

Пропозиції щодо включення нових питань до проекту порядку денного повинні містити відповідні проекти рішень з цих питань.

Пропозиції щодо кандидатів у члени Наглядової ради мають містити інформацію про те, чи є запропонований кандидат представником акціонера (акціонерів), або про те, що кандидат пропонується на посаду члена Наглядової ради - незалежного директора.

У разі подання пропозиції до проекту порядку денного щодо дострокового припинення повноважень Директора одночасно обов'язково подається пропозиція щодо кандидатури для обрання Директором або призначення особи, яка тимчасово здійснюватиме його повноваження.

10.20. Наглядова рада, а в разі скликання позачергових Загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених законом, – акціонери, які цього вимагають, приймають рішення про включення пропозицій (нових питань порядку денного та/або нових проектів рішень до питань порядку денного) до проекту порядку денного та затверджують порядок денний не пізніше ніж за 15 днів до дати проведення Загальних зборів, а щодо кандидатів до складу органів Товариства – не пізніше ніж за 4 дні до дати проведення Загальних зборів.

Зміни до проекту порядку денного Загальних зборів вносяться лише шляхом включення нових питань та проектів рішень із запропонованих питань. Товариство не має права вносити зміни до запропонованих акціонерами питань або проектів рішень.

10.21. Пропозиції акціонерів (акціонера), які сукупно є власниками 5 або більше відсотків голосуючих акцій, підлягають обов'язковому включенню до проекту порядку денного Загальних зборів. У такому разі рішення Наглядової ради про включення питання до проекту порядку денного не вимагається, а пропозиція вважається включеною до проекту порядку денного, якщо вона подана з дотриманням вимог закону та Статуту.

Рішення про відмову у включенні до проекту порядку денного Загальних зборів пропозиції акціонерів (акціонера), які сукупно є власниками 5 або більше відсотків голосуючих акцій може бути прийнято тільки з підстав, передбачених законом.

Рішення про відмову у включенні до проекту порядку денного Загальних зборів пропозицій акціонерів (акціонера), яким належать менше 5 відсотків голосуючих акцій, може бути прийнято з підстав, передбачених законом, у разі неподання акціонерами жодного проекту рішення із запропонованих ними питань порядку денного та з інших підстав, визначених Положенням про Загальні збори акціонерів.

10.22. У разі внесення змін до проекту порядку денного Загальних зборів Товариство не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення Загальних зборів повідомляє акціонерів про такі зміни та направляє/вручає порядок денний, а також проекти рішень, що додаються на підставі пропозицій акціонерів.

Мотивоване рішення про відмову у включенні пропозиції до проекту порядку денного

Загальних зборів надсилається Наглядовою радою акціонеру протягом 3 днів з моменту його прийняття.

10.23. Повідомлення про зміни у порядку денному Загальних зборів або мотивоване рішення про відмову у включенні пропозиції до проекту порядку денного надсилається у спосіб, передбачений Наглядовою радою для здійснення письмових повідомлень про проведення Загальних зборів. Товариство також не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення Загальних зборів розміщує на власному веб-сайті в мережі Інтернет інформацію про зміни у порядку денному Загальних зборів.

10.24. Представником акціонера - фізичної чи юридичної особи на Загальних зборах може бути інша фізична особа або уповноважена особа юридичної особи. Посадові особи органів Товариства та їх афілійовані особи не можуть бути представниками інших акціонерів Товариства на Загальних зборах.

10.25. Акціонер має право призначити свого представника постійно або на певний строк. Акціонер має право видати довіреність на право участі та голосування на Загальних зборах декільком своїм представникам. У разі, якщо для участі в Загальних зборах з'явилося декілька представників акціонера, реєструється той представник, довіреність якому видана пізніше. У разі, якщо акція перебуває у спільній власності декількох осіб, повноваження щодо голосування на Загальних зборах здійснюється за їх згодою одним із співвласників або їх загальним представником.

10.26. До закінчення строку, відведеного на реєстрацію, акціонер має право замінити свого представника, повідомивши про це реєстраційну комісію та Директора Товариства, або взяти участь у Загальних зборах особисто. Повідомлення акціонером про призначення, заміну або відкликання свого представника може здійснюватися за допомогою засобів електронного зв'язку відповідно до законодавства про електронний документообіг.

Надання довіреності на право участі та голосування на Загальних зборах не виключає право участі на цих Загальних зборах акціонера, який видав довіреність, замість свого представника.

10.27. Довіреність на право участі та голосування на Загальних зборах, видана фізичною особою, посвідчується нотаріусом або іншими посадовими особами, які вчиняють нотаріальні дії, а також може посвідчуватися депозитарною установою у встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку порядку. Довіреність на право участі та голосування на Загальних зборах від імені юридичної особи видається її органом або іншою особою, уповноваженою на це її установчими документами.

Довіреність на право участі та голосування на Загальних зборах може містити завдання щодо голосування із зазначенням переліку питань, порядку денного Загальних зборів та визначення, як і за яке (проти якого) рішення потрібно проголосувати. Під час голосування на Загальних зборах представник повинен голосувати саме так, як передбачено завданням щодо голосування. Якщо довіреність не містить завдання щодо голосування, представник вирішує всі питання щодо голосування на Загальних зборах на свій розсуд.

10.28. У Загальних зборах можуть брати участь особи, включені до переліку акціонерів, які мають право на таку участь, або їх представники. На Загальних зборах за запрошенням особи, яка скликає Загальні збори, також можуть бути присутні представник незалежного аудитора (аудиторської фірми) Товариства та посадові особи Товариства незалежно від володіння ними акціями Товариства, представник органу, який представляє права та інтереси трудового колективу.

10.29. Перелік акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах, складається станом на 24 годину за 3 робочих дні до дня проведення Загальних зборів у порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України. На вимогу акціонера Товариство зобов'язане надати інформацію про включення його до переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах.

10.30. Вносити зміни до переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах, після його складення заборонено. Обмеження права акціонера на участь у загальних зборах встановлюється чинним законодавством.

10.31. Реєстрація акціонерів (їх представників) проводиться на підставі переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах, із зазначенням кількості голосів кожного акціонера. Реєстрацію акціонерів (їх представників) проводить реєстраційна комісія, яка призначається Наглядовою радою, а в разі скликання Загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених законом, – акціонерами, які цього вимагають.

Повноваження реєстраційної комісії за договором можуть передаватися депозитарній

установі. У такому разі головою реєстраційної комісії є представник депозитарної установи, яка надає Товариству додаткові послуги, зокрема щодо виконання функцій реєстраційної комісії.

10.32. Реєстраційна комісія має право відмовити в реєстрації акціонеру (його представнику) лише у разі відсутності в акціонера (його представника) документів, які ідентифікують особу акціонера (його представника), а у разі участі представника акціонера – також документів, що підтверджують повноваження представника на участь у Загальних зборах. Мотивоване рішення реєстраційної комісії про відмову в реєстрації акціонера чи його представника для участі у Загальних зборах, підписане головою реєстраційної комісії, додається до протоколу Загальних зборів та видається особі, якій відмовлено в реєстрації.

10.33. Перелік акціонерів, які зареєструвалися для участі у Загальних зборах, підписує голова реєстраційної комісії, який обирається простою більшістю голосів її членів до початку проведення реєстрації. Акціонер, який не зареєструвався, не має права брати участь у Загальних зборах.

10.34. Акціонери, які на дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах, сукупно є власниками 10 і більше відсотків голосуючих акцій, а також Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку можуть призначати своїх представників для нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням Загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків. Про призначення таких представників Товариство повідомляється письмово до початку реєстрації акціонерів.

10.35. Загальні збори мають кворум за умови реєстрації для участі у них акціонерів, які сукупно є власниками більш як 50 відсотків голосуючих акцій. Наявність кворуму Загальних зборів визначається реєстраційною комісією на момент закінчення реєстрації акціонерів для участі у Загальних зборах.

Обмеження при визначенні кворуму Загальних зборів та прав участі у голосуванні на Загальних зборах можуть встановлюватися чинним законодавством.

10.36. Порядок проведення Загальних зборів встановлюється чинним законодавством, Статутом та рішенням Загальних зборів. Головує на Загальних зборах голова Загальних зборів, який призначається рішенням Наглядової ради до початку проведення Загальних зборів. Наглядова рада також призначає секретаря Загальних зборів. У разі проведення Загальних зборів у формі заочного голосування Голова Наглядової ради головує на Загальних зборах.

10.37. У ході Загальних зборів може бути оголошено перерву до наступного дня. Рішення про оголошення перерви приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі в Загальних зборах та є власниками акцій, голосуючих принаймні з одного питання, що розглядатиметься наступного дня. Повторна реєстрація акціонерів (їх представників) наступного дня не проводиться. Кількість голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі в Загальних зборах, визначається на підставі даних реєстрації першого дня. Після перерви Загальні збори проводяться в тому самому місці, що зазначене в повідомленні про проведення Загальних зборів. Кількість перерв у ході проведення Загальних зборів не може перевищувати трьох.

10.38. На Загальних зборах голосування проводиться з усіх питань порядку денного, винесених на голосування. Загальні збори не можуть приймати рішення з питань, не включених до порядку денного, крім питань зміни черговості розгляду питань порядку денного та оголошення перерви у ході Загальних зборів до наступного дня. Загальні збори під час їх проведення можуть змінювати черговість розгляду питань порядку денного за умови, що за рішенням про зміну черговості розгляду питань порядку денного буде віддано не менше трьох чвертей голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у Загальних зборах.

10.39. Право голосу на Загальних зборах мають акціонери - власники простих акцій Товариства, які володіють акціями на дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах.

Акціонер не може бути позбавлений права голосу, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

10.40. Одна голосуюча акція надає акціонеру один голос для вирішення кожного з питань, винесених на голосування на Загальних зборах.

10.41. Голосування на Загальних зборах з питань порядку денного проводиться виключно з використанням бюлетенів для голосування, крім голосування з питань зміни черговості розгляду питань порядку денного та оголошення перерви у ході Загальних зборів до наступного дня, та Загальних зборів шляхом заочного голосування (опитування).

10.42. Форма і текст бюлетеня для голосування затверджуються Наглядовою радою не

пізніше ніж за 10 днів до дати проведення Загальних зборів, а щодо обрання кандидатів до складу органів Товариства – не пізніше ніж за 4 дні до дати проведення Загальних зборів, а в разі скликання Загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених законом, – акціонерами, які цього вимагають. Бюлетень для голосування повинен містити відомості, передбачені законом.

У разі якщо бюлетень для голосування складається з кількох аркушів, сторінки бюлетеня нумеруються. При цьому кожен аркуш підписується акціонером (представником акціонера). Бюлетень для голосування засвідчується членами реєстраційної комісії шляхом проставлення підпису. Бюлетені для голосування опечатуються лічильною комісією та зберігаються у Товаристві протягом строку його діяльності, але не більше 4 років.

10.43. Підрахунок голосів на Загальних зборах, роз'яснення щодо порядку голосування, підрахунку голосів та інших питань, пов'язаних із забезпеченням проведення голосування на Загальних зборах, надає лічильна комісія, яка обирається Загальними зборами. Повноваження лічильної комісії за договором можуть передаватися депозитарній установі, яка надає Товариству додаткові послуги, зокрема щодо виконання функцій лічильної комісії.

До обрання лічильної комісії підрахунок голосів на Загальних зборах, роз'яснення щодо порядку голосування, підрахунку голосів та з інших питань, пов'язаних із забезпеченням проведення голосування на Загальних зборах, надає тимчасова лічильна комісія, яка формується Наглядовою радою, а в разі скликання позачергових Загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених законом, – акціонерами, які цього вимагають. У разі, якщо кількість акціонерів складає понад 100 осіб кількісний склад лічильної комісії не може бути меншим ніж 3 особи. До складу лічильної комісії не можуть включатися особи, які входять або є кандидатами до складу органів Товариства.

10.44. Рішення Загальних зборів з питань, передбачених пунктами 10.2.2 – 10.2.8, 10.2.28 Статуту, приймається більш як трьома чвертями голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у Загальних зборах та є власниками голосуючих з відповідного питання акцій.

Рішення про надання згоди на вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом такого правочину, перевищує 25 відсотків, але менша ніж 50 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності Товариства, приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у Загальних зборах та є власниками голосуючих з цього питання акцій.

Рішення про надання згоди на вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом такого правочину, становить 50 і більше відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності Товариства, приймається більш як 50 відсотками голосів акціонерів від їх загальної кількості.

При прийнятті рішення про попереднє надання згоди на вчинення значного правочину застосовуються відповідні положення цього пункту залежно від граничної сукупної вартості таких правочинів.

Рішення про невикористання переважного права акціонерами на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення приймається більш як 95 відсотками голосів акціонерів від їх загальної кількості, які зареєструвалися для участі у Загальних зборах.

Рішення про зміну черговості розгляду питань порядку денного приймається не менше трьох чвертей голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у Загальних зборах.

Рішення Загальних зборів з інших питань, винесених на голосування, приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у Загальних зборах та є власниками голосуючих з цього питання акцій.

У голосуванні про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю, коли у випадках, встановлених законом рішення з цього приводу виноситься на розгляд Загальних зборів, акціонери, заінтересовані у вчиненні правочину, не мають права голосу, а рішення з цього питання приймається більшістю голосів незаінтересованих акціонерів, які зареєструвалися для участі в Загальних зборах акціонерів та яким належать голосуючі з цього питання акції.

10.45. За підсумками кожного голосування складаються протоколи, що підписуються всіма членами лічильної комісії, які брали участь у підрахунку голосів. У разі передачі повноважень лічильної комісії депозитарній установі, з якою укладений договір про надання послуг, зокрема щодо виконання функцій лічильної комісії, протоколи про підсумки голосування підписує представник цієї депозитарної установи. Рішення Загальних зборів вважається прийнятим з моменту складення протоколів про підсумки голосування.

Протоколи про підсумки голосування додаються до протоколу Загальних зборів.

10.46. Підсумки голосування оголошуються на Загальних зборах та після закриття Загальних зборів доводяться до відома акціонерів протягом 10 робочих днів шляхом їх розміщення Товариством на власному веб-сайті в мережі Інтернет.

10.47. На Загальних зборах ведеться протокол Загальних зборів, до якого заносяться відомості, передбачені законом.

10.48. Протокол Загальних зборів складається протягом 10 днів з моменту закриття Загальних зборів, підписується головою і секретарем Загальних зборів, підшивається, скріплюється підписом Директора.

10.49. За рішенням Загальних зборів хід Загальних зборів або розгляд окремого питання може фіксуватися технічними засобами, відповідні записи яких додаються до протоколу Загальних зборів.

10.50. У невідкладних випадках за рішенням Наглядової ради та у разі, якщо загальна кількість акціонерів складає не більше 25 осіб, Загальні збори можуть бути проведені шляхом заочного голосування та прийняття рішення методом опитування. У такому разі проект рішення або питання для голосування надсилається акціонерам, які повинні протягом 5 календарних днів з дати одержання відповідного проекту рішення або питання для голосування у письмовій формі сповістити щодо нього свою думку. Протягом 10 календарних днів з дати одержання повідомлення від останнього акціонера всі акціонери повинні бути в письмовій формі поінформовані Головою Наглядової ради про прийняте рішення. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосували всі акціонери - власники голосуючих акцій.

РОЗДІЛ 11. НАГЛЯДОВА РАДА

11.1. Наглядова рада є колегіальним органом, що здійснює захист прав Товариства і в межах компетенції, визначеної Статутом та законом, здійснює управління Товариством, а також контролює та регулює діяльність Директора. Наглядова рада підзвітна Загальним зборам.

11.2. До компетенції Наглядової ради належить вирішення питань, передбачених Статутом, а також переданих на вирішення Наглядової ради Загальними зборами. До виключної компетенції Наглядової ради належить:

11.2.1. контроль за реалізацією основних напрямів діяльності Товариства, ухвалення стратегії та бізнес-плану розвитку Товариства, здійснення контролю за його реалізацією;

11.2.2. затвердження в межах своєї компетенції положень, якими регулюються питання, пов'язані з діяльністю Товариства;

11.2.3. обрання Голови Наглядової ради із числа членів Наглядової ради, обраних Загальними зборами;

11.2.4. обрання та припинення повноважень Директора;

11.2.5. затвердження умов контракту, який укладатиметься з Директором, встановлення розміру його винагороди;

11.2.6. контроль діяльності Директора; прийняття рішення про притягнення Директора до дисциплінарної та майнової відповідальності;

11.2.7. розгляд звіту Директора та затвердження заходів за результатами його розгляду у разі віднесення Статутом питання про призначення та звільнення Директора до виключної компетенції Наглядової ради;

11.2.8. прийняття рішення про відсторонення Директора від здійснення повноважень та обрання особи, яка тимчасово здійснюватиме повноваження Директора;

11.2.9. затвердження Положення про винагороду Директора; затвердження звіту про винагороду Директора;

11.2.10. обрання та припинення повноважень голови і членів інших органів Товариства; погодження призначення на посаду кандидатів головного бухгалтера Товариства, головного інженера, заступників Директора, керівників дочірніх підприємств, структурних та/або відокремлених підрозділів Товариства;

11.2.11. призначення і звільнення керівника підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішнього аудитора) Товариства;

11.2.12. затвердження умов трудових договорів, що укладаються з працівниками підрозділу внутрішнього аудиту (з внутрішнім аудитором), встановлення розміру їхньої винагороди, у тому числі заохочувальних та компенсаційних виплат;

11.2.13. обрання аудитора (аудиторської фірми) Товариства для проведення аудиторської

перевірки за результатами поточного та/або минулого (минулих) року (років) та визначення умов договору, що укладатиметься з таким аудитором (аудиторською фірмою), встановлення розміру оплати його (її) послуг;

11.2.14. затвердження рекомендацій Загальним зборам за результатами розгляду висновку зовнішнього незалежного аудитора (аудиторської фірми) Товариства для прийняття рішення щодо нього;

11.2.15. визначення фондів Товариства, порядку їх утворення, напрямків їх використання;

11.2.16. прийняття рішення про продаж раніше викуплених Товариством акцій;

11.2.17. прийняття рішення про викуп розміщених Товариством інших, крім акцій, цінних паперів;

11.2.18. затвердження ринкової вартості акцій та іншого майна у випадках, передбачених законом; мотивування рішення, якщо затверджена ринкова вартість акцій та іншого майна відрізняється від вартості, визначеної відповідно до чинного законодавства більше ніж на 10 відсотків;

11.2.19. прийняття рішення про розміщення Товариством інших цінних паперів, крім акцій, на суму, що не перевищує 25 відсотків вартості активів Товариства,

11.2.20. прийняття рішення про видачу Товариством векселів, придбання та відчуження цінних паперів, емітованих іншими особами;

11.2.21. визначення організаційної структури Товариства;

11.2.22. вирішення питань про створення, реорганізацію та/або ліквідацію структурних та/або відокремлених підрозділів Товариства, затвердження їх положень;

11.2.23. вирішення питань про участь Товариства у промислово-фінансових групах та інших об'єднаннях;

11.2.24. вирішення питань про створення та/або участь Товариства в будь-яких юридичних особах, їх реорганізацію та ліквідацію, затвердження їх статутів; прийняття рішення про склад, розмір та порядок внесення вкладів Товариства до статутних капіталів інших юридичних осіб, прийняття рішення про розпорядження частками (акціями, долями) Товариства в статутних капіталах інших юридичних осіб; прийняття рішення про вихід (вибуття) із складу учасників (акціонерів) інших юридичних осіб;

11.2.25. затвердження системи фінансових показників діяльності Товариства, кошторису витрат Товариства, чисельності працівників, штатного розпису і умов оплати праці посадових осіб і працівників Товариства, його дочірніх підприємств, структурних та/або відокремлених підрозділів, а також показників, розмірів і термінів їх преміювання;

11.2.26. прийняття рішення про надання згоди на вчинення значного правочину або про попереднє надання згоди на вчинення такого правочину у випадках, передбачених законом, та про надання згоди на вчинення правочинів із заінтересованістю у випадках, передбачених законом; прийняття рішення про винесення питання про надання згоди на вчинення правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість, на вирішення Загальних зборів;

11.2.27. прийняття рішення про отримання Товариством кредитів і позик, залучення інвестицій; прийняття рішення про надання Товариством позик;

11.2.28. прийняття рішення про передачу майна або майнових прав, що належать Товариству, в заставу, іпотеку чи майнову поруку;

11.2.29. прийняття рішення про розпорядження землею, наданою Товариству в користування або набутою у власність;

11.2.30. визначення ймовірності визнання Товариства неплатоспроможним внаслідок прийняття ним на себе зобов'язань або їх виконання, у тому числі внаслідок виплати дивідендів або викупу акцій;

11.2.31. прийняття рішення про обрання оцінювача майна Товариства та затвердження умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг;

11.2.32. прийняття рішення про обрання (заміну) депозитарної установи, яка надає Товариству додаткові послуги, затвердження умов договору, що укладатиметься з нею, встановлення розміру оплати її послуг;

11.2.33. здійснення контролю за своєчасністю надання (опублікування) Товариством достовірної інформації про його діяльність відповідно до чинного законодавства, опублікування Товариством інформації про принципи (кодекси) корпоративного управління Товариства;

11.2.34. прийняття рішення про проведення чергових або позачергових Загальних зборів відповідно до Статуту та у випадках, встановлених законом;

11.2.35. підготовка порядку денного Загальних зборів, прийняття рішення про дату їх проведення, про включення пропозицій до порядку денного, затвердження повідомлення про проведення Загальних зборів, форми і тексту бюлетеня для голосування, крім скликання акціонерами позачергових Загальних зборів у випадках, передбачених законом;

11.2.36. формування тимчасової лічильної комісії у разі скликання Загальних зборів Наглядовою радою; обрання реєстраційної комісії, за винятком випадків, встановлених законом;

11.2.37. призначення голови та секретаря Загальних зборів;

11.2.38. визначення дати складення переліку акціонерів, які мають бути повідомлені про проведення Загальних зборів відповідно до закону;

11.2.39. визначення дати складення переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах відповідно до закону;

11.2.40. визначення дати складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, порядку та строків виплати дивідендів у межах граничного строку, визначеного законом;

11.2.41. надсилання оферти акціонерам відповідно до закону; визначення способу направлення повідомлень акціонерам у випадках, визначених законом та Статутом;

11.2.42. обрання та відкликання корпоративного секретаря Товариства та затвердження Положення про корпоративного секретаря;

11.2.43. прийняття рішення про приєднання, затвердження передавального акта та умов договору про приєднання у випадках, коли законом дозволяється прийняття рішення Наглядовою радою; вирішення питань, віднесених до компетенції Наглядової ради законом, у разі злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення Товариства;

11.2.44. вирішення інших питань, що належать до виключної компетенції Наглядової ради згідно із Статутом.

11.3. Питання, що належать до виключної компетенції Наглядової ради, не можуть вирішуватися іншими органами Товариства, крім Загальних зборів, за винятком випадків, встановлених законом.

11.4. Члени Наглядової ради обираються акціонерами під час проведення Загальних зборів на строк три роки. Обрання членів Наглядової ради здійснюється з використанням бюлетенів для голосування без застосування кумулятивного голосування.

Голова Наглядової ради обирається Наглядовою радою із числа членів Наглядової ради, обраних Загальними зборами, простою більшістю голосів від загальної кількості членів Наглядової ради. Головою Наглядової ради не може бути обрано члена Наглядової ради, який протягом попереднього року був Директором.

Кількісний склад Наглядової ради становить 2 особи.

11.5. Членом Наглядової ради може бути лише фізична особа. Член Наглядової ради не може бути одночасно Директором та/або членом Ревізійної комісії (у випадку її обрання).

До складу Наглядової ради обираються акціонери або особи, які представляють їхні інтереси (представники акціонерів), та/або незалежні директори.

Особи, обрані членами Наглядової ради, можуть переобиратися необмежену кількість разів.

11.6. Член Наглядової ради повинен виконувати свої обов'язки особисто і не може передавати власні повноваження іншій особі.

Акціонер (акціонери), представник якого (яких) обраний до складу Наглядової ради, має (мають) право замінити такого представника – члена Наглядової ради.

Член Наглядової ради, обраний як представник акціонера (акціонерів), може бути замінений таким акціонером (акціонерами) у будь-який час.

Повноваження члена Наглядової ради дійсні з моменту його обрання Загальними зборами. У разі заміни члена Наглядової ради - представника акціонера (акціонерів) повноваження відкликаною члена Наглядової ради припиняються, а новий член Наглядової ради набуває повноважень з моменту отримання Товариством письмового повідомлення від акціонера (акціонерів), представником якого (яких) є відповідний член Наглядової ради.

Повідомлення про заміну члена Наглядової ради - представника акціонера (акціонерів) повинно містити інформацію, передбачену законом. Повідомлення направляється на адресу Товариства рекомендованим (або цінним) листом або вручається під розписку. Акціонери в порядку, передбаченому Статутом, мають право на ознайомлення з таким письмовим повідомленням. Товариство розміщує таке письмове повідомлення на власному веб-сайті в мережі Інтернет протягом одного робочого дня після його отримання Товариством.

Акціонер (акціонери), представник якого (яких) обраний членом Наглядової ради, може обмежити повноваження свого представника як члена Наглядової ради.

Акціонери та член Наглядової ради, який є їхнім представником, несуть солідарну відповідальність за відшкодування збитків, завданих Товариству таким членом Наглядової ради.

11.7. Якщо кількість членів Наглядової ради, повноваження яких дійсні, становитиме половину або менше половини її обраного Загальними зборами кількісного складу, Наглядова рада не може приймати рішення, крім рішень з питань скликання позачергових Загальних зборів для обрання решти членів Наглядової ради.

11.8. Загальні збори можуть прийняти рішення про дострокове припинення повноважень членів Наглядової ради та одночасне обрання нових членів Наглядової ради.

Якщо кількість членів Наглядової ради, повноваження яких дійсні, становить менше половини її кількісного складу, обраного відповідно Загальними зборами, Товариство протягом трьох місяців має скликати позачергові Загальні збори для обрання решти членів Наглядової ради.

Якщо у встановлений законом строк Загальними зборами не прийняті рішення, передбачені пунктами 10.2.22, 10.2.23 Статуту, повноваження членів Наглядової ради припиняються, крім повноважень з підготовки, скликання і проведення Загальних зборів.

11.9. Без рішення Загальних зборів повноваження члена Наглядової ради припиняються: за його бажанням за умови письмового повідомлення про це Товариства за два тижні; в разі неможливості виконання обов'язків члена Наглядової ради за станом здоров'я; в разі набрання законної сили вироком чи рішенням суду, яким його засуджено до покарання, що виключає можливість виконання обов'язків члена Наглядової ради; в разі смерті, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, померлим; у разі отримання Товариством письмового повідомлення про заміну члена Наглядової ради, який є представником акціонера (акціонерів); у разі втрати акціонером, якого обрано членом Наглядової ради, статусу акціонера Товариства; у разі втрати акціонером, представником якого особа обрана членом Наглядової ради, статусу акціонера Товариства.

У разі якщо незалежний директор протягом строку своїх повноважень перестає відповідати вимогам, визначеним законом для незалежних директорів, він повинен скласти свої повноваження достроково шляхом подання відповідного письмового повідомлення Товариству.

11.10. Голова та члени Наглядової ради здійснюють свої повноваження на підставі договорів, умови яких, в тому числі щодо розміру винагороди, затверджуються Загальними зборами. Від імені Товариства договори підписує Директор або інша особа, уповноважена Загальними зборами. З припиненням повноважень члена Наглядової ради одночасно припиняється дія договору (контракту), укладеного з ним.

Членам Наглядової ради може виплачуватися винагорода за їхню діяльність. Порядок виплати винагороди членам Наглядової ради встановлюється Положенням про винагороду членів Наглядової ради.

11.11. Голова Наглядової ради організовує роботу Наглядової ради, скликає її засідання та головує на них, здійснює інші повноваження, передбачені Положенням про Наглядову раду. У разі неможливості виконання Головою Наглядової ради своїх повноважень його повноваження здійснює один із членів Наглядової ради за її рішенням.

11.12. Засідання Наглядової ради скликаються за ініціативою Голови Наглядової ради, на вимогу члена Наглядової ради, Ревізійної комісії (у випадку її обрання), Директора. На вимогу Наглядової ради в її засіданні або в розгляді окремих питань порядку денного засідання беруть участь Директор, члени Ревізійної комісії (у випадку її обрання), інші особи на запрошення Наглядової ради.

Засідання Наглядової ради проводяться в міру необхідності, але не рідше одного разу на квартал.

11.13. Засідання Наглядової ради є правомочним, якщо в ньому беруть участь всі члени Наглядової ради.

11.14. На засіданні Наглядової ради кожний член Наглядової ради має один голос. Рішення Наглядової ради приймається одногосно.

11.15. На засіданні Наглядової ради, на якому розглядається питання про надання згоди на вчинення правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість, повинні бути присутніми більшість незаінтересованих членів Наглядової ради. У іншому разі Наглядова рада не має повноважень розглядати питання про надання згоди на вчинення правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість.

Рішення про надання згоди на вчинення правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість, приймається більшістю голосів членів Наглядової ради, які не є заінтересованими у вчиненні правочину, присутніх на засіданні Наглядової ради.

Якщо член Наглядової ради є особою, заінтересованою у вчиненні правочину, він не має права голосу з питання вчинення такого правочину.

11.16. На засіданні Наглядової ради ведеться протокол, до якого заносяться відомості, передбачені законом. Протокол засідання Наглядової ради оформляється протягом 5 днів після проведення засідання, підписується головою на засіданні. Засідання Наглядової ради або розгляд окремого питання за її рішенням може фіксуватися технічними засобами.

11.17. У невідкладних випадках за рішенням Голови Наглядової ради або особи, що виконує його повноваження, Наглядова рада може прийняти рішення шляхом проведення заочного голосування (опитування). У такому разі проект рішення або питання для голосування надсилається ініціатором всім членами Наглядової ради, які повинні в письмовій формі сповістити щодо нього свою думку, надіславши письмове повідомлення на адресу Наглядової ради. Рішення вважається прийнятим у разі, якщо за нього проголосували всі члени Наглядової ради.

11.18. Наглядова рада може готувати звіт про свою діяльність відповідно до вимог закону.

11.19. Наглядова рада має право обрати корпоративного секретаря Товариства. Корпоративний секретар є особою, яка відповідає за взаємодію Товариства з акціонерами.

РОЗДІЛ 12. ДИРЕКТОР

12.1. Директор є одноосібним виконавчим органом Товариства, здійснює управління поточною діяльністю Товариства та несе відповідальність за ефективність його роботи згідно з принципами та порядком, встановленими Статутом, рішеннями Загальних зборів та Наглядової ради. Директор підзвітний Загальним зборам та Наглядовій раді та організовує виконання їх рішень.

12.2. До компетенції Директора належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю Товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції Загальних зборів та Наглядової ради.

12.3. До компетенції Директора належить:

12.3.1. керівництво поточною фінансово-господарською діяльністю Товариства, вирішення оперативних питань діяльності Товариства, прийняття рішень та видання наказів з оперативних питань діяльності Товариства;

12.3.2. розробка, впровадження та забезпечення виконання планів діяльності Товариства і заходів, що забезпечують виконання виробничих завдань, реалізація виробничої, технологічної, інвестиційної і цінової політики;

12.3.3. організація контролю за збереженням, раціональним використанням майна Товариства, отриманням прибутку;

12.3.4. розробка і затвердження договірних цін на продукцію, тарифів на роботи та послуги;

12.3.5. здійснення без довіреності від імені Товариства юридично значимих дій з урахуванням обмежень, встановлених Статутом;

12.3.6. представництво інтересів Товариства у взаємовідносинах з державними та іншими організаціями, установами, юридичними особами і громадянами, а також в суді;

12.3.7. розпорядження грошовими коштами та майном Товариства з урахуванням обмежень, встановлених Статутом; має право першого розпорядчого підпису за банківськими рахунками;

12.3.8. вчинення без довіреності від імені Товариства правочинів (укладення договорів) з урахуванням обмежень, передбачених Статутом; у разі, якщо для вчинення будь-яких правочинів (укладення договорів) відповідно до положень Статуту необхідне рішення Загальних зборів або Наглядової ради, Директор не має права вчиняти такі правочини (укладати договори) без відповідного рішення;

12.3.9. прийняття на роботу та звільнення з роботи працівників Товариства, структурних та/або відокремлених підрозділів Товариства, керівників дочірніх підприємств; застосування до працівників Товариства заходів заохочення і накладення на них стягнення у відповідності до чинного законодавства; затвердження посадових інструкцій працівників Товариства;

12.3.10. затвердження графіків відпусток працівників Товариства, структурних та/або відокремлених підрозділів Товариства, керівників дочірніх підприємств;

12.3.11. укладення від імені Товариства з трудовим колективом (або уповноваженим ним

органом) колективного договору;

12.3.12. видання в межах своєї компетенції наказів, розпоряджень, які є обов'язковими для виконання працівниками Товариства.

12.3.13. організація бухгалтерського, оперативного і статистичного обліку і звітності в Товаристві;

12.3.14. попередній розгляд питань, що належать до компетенції Загальних зборів, підготовка пропозицій щодо визначення напрямків діяльності Товариства, подання Загальним зборам пропозицій з питань діяльності Товариства;

12.3.15. організація проведення ревізій і аудиторських перевірок фінансово-господарської діяльності Товариства, розгляд висновків, матеріалів перевірок і службових розслідувань;

12.3.16. забезпечення своєчасного і повного виконання рішень Загальних зборів, договірних та інших зобов'язань Товариства.

12.3.17. забезпечення виконання вимог Кодексу законів про працю України та Закону України «Про охорону праці».

12.3.18. виконання інших функцій, необхідні для забезпечення поточної діяльності Товариства.

12.4. Директором може бути будь-яка фізична особа, яка має повну дієздатність, і не є членом Наглядової ради чи Ревізійної комісії (у випадку її обрання).

12.5. Директор виконує свої повноваження з моменту його обрання до моменту відкликання Наглядовою радою.

Наглядова рада може прийняти рішення про відсторонення Директора від виконання його повноважень та обрання особи, яка тимчасово виконуватиме повноваження Директора.

Повноваження Директора припиняється за рішенням Наглядової ради з одночасним прийняттям рішення про призначення Директора або особи, яка тимчасово здійснюватиме його повноваження.

12.6. Підстави припинення повноважень Директора встановлюються чинним законодавством та контрактами з ним.

Без рішення Наглядової ради повноваження Директора припиняються: за його бажанням за умови письмового повідомлення про це Товариства за два тижні; в разі неможливості виконання обов'язків Директора за станом здоров'я; в разі набрання законної сили вироком чи рішенням суду, яким його засуджено до покарання, що виключає можливість виконання обов'язків Директора; в разі смерті, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, померлим.

12.7. Права та обов'язки Директора визначаються Статутом, чинним законодавством, Положенням про виконавчий орган, контрактом, що укладається з Директором, а також Положенням про винагороду Директора. Від імені Товариства контракт підписує Голова Наглядової ради або особа, яка виконує його повноваження. З припиненням повноважень Директора одночасно припиняється дія контракту, укладеного з ним.

12.8. Директор приймає рішення одноособово шляхом видання наказів, розпоряджень, підписання правочинів, документів фінансового, матеріального, майнового, розрахункового та кредитного характеру, вчинення юридично значимих дій.

12.9. У разі відсутності Директора (хвороба, відпустка, відрядження тощо) його повноваження, передбачені Статутом, виконує особа, що перебуває у трудових відносинах з Товариством та призначена за наказом Директора. У разі відсутності наказу Директора обрання особи, яка тимчасово здійснюватиме повноваження Директора, здійснюється за рішенням Наглядової ради.

РОЗДІЛ 13. РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ

13.1. Для проведення перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства Загальні збори можуть обирати Ревізійну комісію. Ревізійна комісія підзвітна Загальним зборам.

13.2. Ревізійна комісія (у випадку її обрання):

13.2.1. контролює дотримання Товариством чинного законодавства;

13.2.2. розглядає звіти аудиторів та готує відповідні пропозиції Загальним зборам;

13.2.3. вносить на Загальні збори або Наглядовій раді пропозиції щодо будь-яких питань, віднесених до компетенції Ревізійної комісії, які стосуються діяльності Товариства.

13.3. Члени Ревізійної комісії обираються Загальними зборами з числа акціонерів - фізичних осіб, які мають повну цивільну дієздатність, та/або з числа юридичних осіб - акціонерів.

Обрання членів Ревізійної комісії здійснюється з використанням бюлетенів для голосування без застосування кумулятивного голосування. Кількісний склад Ревізійної комісії становить 2 особи.

Голова Ревізійної комісії обирається Ревізійною комісією із числа членів Ревізійної комісії, обраних Загальними зборами, простою більшістю голосів від загальної кількості членів Ревізійної комісії.

13.4. Членом Ревізійної комісії не може бути член Наглядової ради, Директор, корпоративний секретар, інші особи, передбачені чинним законодавством. Член Ревізійної комісії не може входити до складу лічильної комісії Товариства. Одна й та сама особа може обиратися членом Ревізійної комісії неодноразово.

13.5. Ревізійна комісія виконує свої повноваження з моменту її обрання до моменту відкликання Загальними зборами, але не більше 5 років.

Загальні збори можуть прийняти рішення про дострокове припинення повноважень членів Ревізійної комісії та одночасне обрання нових членів Ревізійної комісії.

13.6. Член Ревізійної комісії повинен виконувати свої обов'язки особисто і не може передавати власні повноваження іншій особі, крім члена Ревізійної комісії - юридичної особи. Представник члена Ревізійної комісії - юридичної особи набуває повноважень з моменту з моменту отримання Товариством письмового повідомлення від члена Ревізійної комісії - юридичної особи.

Порядок діяльності представника акціонера визначається самим акціонером. Член Ревізійної комісії - юридична особа, представник якого обраний членом Ревізійної комісії, має право замінити такого представника. Представник члена Ревізійної комісії - юридичної особи може бути замінений таким акціонером у будь-який час.

У разі заміни представника члена Ревізійної комісії - юридичної особи повноваження відкликаною представника припиняються, а новий представник набуває повноважень з моменту отримання Товариством письмового повідомлення від члена Ревізійної комісії - юридичної особи.

Повідомлення про призначення або заміну представника члена Ревізійної комісії - юридичної особи повинно містити інформацію про представника (прізвище, ім'я, по батькові). У разі заміни представника повідомлення направляється на адресу Товариства рекомендованим (або цінним) листом або вручається під розписку не пізніше, ніж за 10 днів до дня заміни представника члена Ревізійної комісії - юридичної особи. Товариство розміщує таке письмове повідомлення на власному веб-сайті протягом одного робочого дня після його отримання Товариством.

13.7. Без рішення Загальних зборів повноваження члена Ревізійної комісії припиняються за його бажанням за умови письмового повідомлення про це Товариства за 2 тижні; в разі неможливості виконання обов'язків за станом здоров'я; в разі набрання законної сили вироком чи рішенням суду, яким його засуджено до покарання, що виключає можливість виконання обов'язків члена Ревізійної комісії; в разі смерті, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, померлим; у разі отримання Товариством письмового повідомлення про заміну представника члена Ревізійної комісії - юридичної особи; в разі втрати членом Ревізійної комісії статусу акціонера Товариства.

13.8. Ревізійна комісія (у випадку її обрання) здійснює перевірку фінансово-господарської діяльності Товариства за дорученням Загальних зборів, Наглядової ради або на вимогу акціонерів, які на день подання вимоги сукупно є власниками більше 10 відсотків голосуючих акцій Товариства. Ревізійна комісія має право залучати до ревізій та перевірок експертів і аудиторів.

13.9. За підсумками перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства Ревізійна комісія готує висновок про підтвердження достовірності та повноти даних фінансової звітності за відповідний період, факти порушення законодавства під час провадження фінансово-господарської діяльності, а також встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та подання звітності. Ревізійна комісія доповідає про результати ревізій та перевірок Загальним зборам чи Наглядовій раді.

13.10. Засідання Ревізійної комісії проводяться в міру необхідності, але не рідше одного разу на рік.

13.11. Засідання Ревізійної комісії скликаються за ініціативою Голови Ревізійної комісії, на вимогу члена Ревізійної комісії, Наглядової ради, акціонерів, які на день подання вимоги сукупно є власниками більше 10 відсотків голосуючих акцій Товариства.

13.12. Засідання Ревізійної комісії є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше ніж половина її складу. Рішення Ревізійної комісії приймається простою більшістю від загальної

кількості голосів членів Ревізійної комісії. У разі рівного розподілу голосів членів Ревізійної комісії під час прийняття рішень Голова Ревізійної комісії або особа, яка виконує його повноваження, має право вирішального голосу.

13.13. На засіданні Ревізійної комісії ведеться протокол. Протокол засідання Ревізійної комісії оформляється протягом 5 днів після проведення засідання, підписується головуючим на засіданні.

РОЗДІЛ 14. ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ТОВАРИСТВА

14.1. Товариство веде бухгалтерський облік, складає і подає статистичну звітність у порядку, встановленому чинним законодавством.

14.2. Річна фінансова звітність Товариства може підлягати перевірці незалежним аудитором (аудиторською фірмою). Звіт аудитора (аудиторської фірми) крім даних, передбачених законодавством про аудиторську діяльність, повинен містити оцінку повноти та достовірності відображення фінансово-господарського стану Товариства у його бухгалтерській звітності та інформацію про факти порушення законодавства під час провадження фінансово-господарської діяльності, а також встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та подання звітності.

14.3. Перевірка фінансової звітності Товариства здійснюється аудиторами (аудиторською фірмою), які уповноважені Товариством на його проведення та не пов'язані майновими інтересами з Товариством чи з акціонерами. Посадові особи Товариства зобов'язані забезпечити доступ незалежного аудитора (аудиторської фірми) до всіх документів, необхідних для перевірки результатів фінансово-господарської діяльності Товариства.

14.4. Аудиторська перевірка діяльності Товариства також має бути проведена на вимогу акціонерів, які є власниками більше 10 відсотків простих акцій Товариства. У такому разі акціонери самостійно укладають з визначеним ними аудитором (аудиторською фірмою) договір про проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства, в якому зазначається обсяг перевірки. Витрати, пов'язані з проведенням перевірки, покладаються на акціонерів, на вимогу яких проводилася перевірка. Загальні збори можуть ухвалити рішення про відшкодування витрат акціонерів на таку перевірку.

14.5. Аудиторська перевірка на вимогу акціонерів, які сукупно є власниками 10 і більше відсотків голосуючих акцій Товариства, може проводитися не частіше двох разів на календарний рік. Товариство зобов'язане протягом 10 днів з дати отримання запиту таких акціонерів про перевірку забезпечити аудитору можливість проведення перевірки. Директор має надати таким акціонерам відповідь з інформацією щодо дати початку аудиторської перевірки. У разі проведення перевірки Директор зобов'язаний надати за вимогою таких акціонерів завірені підписом уповноваженої особи Товариства копії всіх документів протягом 5 днів з дати отримання відповідного запиту аудитора.

14.6. Товариство зобов'язане щорічно публікувати для загального відома річний звіт, бухгалтерський баланс, відомості про прибутки та збитки, а також іншу інформацію, передбачену чинним законодавством.

РОЗДІЛ 15. ВИДІЛ ТА ПРИПИНЕННЯ ТОВАРИСТВА

15.1. Товариство припиняється в результаті передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим підприємницьким товариствам - правонаступникам (шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення) або в результаті ліквідації.

15.2. Злиття, приєднання, поділ, виділ та перетворення Товариства здійснюються за рішенням Загальних зборів, а у випадках, передбачених чинним законодавством, - за рішенням суду або відповідних органів влади.

15.3. Під час проведення злиття, приєднання, поділу, виділу та перетворення Товариства укладається договір про злиття (приєднання) або план поділу (виділу, перетворення), умови яких розробляються Наглядною радою та затверджуються Загальними зборами. Порядок конвертації акцій Товариства в акції новоствореного товариства (новостворених товариств) внаслідок злиття, приєднання, поділу, виділу та перетворення встановлюється чинним законодавством та договором про злиття (приєднання) або планом поділу (виділу, перетворення).

15.4. Протягом 30 днів з дати прийняття Загальними зборами рішення про припинення Товариства шляхом поділу, перетворення, виділу, а в разі припинення шляхом злиття або

приєднання - з дати прийняття відповідного рішення загальними зборами останнього з товариств, що беруть участь у злитті або приєднанні, Товариство зобов'язане письмово повідомити про це кредиторів Товариства і розмістити повідомлення про ухвалене рішення в загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів або через особу, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників фондового ринку. Товариство зобов'язане також повідомити про прийняття такого рішення кожному фондову біржу, на якій акції такого товариства допущено до торгів.

15.5. Кредитор, вимоги якого до Товариства не забезпечені договорами застави чи поруки, протягом 20 днів після надіслання йому повідомлення про припинення Товариства може звернутися з письмовою вимогою про здійснення на вибір Товариства однієї з таких дій: забезпечення виконання зобов'язань шляхом укладення договорів застави чи поруки, дострокового припинення або виконання зобов'язань перед кредитором та відшкодування збитків, якщо інше не передбачено правочином між Товариством та кредитором. У разі якщо кредитор не звернувся у встановлений строк до Товариства з письмовою вимогою, вважається, що він не вимагає від Товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язань перед ним.

15.6. Якщо правонаступниками Товариства є кілька юридичних осіб і точно визначити правонаступника щодо конкретних обов'язків Товариства неможливо, юридичні особи – правонаступники несуть солідарну відповідальність перед кредиторами Товариства.

15.7. Ліквідація Товариства здійснюється за рішенням Загальних зборів, на підставі рішення суду про визнання недійсною державної реєстрації юридичної особи через допущені при її створенні порушення, які не можна усунути, а також в інших випадках, встановлених чинним законодавством.

15.8. З моменту обрання ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження Наглядової ради та Директора Товариства.

15.9. У разі ліквідації платоспроможного Товариства вимоги його кредиторів та акціонерів задовольняються у черговості, встановленій чинним законодавством.

15.10. Ліквідація Товариства вважається завершеною, а Товариство таким, що припинилося, з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про проведення державної реєстрації припинення Товариства в результаті його ліквідації.

Голова Загальних зборів акціонерів
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«КИЇВ-ОДЯГ»

_____ Д.В. Крапивин

Секретар Загальних зборів акціонерів
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«КИЇВ-ОДЯГ»

_____ О.В. Червач